

cum Azor. d. part. 2. lib. 6. c. 7. q. 3. verb. *infamia*, ubi per cap. *constituimus*, 3. q. 5. dicit quod repelluntur ab accusatione, & testimonio, quia infames sunt homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptiores, adulteri, incesti, venefici, perjuri, & qui raptum fecerunt, vel qui falsum testimonium dixerunt, seu qui ad sortilegos, divinosque concurrunt. Item in d. cap. *infames*, sic dicitur: *Infames vocantur omnes, qui Christiana legis normam, & statuta contemnunt, sepulchrorum quoque violatores, & omnes qui adversus partes armantur, & de bellis publicis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates Ecclesie auferunt injustè, & qui fratres calumniantur, aut accusant, & non probant; & qui contra innocentes Principum animam ad iracundiam provocant, hoc est, delatores, & omnes anathematizati, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia repulsi.*

26 Item infames sunt malefici, venefici, militiae defectores, hæretici, fautores, defensoresque hæreticorum, & eis credentes, ac faventes, schismatici, blasphemii sive maledici, qui simoniam in beneficiis, vel Ordinibus conferendis, vel recipiendis admittunt, duellum offerentes, vel oblatum ab aliis admittentes: qui calumniantur, aut accusant, cum tamen crimen factum esse non probent; quos omnes sic summam perstringit Azor. d. q. 3. *vers. denique.*

27 Item infamis est, qui duxit uxorem vilem, & abjectam, vel meretricem, vel rejectam, & repudiatam, vel jocularicem, saltatricem, scenicam, ancillam, concubinam, cap. *si quis viduam*, 6. q. 1.

28 Denique habetur infamis, qui artem aliquam vilem, abjectam, vel ignominiosam profitetur, & publicè exercet, vel qui officio vili fungitur, quales sunt mimi, lenones, scenici, carnifices, lictores, macellarii, tabernarii, cauponarii, aurigæ, & alii his similes. Item tutor, vel curator, qui pupillam sibi, vel filio matrimonio junxit. Clerici item, qui publicè cum scortorem habent, prout post omnes commemorat Azor. loco proxime citato.

29 Infames prædictos; tam juris, quàm facti infamia notatos irregulares esse tenent plures Doctores, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia d. c. 8. n. 44. ac Ordines suscipere Ecclesiasticos vetitos esse probant text. in d. c. *infames*. §. *final.* 51. dist. c. *accusatum*, de *simon.* Vival. d. c. 10. n. 3. Nicol. Garcia d. c. 8. n. 5. Bellet. d. tit. de *discipl. cleric.* §. 10. à num. 1. Campan. *dict. rub.* 12. c. 18 à n. 1. Et infamiam ex delicto gravi publicè resultantem inducere irregularitatem interim dum persona sit emendata, tenent Bonac. d. q. 3. *puncto* 1. n. 5. Bassæ. *verb. irregularitas* 10. num. 6. licet alii, ex quorum numero sunt Suarez, & Tolet. quos refert, & sequitur Ioan. Machado d. docum. 6. num. 8. existimaverint irregularitatem non contrahi ex delicto gravi unde infamia facti provenit. Sanch. d. lib. 6. c. 3. d. 4. n. 14. Marchin. de *sacram. Ordinis*, tr. 1. part. 10. c. 4. Lotter. de *re benef.* l. 3. q. 33. n. 62. cum seqq.

30 Circa tamen eorum dispensationes, quod est nostræ alleg. principale quæsitum, advertendum quod in infamia juris, & in irregularitate, quæ ex ipsa procedit, solus Papa dispensat; † in illa verò, quæ nascitur ex infamia facti, qualis est quæ nascitur ex crimine aliquo notorio, Episcopus dispensare valet, ut post Navar. in *man. c.* 27. num. 204. resolvit Fr. Ludov. Miranda in *man. Pralat.* tom. 2. q. 8. art. 5. *conclus.* 1. Ioan. à Cruce de *statu Relig.* lib. 1. c. 6. dub. 17. *concl.* 2. Fr. Sigism. à Bononia d. dub. 87. n. 6. me citato in hoc loco, Alzedo d. part. 2. cap. 6. n. 63. Item infamia potest auferri per Episcopum dispensantem super delicto, ad quod sua facultas extenditur (ut quod non est gravius adulterio) directè enim dispensando in delicto, indirectè etiam, & accessoriè debet infamiam inde consequentem abolere, Ita Villadieg. de

irreg. q. 1. *vers. item est irregularis*, Nav. in *man. c.* 27. n. 204. Ugolin. d. c. 60. §. 5. num. 3. Avila de *cenfur.* part. 5. *disp.* 4. dub. 6. Bonacina eod. *tract. disp.* 7. q. 5. *punct.* 1. num. 6. *vers. tertio*. Henriquez d. cap. 5. §. 3. in *fine*, ubi etiam tenet quod superveniente hac juris infamia dispensat Episcopus, ut retineat usum Ordinù, & beneficia, non autem ut de novo obtineat, novissimè Joan. Machado d. docum. 6. num. 8. ita ait: *Pero si la infamia es de derecho, dudan los Doctores se podra dispensar en ella el Obispo? Algunos, como Fillivio y Layman, lo niegan, pero otros, como Bonacina, Henriquez, Reginaldo, y Basseo, lo afirman, fundados en que puede dispensar en el adulterio y otros delitos menores que el, porque dispensado directamente en el delito, es justo aver dispensado directamente en la infamia que del resulta, &c.* Sanchez d. c. 3. dub. 5. n. 16. & n. 26. ubi dicit posse Episcopum aliquando tollere infamiam non directè, sed indirectè, in quantum scilicet potest dispensare in aliquibus criminibus, ad quæ consequitur infamia, ut criminofus talis promoveatur, ex consequenti, & indirectè auferit infamiam talia delicta consequentem; subditque criminosa in quibus potest Episcopus dispensare, esse adulterium, & eo minora. Advertas quæso, quod si Episcopus infamem, & turpem personam ordinaverit in clericum, videtur cum eo dispensare circa infamiam in casu, quo cum illo dispensari posse suprà meminimus; quia aliter non potuisset esse clericus, Abb. in c. *fratern.* col. 2. de *schis.* ubi quod Papa communicando, vel conferendo aliquid excommunicatis, & infamibus, videtur circa impedimenta dispensare, Majol. de *irregul. c.* 51. num. 8. Suarez de *cenf. disp.* 41. *sect.* 3. n. 4. Oldrad. *conf.* 329. n. 4. ibi: *Præterea video in Episcopo, quod si aliquid conferat alicui, vel promovit eam, qui de Jure communi promoveri non potest, nec illud sibi potest conferri, quod in casibus, in quibus potest dispensare intelligitur, ut est casus, & gloss. in cap. Ioannes, 51. dist. & quod ipso facto dispensetur, probatur in cap. *veniens*, de *filiis presbyt.* & in c. *litteras*, de *restit. spoliat.* in terminis Taber. Decian. *rep.* 31. num. 8. tom. 4. & faciunt dicta *infr. alleg.* 45. in *fine.**

ALLEGATIO XLIV.

Episcopus an possit ad Ordines dispensare cum sodomitis de nefario crimine convictis?

SUMMARIUM.

- 1 Sodomia crimen quare dicatur vitium nefandum?
- 2 Sodomita omnes mortui fuerunt in illa nocte, qua Christus Redemptor Noster ex Virgine Maria natus est, & cum illis Virgilius Poëta celebratissimus.
- 3 Calvinus hæreticus, Aristoteles, & alij Philosophi excepto Platone, sodomita fuerunt.
- 4 Vitium hoc quare contra naturam dicatur?
- 5 Peccatum sodomia est gravissimum, turpissimum, abominabile, & perexosum.
- 6 Sodomita igne comburuntur.
- 7 Bona eorum confiscantur.
- 8 Infames fiunt.
- 9 Testandi facultatem amittunt, etiamsi non essent condemnati, vel post mortem.
- 10 Puniuntur, etiamsi non constet de corpore delicti.
- 11 Accusari à quocunque possunt.
- 12 Etas tenera delinquentis non excusat à poena criminis sodomia.

- 13 Minor sodomita arbitrio iudicis puniendus.
- 14 Credendum non esse asserenti aliquem secum voluisse committere hoc crimen.
- 15 Minoris dictum attestantis se de hoc crimine attentatum, non facit indicium contra attentatorem, nisi concurrentibus aliis adminiculis.
- 16 Puero affirmanti se esse sodomitatum in nullo creditur.
- 17 Meretrici affirmanti se esse sodomitam, vel de hoc crimine attentatam, non creditur.
- 18 Vxori attestanti se à viro sodomitam non creditur.
- 19 Testis absque citatione partis in hoc crimine recipi potest.
- 20 Testibus singularibus deponentibus ex actibus singularibus cum aliis adminiculis proceditur in Hispania contra sodomitas ad pœnam ordinariam.
- 21 Clerici hoc nefandum crimen committentes, quas pœnas incurrant?
- 22 Pœna contra clericos hoc crimen committentes à Pio V. inflicta non comprehendunt exercentes vitium bestialitatis.
- 23 Comprehendunt non solum clericos masculorum concubitores, sed etiam illos, qui muliere retro abutuntur.
- 24 Comprehendunt peccatum hoc in sua specie consummantes, non verò pollutionem extraordinariam, seu extra vas exercentes.
- 25 Comprehendunt etiam illud ex usu continuato committentes.
- 26 Comprehendunt notorium tantum, non verò occultum exercentem.
- 27 Clericus propter hujus criminis atrocitatem quamdiu illud occultum est, nullam incurrit suspensionem, aut irregularitatem.
- 28 Ordinari potest sodomita, & beneficium acquirere, si occultum sit crimen, & nondum fuerit deductum in iudicium.
- 29 Beneficiis licet ipso jure priventur vitium hoc committentes per dictam Bullam Pij V. tamen ea retinere possunt quousque sententia declaratoria condemnentur.
- 30 Episcopi cum convictis de crimine nefando, & iudicio condemnatis, nullo modo possunt dispensare.
- 31 Confessarij quomodo procurare debeant, ut tam abominabile vitium omninò extirpetur?

SODOMIÆ crimen vitii nefandi nomen sortitum est, eo quòd nec dari quidem de eo liceat, in tantum quòd diabolus fugit quando illud committitur, ut asserit Afflict. *Confit. Neapol. lib. 3. rub. 42. n. 111.* & memorabile est quòd scribit D. Hieronym. *super Isaiam*, & lob, quòd † in illa nocte, in qua Christus Redemptor noster ex Virgine Maria natus est, omnes sodomitæ mortui fuerunt, & cum illis Virgilius celebratissimus Poëta, qui ut fertur, illo morbo laborabat, tradunt ex Bern. Bonacol. & aliis Ceval. *communium contra communes q. 248. n. 10.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 89. in princ. noviss. edit. Mar. Alter. de censur. tit. 2. disp. 15. cap. 3. vers. tertio*, & novissimè Emman. de Valle de Moura *de incantat. & ensalmis, sect. 3. c. 4. num. 14. vbi n. 76.* dicit quòd † Calvinus, Aristoteles, & alii Philosophi, totius naturalis, & moralis præcipui in gentilitate magistri, sodomitæ fuerunt. excepto Platone, qui amore veritatis contemplandæ abstinuit ab omni delectatione venerea. Sed illud dictum de Virgilio meritò improbat Lotter. *de re benef. lib. 3. quest. 3. num. 65.*

Et per antonomasiam dicitur hoc crimen contra naturam, quia non solum est contra naturam hominum, sed etiam contra genericam, ut dicit Ottero *in interpret. c. fin. de consuet. n. 18.*

Turpissimum, gravissimum, abominabile, & periculosum est hujusmodi peccatum, ut patet tum ex D. Paulo *ad Roman. 1. tum ex gravissimis pœnis à Iure Civili inductis, in l. cum vir, C. de adulter. ubi horribiliter, verbis tamen elegantibus, Imperator loquitur, & in auth. ut non luxurientur homines, collat. 6.* licet enim ille text. *in d. l. cum vir*, videatur imponere pœnam gladii, id est amputationis capitis, tamen de consuetudine est quòd † sodomitæ igne comburantur, prout tenet Gomez *l. 80. Tauri. n. 32. ad fin. Clar. §. sodomia, n. 2.* Menoch. *de arbitr. casu 286. à n. 2.* Farin. *in praxi crim. q. 148. n. 1. & 4.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 3. c. 8. in princ.* Matta *de Iurisd. part. 2. c. 2. à n. 15.* Aloyf. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. resol. 302. num. 1.* Emman. de Valle *dict. sect. 3. cap. 1. num. 18.* Salzed. *d. cap. 80. addit. 1. vers. fuit semper*, & disponit Ordinat. Regia Lusit. *lib. 5. tit. 13. in princip. ibi, seia quemado*, & apud Hispanos *l. 1. tit. 21. lib. 8. nova recop.*

Eorum bona omnia confiscantur, Gom. *dict. l. 80. Tauri, n. 32. in fine*, Menoch. *d. casu 286. n. 9.* Pereg. *de jure fisci, lib. 5. tit. 1. n. 169.* Farin. *d. q. 148. n. 12.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Navarra, lib. 2. tit. 21. l. unica, n. 31.* ubi cum Salzedo intelligit, de bonis, quæ tempore commissi criminis habebat, & non de post acquisitis. † Fiunt etiam infames, Donel. *comment. Iuris Civilis lib. 18. c. 7. col. 1.* Farinac. *d. q. 148. n. 11.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. sodomia, n. 8.* sicut & sodomitati, Aloyf. Ricc. *in decis. part. 1. decis. 133. n. ult.* † Et amittunt nobilitatem, *d. l. 1. ibi, por el qual nobleza se pierde.* Avendan. *resp. 39. n. 9.* Otalora *de nobilitat. part. 5. cap. ult. n. 4.* Azeved. *d. l. 1. n. 17.* Thom. Valasc. *som. 1. alleg. 13. n. 21.* nec non testandi facultatem, Dec. *in l. 1. n. 8. Cod. de secundis nupt.* Covar. *in Clem. si furiosus, part. 1. §. 1. n. 6. col. 4.* Guilielm. *in cap. Raynutius, verb. mortuo, n. 139.* Menoch. *de arbitr. casu 286. n. 10. & casu 360. num. 59. & 60.* Avend. *ad l. 4. Tauri, glos. 7. n. 16.* Farin. *d. q. 148. n. 16.* Armendar. *ubi proximè, n. 32.* Et procedere etiam si non esset condemnatus, dicit Francisc. Marc. *Delphin. decis. 89.* quem refert Aloyf. Ricc. *in collect. decis. p. 1. collect. 184. in fine*, & licet mortuus fuisset, ex Farin. *in praxi crimin. part. 1. q. 10. n. 44.* resolvit Campan. *in divers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 22. n. 4.* non enim præscribitur hoc crimen, ex traditis per Hippol. *in l. qui falsam, §. 1. n. 4. & 5. ff. ad leg. Corn. de falsis*, Greg. Lop. *in l. 4. verb. fasta trenta annos, tit. 7.* Thom. Valasc. *alleg. 13. num. 24.*

Sodomita punitur etiam si non constet de corpore delicti, Plot. *conf. 132. n. 22. column. 1. inter conf. criminalia*, Baiard. *ad Clar. §. sodomia, n. 12.* quos refert, & sequitur Armend. *ubi supra, n. 20.* & quilibet admittitur ad accusandum, *l. 2. tit. 21. part. 7.* ubi Gregor. Lop.

Nec tenera ætas delinquentis excusat à pœna criminis sodomitæ, Baiard. *ad Clar. §. sodomia, n. 13.* Lazar. *in tract. de blasphemia, q. 9. n. 41.* Homobon. *de casib. reserv. part. 1. c. 3.* Floron. *in simili tractat. part. 1. c. 3. n. 3.* † Senatus tamen Pedem. solet tam agentes, quam patientes, quando excedunt 20. annos, ad mortem damnare, teste Thesaur. *filio in addit. ad decis. 161.* quem refert Aloyf. Ricc. *part. 5. collect. 1877.* & addunt Graff. *rom. 1. conf. lib. 5. tit. de adulter. conf. 3. n. 13.* Belloch. *de casibus reserv. part. 2. q. 1. num. 103.* Diana *moral. resol. part. 1. tract. 15. resol. 1.* puerum ante annum completum etiam hoc crimen exercentem non labi in pœnas contra tales comminatas, neque in casuum reservationem. Iudicis enim arbitrio minor est puniendus, Menoch. *de arbitr. casu 286. num. 19.* Farinac. *in praxi crimin. q. 92. num. 83. cum seqq. & quest. 148. num. 76. & conf. 33. num. 15.* Hortens. Cavalcan. *de brachio Regio, part. 4. num. 79. lit. E.* Cavalcan.

- 14 valcan. lib. 3. decis. 13. Bene verum est ¶ non esse credendum ei, qui affirmat aliquem secum voluisse committere hoc crimen, Aym. cons. 41. Baiard. ubi supra, num. 15. Armend. ubi supra, n. 28. ubi etiam dicit non esse dandam fidem famæ concordanti cum depositione talis, quia noluit habere originem ab eo affirmante.
- 15 Nec dictum minoris attestantis se de hoc crimine attentatum fuisse, facit indicium contra attentatorem, etsi concurrentibus aliis indiciis, & conjecturis, Trivis. Venetia decis. 14. p. 2. Marta Pisana decis. 148. Gaspar Thesaur. Taur. dec. 35. Viv. dec. 157. Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiepisc. cap. 67. num. 2.
- 16 Nec etiam creditur in aliquo puero affirmanti se esse sodomitatum, Grammat. dec. 40. n. 14. Baiard. ubi supra, n. 3. Cavalcan. cons. 109.
- 17 Nec meretrici tale quid dicenti, Dec. cons. 83. per totum, quem refert Armend. ubi supra, n. 28. in fine.
- 18 Nec denique uxori dicenti se à viro sodomitam, Horrens. Cavalcan. de brachio Regio, p. 1. n. 282. vers. in summa, & hinc solus conquestus mulieris de vitio nefando, non est sufficiens ad separationem thori, ut per Aloys. Ricc. in decis. part. 1. decis. 71.
- 19 In probatione hujus criminis testis recipi potest absque citatione partis, Suar. de Pace in praxi, tom. 1. temp. 8. n. 55. fol. mihi 64. Salzed. ad Bernard. cap. 88. aliàs 89. incip. Nefandi criminis, vers. & in sodomia, de auditu non probat, Chassan. in consuetudin. Burgund. rub. 1. tit. des justices, n. 56. fol. 66. Hippol. cons. 28. n. 4. & 5. ¶ Ex pragmatica anni 1598. edita Matriti testibus singularibus deponentibus de actibus singularibus cum aliis probationibus, vel adminiculis proceditur in Hispania contra sodomitas ad condemnationem pœnæ ordinariæ, refert Ignat. de Villar, in sylv. resposer. resp. 9. n. 40. Et nobilis torturæ, & quæstioni subditur, ex l. 1. tit. 21. lib. 8. nova recopil. in qua quidem lege in crimine sodomix eundem processum, & stylum servandum esse statuitur etiam quoad torturam, quod servatur in crimine læsæ Majestatis, Gregor. Lop. l. 2. verb. cavallero tit. 30. part. 7. Otalora de nobilit. part. 5. cap. fin. n. 4. Guttier. pract. lib. 4. q. 15. n. 18. ubi dicit hanc sententiam proculdubio in Hispaniarum Regnis communiter practicari, etiam contra nobilissimos, & illustres titulos, refert Alphons. Narbona ad l. 61. glos. 1. n. 16. tit. 4. lib. 2. nova Recop. pag. 218.
- ¶ Virum coitus sodomiticus inter masculos in primo, & secundo gradu, habeat malitiam incestus, & sit in Confessione aperiendus? Vide Diana d. part. 3. tract. 4. resol. 101.
- 21 Clerici de iure communi tam dixum nefas exercentes à Clero sunt ejiciendi, vel ad agendam pœnitentiam in Monasteriis detrudendi, c. Cler. de excess. Pralat. Bernard. & Salzed. in pract. c. 88. Clar. §. sodomia, num. 5. Armendat. ubi supra, n. 29. novissimè Marchin. de sacram. Ordinis tract. 1. part. 8. c. 4. n. 19. Marta de jurisd. part. 1. cap. 15. n. 4. Rigidius tamen contra eos procedendum jussit Pius V. in Constit. 20. incip. Horrendum, his verbis: Omnes & quoscunque Presbyteros, & alios Clericos Saculares, & Regulares, cujuscunque gradus, & dignitatis, tam dixum nefas exercentes omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico presentis Canonis auctoritate privamus, &c.
- 22 Dixum nefas. Non comprehendit exercentes vitium bestialitatis, saltè quoad pœnas ipso jure impositas, nam licet sit crimen gravissimum, & contra naturam, & gravius sodomia, non est sodomia, sed species distincta à sodomia. Ita Nicol. Garc. de benefic. part. 11. c. 10. n. 204. contra Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 208. n. 2. Prosp. de August. in addit. ad summam

Bullarij, verb. Sodomia, ampl. 2. Fatinac. d. quæst. 148. num. 47. hinc inferentes, reservata sodomia, nulla facta bestialitatis mentione, censerent reservatam bestialitatem, Aloys. Ricc. tom. 3. resol. 59. Homobon. de examine Ecclesiast. part. 2. tract. 11. cap. 12. num. 16. Belloch. in tract. de casib. reserv. p. 2. q. 2. n. 26. Sed contrarium verius est secundum Bonacinam de matrim. q. 4. punct. 12. n. 3. Diana d. tract. 17. resol. 66. Novar. novissimè in lucerna Regularium, verb. Sodomia, n. 7. pag. 237.

Comprehendit tamen hæc Constitut. non solum Clericos masculorum concubitores, sed etiam illos, qui muliere retro abutuntur, Aloys. Ricc. in praxi feri Ecclesiast. decis. 352. in 1. edit. & resol. 302. n. 2. in 2. edit. & in collect. decis. p. 5. collect. 1877. dub. 2. Fatinac. d. quæst. 148. sub n. 36. Campan. in divers. Juris Canon. rubr. 1. c. 22. num. 13. & 17. Prosper de Augustino d. verb. sodomia, in princ. Anton. Gom. l. 80. Tauri, n. 32. Fatinac. in praxi crimin. q. 148. num. 36. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 12. num. 23. Lezana in sum. quæst. Regul. c. 5. n. 11. Nicol. Garcia d. cap. 10. n. 207. Menoch. casu 286. num. 5. Novar. d. verb. sodomia, num. 9. & 10.

Adverte semper ad incurrendas pœnas in ea Bolla constitutas necessarium esse, ut peccatum sit in sua specie consummatum; non enim sufficit quælibet pollutio, vel immunditia cum aliquo, nisi intercedat coitus intra vas ordinarium illius delicti, in quo delictum consummatur. Ita Vgolin. de irregul. cap. 43. Suarez tom. 5. disp. 31. sect. 4. n. 21. & alii, quos refert & sequitur Bonac. de magno sacramento Matrimonij, quæst. 4. puncto 11. num. 2. vers. advertendum est secundò, quibus adde Mar. Alter. dist. cap. 3. vers. tertio notandum, Chapeavil. de cas. reserv. casu 15. q. 3. part. 2. Coriol. eod. tract. p. 2. casu 9. n. 25. in fine. Fin. in simill. tract. casu 9. num. 6. Aloys. Ricc. resol. 302. limit. 1. Nicol. Garcia d. cap. 10. num. 203. ubi resolvit dictam Constitutionem non comprehendere exercentes pollutionem extraordinariam, seu extra vas, sed solum exercentes copulam sodomiticam, quæ tunc locum dumtaxat sibi vendicat, quoties semen emittitur intra vas, de quo etiam Læ. Zech. in resp. casuum consc. casu 1. tit. de irregul. §. de irregularitate proven. ex delicti qualitate, Fr. Emman. tom. 1. q. 99. regul. quæst. 30. art. 18. Campan. d. c. 22. num. 14. me citato in hoc loco, novissimè Marchin. de sacram. Ordinis, tract. 1. part. 8. c. 4. num. 24. Diana moral. resol. part. 1. tract. 17. aliàs tract. miscel. resol. 13. Quidquid teneat Lezana in sum. quæst. Regul. c. 5. n. 11. Unde ad incurrendum casum reservatum sodomix necessarium esse, ut semen intra vas effundatur, resolvunt Bonac. de matrim. q. 4. puncto 11. n. 2. Finell. de casib. reserv. casu 9. n. 9. Chapeavil. eod. tract. c. 15. q. 2. & Homobon. part. 2. c. 4. sect. 2.

Exercentes. Verbum hoc iteratas requirit vices, ac frequentiam, factumque ex visu quasi continuato, prout etiam in terminis, de quibus agimus, probat Imper. in §. item lex Julia, Instit. de publ. judic. ibi: Item lex Julia de adulteris, qua non solum temeratores alienarum nuptiarum gladio punit, sed & eos qui cum masculis nefandam libidinem exercere audent: ubi omnes verbum illud Exercere, intelligunt frequentius usu, & quasi ex consuetudine. Clerici igitur prædictas pœnas non incurrunt, si solum bis, vel ter hoc detestabile crimen commiserint, nisi illud ex usu continuato exercent. Ita Navar. in man. c. 27. num. 240. vers. tertio dico, Maiol. lib. 5. c. 43. num. 3. Fr. Emman. in sum. part. 1. c. 209. & quæst. regul. tom. 1. quæst. 30. art. 19. Sayr. de censuris lib. 7. c. 12. n. 23. Avila eodem tract. part. 3. disp. 4. dub. 7. Henriquez in sum. lib. 13. cap. 36. in comment. lit. N. & lib. 14. c. 5. in commento, litt. k. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepiscop. cap. 67.

cap. 67. Mar. Alter. d. c. 3. vers. sed dubitari, Aloys. Ricc. d. resol. 302. limit. 2. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 3. c. 4. num. 30. Petr. de Ledesma in sum. part. 2. tract. 27. cap. 15. conclus. 4. Lezana dict. cap. 5. num. 12. & novissimè Marchin. tractat. de sacrament. Ordinis, tract. 1. part. 8. cap. 4. n. 23. me citato in hoc loco, Lotter. d. lib. 3. quest. 31. num. 66. Marta de Iurisdict. part. 2. c. 16. Nicol. Garcia dict. cap. 10. n. 198. Campan. dict. cap. 2. num. 11. Bonacina de magno Matrimonij sacramento, q. 4. punct. 11. num. 1. versic. advertendum est primò, Suarez tom. 5. disput. 31. sect. 4. num. 22. Emman. de Valle de incant. & ensalm. sect. 3. cap. 1. num. 21. Azor. institut. moral. part. 3. lib. 3. c. 19. quest. 2. Belloch. de casibus reserv. part. 1. q. 1. n. 117. Homobon. in simili tract. part. 2. cap. 4. sect. 5. cas. 5. Diana d. tract. 17. resol. 65. me citato in hoc loco, novissimè Novar. in lucerna Regular. verb. Sodomia, à n. 4. pag. 238. Quamvis contrariam teneant Salzed. & Ioan. de Valle, quos sequitur Cevall. quest. 228. num. 4. & novissimè Cherubin. super dictam Bullam Pij V. schol. 2. Aldrete de relig. discipl. lib. 2. cap. 15. §. 5. num. 28.

Etiam patientem, labi in pœnas contra Sodomitas, & in casum reservatum, tenent Bonac. de matrim. p. 4. punct. 11. n. 2. Aloys. Ricc. in praxi tom. 3. resol. 57. n. 7. Cortiolan. de casib. reserv. p. 2. casu 9. versic. vertitur, Finel. eod. tract. casu 9. n. 5. Floron. in simili tract. p. 2. casu 7. §. 1. n. 6. quicquid dicat cum aliis Diana dict. tract. 17. resol. 64.

Non omnem exercentem obligat, & devincit, sed notorium tantum, minimè verò occultum. Vgolin. de irregular. cap. 43 §. 2. num. 4. Grassis in decis. aureis, lib. 2. cap. 90. sub n. 13. Lotter. dict. quest. 31. num. 67. Henriquez lib. 13. c. 36. in fine, & lib. 14. cap. 5. n. 1. Campan. d. cap. 22. num. 12. Avila de censur. part. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 7. Floron. de casibus reserv. part. 2. casu 7. §. 1. num. 7. Finell. in simili tract. casu 9. n. 6. me citato Diana d. p. 2. tract. 17. aliàs 3 misc. resol. 69. notorium scilicet in foro exteriori, non autem interiori, ut resolvunt Grassis d. c. 90. num. 14. Belloch. de casibus reservat. part. 2. quest. 1. num. 121. Avila part. 7. disp. 4. in ultimis verbis, Campan. dict. cap. 22. num. 13. & sic dictam Constitut. & pœnas in ea contentas, fuisse receptam solum quantum ad forum exterius, at non esse in usu quantum ad forum interius, optimo jure tenent Diana dict. tract. 17. resol. 61. & Sanctarel. de apostas. c. 4. dub. 11. concl. 9. num. 14.

Clericus igitur propter hujus criminis atrocitatem nullam incurrit suspensionem, vel irregularitatem, quamdiu delictum est occultum, Navar. in manual. cap. 27. num. 249. Fr. Emman. in summa, part. 2. cap. 210. num. 1. Lazar. de sodomia, num. 3. Aldrete d. cap. 15. num. 34. Henriquez lib. 14. cap. 5. §. 1. Bonacina dict. puncto 11. num. 3. & de matrim. quest. 4. puncto 11. num. 2. Valent. tom. 4. disput. 7. quest. 19. puncto 3. n. 5. Vgolin. de irregular. cap. 43. §. 3. n. 4. Azor. instit. moral. part. 3. lib. 3. cap. 19. quest. 6. & 7. Sanctarel. in tr. de apostasia, cap. 14. dub. 11. concl. 9. & 10. Diana d. tractat. 17. resol. 69. Marchin. dict. part. 8. cap. 4. num. 31. novissimè Novar. dict. verb. Sodomia, num. 6. Campan. d. cap. 22. num. 9. Quamvis clericos nefandum hoc scelus perpetrantes suspensionem de iure contrahere ab Ordinum executione, & si in eis ministrare, vel celebrare auderent, irregulares fieri à solo Papa dispensandos, etiam si occultè fuerit commissum, asserant Covar. in Clement. si furiosus, part. 1. §. 1. num. 6. Federic. in praxi crimin. Canon. part. 6. c. 37. num. 11. Cavalcan. Fiuiz. decis. 13. incip. In hoc processu, sub num. 25. part. 5. Clar. §. Sodomia, n. 6. Francisc. Marc. Delph. decis. 687. incip. Queritur, num. 16. p. 2. Mar. Alter. dict. c. 3. à princ.

contra eos enim est verior opinio, quam etiam post Vgolin. Valent. Tolet. Petr. de Ledesma. Avil. & alios, quos refert, & sequitur, tenet Nicol. Garcia d. cap. 10. num. 195.

Hinc fit, non videri sodomitam prohibitum Ordinibus insigniri, aut beneficia acquirere, si occultum sit crimen, & nondum fuerit res deducta in iudicium, Achil. de Grassis decis. unic. n. 3. sub tit. de pœnis, Campanil. d. c. 22. n. 19. Si verò notorium sit, & per consequens infamis infamia juris, ad Ordines non potest promoveri, & invalida est collatio beneficii illi facta, juxta resoluta per Bonac. de cens. disp. 7. part. 3. puncto 1. à n. 19. & quæ dixi suprâ allegat. prac. Hinc decisum refert Aloys. Ricc. in decis. part. 1. decis. 60. quod adolescens muliebria passus, & ob id ignitis laridi guttis cruciatus est irregularis, & ead. part. 1. decis. 133. dicit resolutum, clericum sodomitatum esse incapacem collationis beneficii, ac proinde in casu illius decisionis fuisse quendam à beneficio juris patronatus exclusum. Intellige post sententiam Iudicis declaratoriam, ut multis probat Diana d. p. 2. tract. 17. resol. 67.

Et beneficio, &c. Verba hæc important privationem beneficiorum ipso jure, ita ut ante sententiam illa valeant impetrari; retineri tamen possunt quousque sententia declaratoria intercedat, prout resolvunt Lap. alleg. 16. incip. An valeat, & ibi Mand. addit. 1. & Bonac. de magno Matrimonij sacramento, q. 2. puncto 11. n. 2. in fine, Rota decis. 728. p. 3. lib. 3. divers. Quaranta in sum. Bullary, verb. Sodomia, ad finem, Laët. Cherubin. ad d. constit. Pij V. scholio 1. optimè Campanil. d. c. 22. n. 10. ubi etiam asserit, quod tunc non est necessaria possessoris citatio, nisi cum peteretur immissio in possessionem: Interim tamen non tenetur in foro conscientie cedere beneficio, officio, & dignitati, aut restituere fructus ante iudicis sententiam. Ita Bonac. d. puncto 11. n. 2. versic. Advertendum est tertio. Qui enim commisit crimen, seu delictum, propter quod incurrit pœnam privationis beneficii ipso jure, non amittit statim titulum, ita ut teneatur in conscientia illud dimittere ante declaratoriam iudicis sententiam. Ita Sahagun. in cap. fin. de sequestr. possessionis, num. 79. cum sequentibus, Morla in emporio Iuris, part. 1. sit. 1. quest. 9. n. 42. post Gutierrez. Henriquez, Fr. Emman. Molina, Azor, Suarez, Petr. de Ledesma, Gabriel, Vasquez, Lessium, & alios Nicol. Garcia dict. cap. 10. num. 8. & ibi citatis addo Vgolin. de irregular. cap. 43. §. 2. num. 4. Campanil. in divers. Iuris Canon. rubr. 11. cap. 22. num. 10. Homobon. de exam. Eccles. part. 2. tract. 21. c. 12. q. 26. Diana dict. tract. 17. resol. 67. Marchin. dict. cap. 4. num. 32.

Episcopi cum convictis de crimine nefando, & juridicè condemnatis nullo modo possunt dispensare, neque eos promovere ad Ordines, aut post promotionem, ut in illis possint ministrare, cum infamati juridicè de crimine enormi, ipso jure sint irregulares, ut bene probat Navar. in suo manuali, cap. 24. n. 248. In qua irregularitate solus Summus Pontifex potest dispensare, non autem alius Prælatos, ut resolvit Ludov. Miranda in man. Pralat. tom. 1. quest. 8. concl. 1. ubi etiam asserit neque Religionum Prælatos facultatem dispensandi habere cum hujusmodi convicto de crimine nefando; nam propter enormitatem delicti, ac propter illius infamiam, & etiam propter scandalum, quod exinde aliis oriri, & generari poterat, videndo ipsum celebrare, ejusmodi irregularitas censetur Papæ reservata, me citato in hoc loco, Alzedo de praxellent. Episcop. dignit. part. 2. cap. 6. num. 67.

Nota quod in Regno Portugaliz ex privilegio Regis, & Constitutione Pij I V. & Gregorj XIII. Inquisitores

quisitores habent cognitionem nefandi criminis, ut attestantur Emman. de Monte de incantat. & ensalmis opuscul. 1. sect. 3. cap. 1. n. 16. Sousa in aphor. Inquisit. lib. 1. c. 59. n. 10. Quod etiam servatur in Regno Aragoniz, Valentiz, & Barcinone, ex Bulla Clementis VII. ut referunt Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 86. Narbona l. 20. gloss. 8. num. 3. tit. 1. lib. 4. nova Recopil. Castus Palas in sum. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punto 12. n. 11. Et advertit Freitas in addit. ad tract. de Confess. solicit. q. 24. n. 136. non posse Inquisitores relaxare sodomitas Curiz seculari, nisi sint incorrigibiles.

- 32 Cum itaque sui naturâ peccatum hoc sit gravissimum, cumque frequentia crescat, attentius procurare debent Confessarii, ut tam abominabile facinus omnino extirpetur, ac prorsus à fidelium etiam mentibus eradictur, & radicitus evellatur, idque tunc præsertim assequantur, sit tum istud, tum aliud quodpiam peccatum carnis committentibus infligant jejunia, disciplinas, frequentesque Confessiones, quin ejus enormitatem exaggerent, utentes verbis illis, quibus & D. Augustinus utitur in sermone de vitio sodomitico. quod scilicet à tanta immunditia Angeli fugiant, ac demones etiam oculos claudunt. Superiores igitur maxime cavere, & invigilare debent, hoc impium scelus puniendo, ne malum hoc tanquam pestis latenter serpat, & vires acquirit; opportunè idèd occurrendum huic morbo est, ne latè disseminatus multos funesta contagione turpiter inficiat, & Dei justissimam iram provocet.

ALLEGATIO XLV.

Episcopus cum illegitimis ad Ordines, & Beneficia quando possit dispensare?

SUMMARIUM.

- 1 Dispensationes sunt stricti juris, & odiosæ.
- 2 Argumentum de majori ad minus in dispensationibus non valet.
- 3 Dispensatio concessa adversus unum impedimentum, vel defectum, non porrigit suum effectum ad alium.
- 4 Dispensatus ad Ordines intelligitur dumtaxat dispensatus ad minores.
- 5 Dispensatus ut promoveri possit ad Ordines Sacros, multò magis censetur dispensatus, ut possit promoveri ad Ordines minores.
- 6 Dispensatio facta ad Ordines non extenditur ad beneficia, etiam simplicia.
- 7 Dispensatus simpliciter ad beneficium, ad aliud quàm ad simplex non dicitur habitatus.
- 8 Dispensationem obtinens ad aliquod beneficium simplex, si ad illud presentetur, dicitur habitatus ad cetera simplicia.
- 9 Dispensatus ad Sacerdotium, non manet habilis ad beneficium Curatum.
- 10 Dispensatus ad Curata, multò magis censetur dispensatus ad Canonicatus Cathedralium.
- 11 Dispensatus ad beneficium Curatum non censetur dispensatus ad obtinendam Dignitatem, etiamsi xuberans esset dispensatio.
- 12 Dignitates non comprehenduntur, nisi apertis verbis illarum meminerit rescriptum.
- 13 Beneficiorum appellatione non veniunt Dignitates.
- 14 Dispensatus ad Dignitates non dicitur dispensatus ad majorem dignitatem post Pontificalem.
- 15 Verba, & principales Dignitates in Collegiatis, non comprehendunt plures Dignitates, quàm unam in qualibet Collegiata.

- 16 Regula 3. Cancellariæ reservat tantum unam principalem in qualibet Collegiata.
- 17 Reprehenduntur contrarium tenentes, veluti aliena felicitatis ac honoris impatientes.
- 18 Honorare melius est, quàm honorari, sicut amare, quàm amari.
- 19 Episcopus dispensare potest cum illegitimis ad minores Ordines, & ad beneficium simplex.
- 20 Causa requiritur in dispensatione faciendâ per Episcopum.
- 21 Episcopus an possit cum illegitimo dispensare ad beneficium, quod non Iure communi, sed statuto, vel consuetudine Sacrum Ordinem requirit?
- 22 Episcopus cum illegitimis potest dispensare ad Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum.
- 23 Dispensare potest Episcopus cum illegitimis ad dimidias portiones, seu inferiora beneficia Ecclesie Cathedralis.
- 24 Dispensare potest Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex, habens accessorie annexam Parochialem.
- 25 Capitulum Sede vacante potest, sicut Episcopus, hujusmodi dispensationes impetrari.
- 26 Capitulum Sede vacante dispensare in iis potest, in quibus potest Episcopus ratione jurisdictionis Episcopalis.
- 27 Capitulum Sede vacante succedit Antistiti defuncto in omnibus iis, que Iure communi pertinebant ad Ordinariam Episcopi jurisdictionem.
- 28 Episcopus non potest dispensare cum illegitimo super pluralitate beneficiorum simplicium.
- 29 Papa solus ad Dignitates, vel Personatus etiam sine cura dispensat.
- 30 Episcopus cum illegitimis ad beneficia requirentia Sacrum Ordinem dispensare non potest.
- 31 Episcopus cum illegitimis ad Canonicatus Ecclesie Cathedralis dispensare non valet.
- 32 Contrarium sentiunt aliqui.
- 33 Sub distinctionis fœdere componuntur. Irregularitas occulta ex defectu natalium an sit ab Episcopo dispensabilis quoad sacros Ordines, remissive, ibid.
- 34 Dispensatio an præsumatur si illegitimus in habitu, & Tonsura, incedens Ordines suscepisse tali dispensatione precedente alleget?
- 35 Episcopus an possit dispensare cum Clerico conjugato?
- 36 Dispensatus à Summo Pontifice ad beneficium simplex obtinendum ante ætatem 14. annorum, an ex dispensatione Episcopi possit aliud simplex impetrare.
- 37 Episcopus promovens ad Ordines illegitimum, seu alium qui de jure communi promoveri non potest, in casibus tamen in quibus potest dispensare, an intelligatur cum eo dispensasse.
- 38 Dimissi à Superioribus ex Societate IESU, & ejus ab alia Religione, an reincidant in irregularitatem ex defectu natalium, ita ut non possint exercere Ordines receptos, nec ad alios promoveri?

DISPENSATIONES sunt stricti juris, & odiosæ, strictamque recipiunt interpretationem, cap. 1. in fine, de filiis presbyter. in 6. Hojed. de incompatib. beneficiorum. part. 2. capite ultimo, num. 67. cum sequentibus, Sayr. de censur. lib. 6. cap. 11. à num. 16. Azor. institution. moral. part. 2. lib. 7. cap. 33. quæst. 6. Matienz. lib. 20. gloss. 1. num. 7. tit. 8. lib. 5. nova Recopil. Nicol. Garcia de benefic. part. 1. cap. 6. num. 58. Gironda de privilegiorum, seu exemption. explicat. num. 1111. Mar. Anton. variar. resolut. lib. 1. resolut. 19. num. 14. & lib. 3. resolut. 2.

resol. 2. n. 18. & 21. Carol. Tapia ad rubr. ff. de con-
 stitut. Principum, c. 5. n. 1. cum seqq. Moneta de distri-
 but. quotidianis, part. 2. q. 14. à n. 5. Suarez de legibus
 lib. 11. c. 11. n. 10. & cap. 17. à num. 2. Campanil. in di-
 versorio Iuris Canon. rubr. 11. c. 13. n. 90. ita ut ¶ in
 eis non valeat argumentum de majori ad minus, nec
 extendatur ad casum habentem in se majorem ratio-
 nem, prout resolvunt Covar. de sponsalib. part. 2. c. 8.
 §. 8. num. ... Navar. de redivibus Ecclesiast. q. 3. moni-
 tu 10. n. 2. Molina de primogen. lib. 2. c. 4. n. 48. & seq.
 Brunor. à Sole in locis commun. verb. dispensationes
 sunt odiosae. Salas de leg. disp. 20. sect. 10. Surd. dec. 268.
 num. 20. & 21. Cald. Pereira de nominat. emphyteus.
 q. 21. n. 5. Guttier. Canon. lib. 2. c. 15. n. 124. Rending.
 in prompt. receptarum sentent. tom. 1. tit. 29. num. 12.
 Molin. de Iusticia, tom. 3. tractat. 2. disp. 191. num. 2.
 Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 32. & disp. 24.
 num. 17. Nicol. Garcia dict. c. 6. num. 59. Campan. d.
 c. 13. num. 91. ubi restringit, quando illud minus com-
 prehensivè, & necessariò includeretur sub majori,
 aut esset necessarium consecutivum, ac dependens
 ab eo, super quo fuit dispensatum; quia dispensa-
 tus ad unum, censetur dispensatus ad omnia con-
 sequutiva, plenè Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 1.
 num. 19.

3 Concessa igitur dispensatio adversus unum impe-
 dimentum, & defectum, non porrigit suum effectum
 quoad alium, l. si quando, C. de inofficioso testamento,
 & v. de ibi gloss. Bald. Salicet. & alios, Simon. de Præ-
 tis conf. 51. n. 6. Surd. conf. 245. n. 4. Ioseph. Gonzal-
 var. var. quest. cap. 14. num. 11. Ioan. Baptista à Costa
 de retractione, cap. 9. casu 10. num. 2. Sic etiam dis-
 pensatus ad unum effectum, non censetur dispensatus
 ad alium, Beroi. conf. 163. num. 30. & 41. lib. 2. Rimi-
 nald. Jun. conf. 341. n. 36. Simon. de Prætis conf. 100.
 n. 29. Carol. de Grassis de effectibus clerical. effectum 4.
 num. 57. & 58.

4 Quare dispensatus simpliciter ad Ordines, intelli-
 gitur dumtaxat dispensatus ad minores, ex gloss.
 verb. ordinari, in cap. litteras, de filiis Presbyt. &
 gloss. verb. ad omnes, in cap. ult. eod. tit. in 6. Rebuff. in
 praxi beneficiis, tit. de dispensatione super defectu
 natalium, n. 47. Campan. d. c. 13. n. 95. Suar. de censur.
 tom. 5. disp. 41. sect. 3. n. 3. ubi videtur in contrariam
 opinionem inclinare, Sanchez de Matrim. lib. 3.
 disp. 1. n. 26. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 6. c. 3. q. 6.
 Molfes. in sum. tract. 2. c. 16. num. 8.

5 Dispensatus verò, ut promoveri possit ad Ordines
 sacros, multò magis censetur dispensatus, ut possit
 promoveri ad minores Ordines, ex multis, quos re-
 fert, & sequitur Carol. de Grass. d. effectum 4. n. 205.

6 Dispensatio etiam facta ad Ordines non extenditur
 ad beneficia, cum sint separabilia, & executio unius
 possit stare sine altero. Ita probant cap. 2. & ibi gloss.
 de fil. Presbyt. Gemin. in dict. cap. 1. ubi Monach.
 Archid. Ioan. Andr. & Ancharan. illo tit. lib. 6. Paris.
 conf. 88. à num. 19. volum. 4. Sayr. de censur. lib. 6. c. 11.
 num. 21. Garcia d. c. 6. num. 70. Sanchez de Matrim.
 lib. 8. disp. 1. num. 27. Marc. Anton. var. resol. lib. 1.
 resolut. 19. num. 10. Molfes. in sum. Theologia moral.
 tract. 2. c. 16. num. 8. in fine, & tract. 6. c. 7. num. 21.
 Valq. in opuscul. de benefic. cap. 3. §. 1. dub. 5. Aloys.
 Ricc. in decis. p. 1. decis. 95. novissimè Marcel. Vulpe
 in praxi, c. 47. num. 19. me citato in hoc loco, novissimè
 Alphons. de Leone de officio Capellani quest. 4. praxi
 6. num. 71. Filliuc. in summa Theolog. moral. tract. 41. de
 benefic. c. 4. sub num. 5. in princip. Extendi tamen ad
 beneficia simplicia conferri solita clericis Ordinibus
 initiatis, tenent gloss. verb. Sedis Apostolica, in cap. ult.
 & ibi Abb. num. 2. de filiis Presbyter. Maiol. de irre-
 gularit. lib. 1. cap. 8. num. 8. Oldrad. conf. 215. num. 6.
 Michaël Martin de Villar del patronado de Calata-

yua, part. 9. costumbre 5. num. 4. Henriquez lib. 13.
 cap. 57. §. 5. Bellet. dict. §. 3. num. 39. Sed alii existi-
 mant, non extendi ad aliquod beneficium obtinen-
 dum; cuius quidem opinionis præter citatos in prin-
 cipio hujus numeri, fuere Rebuff. in praxi, rubr. de
 dispensat. super defectu natalium, num. 48. Borgas. in
 tractat. de irregularit. rubr. de filiis Presbyter. num. 9.
 quos refert, & sequitur Campanil. d. c. 13. num. 96.
 quibus addo Marc. Anton. dict. resolut. 19. num. 11.
 Garc. de benefic. part. 1. c. 6. num. 70. Marchin. dict.
 tract. 1. part. 9. c. 4. n. 13. Azor. institut. moral. part. 2.
 lib. 6. c. 3. quest. 5. ubi ampliatur etiam si dispensatus sit,
 ut ad omnes sacros Ordines ascendere queat. Verùm
 dispensatus super clericatu potest obtinere pensio-
 nem; quia illegitimus non est inhabilis ad obtinen-
 dam pensionem, nisi ratione clericatus, super quo si
 sit dispensatus, non indiget dispensatione super
 illegimitate. ut per Satnenl. in reg. de annali, quest.
 21. ad fin. vers. si verò non dantur, Seraphin. decis.
 1264. n. 2. part. 2. & hanc opinionem perpetuò ser-
 vasse Rotam testatur ipsa apud Fatinac. decis. 549.
 num. 3. part. 2. recentior. Campanil. in divers. Iuris
 Canon. rubr. 11. cap. 13. numer. 64. Alphons. de Leone
 dict. praxi 6. num. 73. Quicquid contrarium esse de
 stylo Dataria, & Cancellaria asserat Garcia de benef.
 part. 1. cap. 5. à num. 119.

Qui enim simpliciter dispensatus fuit ad benefi- 7
 cium, utique ad aliud beneficium, quàm ad simplex,
 non diceretur habitatus, ut ait Borgas. de irregular.
 p. 2. rubr. de interpretatione dispens. n. 2. sequitur
 Campan. d. c. 3. num. 97.

Si verò aliquis obtinens dispensationem ad ali- 8
 quod beneficium simplex consequendum, ad illud
 præsentetur, diceretur habitatus ad cætera sim-
 plicia, ut resolvunt Cavalcan. decis. 29. sub num. 35.
 part. 1. Campanil. dict. cap. 13. num. 98. Ex quibus
 facilè colliges, malè pronuntiasse Henriquez lib. 14.
 cap. 8. §. 10. dum ait, quod illegitimus dispensa-
 tus ad Sacerdotium, non manet inhabilis ad bene-
 ficium Curatum, & Episcopatum, ac Dignitates:
 quæ omnia sunt falsa, & sine fundamento, prout
 tenent Sayr. dict. lib. 6. cap. 11. num. 27. & 28. Ni-
 col. Garcia dict. cap. 6. à num. 67. Marchin. dict. cap. 4.
 num. 14. Campanil. dict. cap. 13. num. 101. Dispensa-
 tus simpliciter ad plura beneficia, duo tantum sine
 cura recipere potest, cap. is cui, in fine, de præb. in 6.
 Felin. conf. 4. num. 7. Rot. in Pac. Parochialis de Tala-
 uera, 20. Novembr. 1613. coram Card. Pamphilio Jun.
 impressa per Fatinac. decis. 518. num. 3. in princip.
 part. 1. recent. ¶ Et dispensatus ad beneficia recipien- 9
 da non censetur dispensatus ad illa retinenda, Rebuff.
 in praxi dispensat. rat. at. verb. & insimul retinere,
 Rot. decis. 233. num. 26. part. 1. divers. & dict. de-
 cis. 528. num. 1. part. 1. recent. etiam si verba dispen-
 sationis sint universalis, videlicet, nec non quacunque,
 & qualiacunque beneficia, &c. quia illa solum referri
 debent ad facultatem recipiendi, ita ut possit quidem
 quæcunque beneficia recipere, etiam ultra duo, sive
 simplicia, sive Curata, vel etiam Dignitates fuerint,
 non autem plura simul retinere, Rot. dict. decis. 528.
 num. 3.

Unde quamvis dispensatum ad Curata, multò 10
 magis ceteri dispensatum ad Canonicatus Cathedra-
 lis Ecclesie, dixerit Ioan. de Selva de benefic. part. 2.
 quest. 61. num. 6. contrarium tamen verius esse ex Ro-
 ta decis. 54. aliàs 1. de filiis Presbyter. in antiq. asserit
 Campan. d. c. 13. n. 99. ¶ Et à fortiori dispensatum
 ad beneficium Curatum, non censeri dispensatum 11
 ad obtinendam Dignitatem, resolvunt Petr. Gregor.
 synt. agm. lib. 17. c. 6. num. 36. Azor. d. c. 3. q. 7. Bellet.
 d. §. 3. num. 38. ¶ etiam si exuberans esset dispensatio, 12
 nempe ad quæcunque beneficia, quia adhuc Digni-
 tates

tates non comprehenderet, nisi apertis verbis illarum meminerit rescriptum, ut post Rebuff. resolvit Campanil. d. c. 13. n. 101. appellatione enim beneficiorum non veniunt Dignitates, Clem. 1. de sequest. poss. cum similibus citatis à Bellet. p. 1. tit. de discipl. clerical. §. 2. num. 38.

- 13 Sic etiam dispensatus ad beneficia, vel etiam ad Dignitates, non potest promoveri ad Dignitates, quibus cura animarum inest, Azor. d. cap. 3. quest. 9. & 20. Sic etiam dispensatum in ætate ad obtinendum Canonicatum, vel Dignitatem in Ecclesia Cathedrali, non censei dispensatum ad hoc, ut possit esse delegatus Papæ ante vigesimum annum, probant Navar. cons. 22. à n. 1. sub tit. de celebrat. Miss. Carol. de Grassis d. effectu 4. num. 60. D. Barbof. in l. cum prator, §. ult. n. 60. ff. de judic. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 270. n. 7. Massobr. de Synodo diocesana, c. 4. dub. 13. num. 31.
- 14 Hinc etiam dispensatus ad Dignitates non dicitur dispensatus ad majorem Dignitatem post Pontificalem, Bellam. dicit. 698. post med. Rebuff. in concordat. in form. mand. Apost. in gloss. verb. aut dignitate, & in praxi, tit. de dispensatione super defectu natal. n. 86. quos refert, & sequitur Bellet. d. tit. de disciplina clericali, §. 2. n. 39. Azor. d. c. 3. q. 8. me citato in hoc loco, Marcel. Vulpe d. c. 47. n. 20. † Sed ad majorem cautelam hodie in dispensationibus quæ conceduntur additur clausula, *exceptis majoribus Dignitatibus in Cathedralibus, & principalibus in Collegiatis*, & causa similibum verborum dubitabatur apud aliquos legalis scienciæ tyrones, vel potius alieni honoris invidos, & detractores, an scilicet sub illis verbis, & principalibus Dignitatibus in Collegiatis, comprehenderentur plures Dignitates, quàm una in qualibet Collegiata; nam cum quædam insignis persona promoveretur ad Dignitatē, quæ erat tertia in quadam Collegiata, virtute illius clausulæ, contra illum à Concanonicis suis, & coipidanis magnum invidiæ argumētum oppositum fuit, possessioque sibi tam injustè denegata: ego in hoc dubio (si dubium appellari potest, quod omni caret difficultate) respondi verba illa, & principalibus Dignitatibus in Collegiatis, intelligi solum de unaquaque Dignitate principali in qualibet Collegiata, quia pluralitas illa resolvitur in singularitates, & respicit solum pluralitatem Ecclesiarum. Probat à simili ex reg. 3. Cancellaria, ubi circa reservationem beneficiorum habentur hæc verba, *principales in Collegiatis Ecclesiis*, ex quibus resolvunt Doctores † reservari tantum unam principalem in qualibet Collegiata, prout tenent Mandos. in d. regul. 3. q. 3. per totam, Menoch. cons. 190. n. 5. cum seqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. glos. 21. n. 7. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. c. 2. n. 262. Non obstat quod adducit Mandos. d. q. 3. in fine; nam decisiones, & Iura, quibus innititur, loquuntur tantum de duabus Dignitatibus æquè principalibus, quia tunc tantum duæ sub eadem regula comprehenderentur, ut per Nicol. Garc. d. c. 1. num. 264.
- 17 Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1670. † Sed ad hæc minimè attendentes, contrariam opinionem tuentur aliqui prædicta Iura non ignorantes, sed alienæ felicitatis, & honoris impatientes, & parum advertentes honorem, qui videbatur aliis impendi, reflecti in seipsos, † quoniam, ut ait Ioan. de Lignano de amicis, cum agit de amante, & amato, n. 2. *Honorare melius est, quàm honorari, sicut amare, quàm amari: nam qui honorat, & amat, ostendit signum virtutis, deinde amando, & honorando quis implet præceptum Christi qui jussit, ut diligeremus proximum nostrum, ex Ap. ad Rom. 12. ut nos invicem honorare afficeremur.* Quare non temetè vulgò dici solet honorari esse facientis, non recipientis, facit l. 6. ff. de offic. Procons. ubi dicit Ulpian. si ad aliquam celebrem civitatem,

vel provinciæ caput Proconsul advenerit, pati debet commendari sibi civitatem, laudesque suas non gravatè audire, cum honori suo Provinciales id vindicent: ex quo textu clarum fit, aliquem honorari præstando honorem, cum in dicta lege honor Proconsuli præstaretur, & tamen id honori suo Provinciales vindicabant, ut eleganter exponit Thom. Act. de ludo schaccorum, q. 7. n. 71.

Illegitimum multæ sunt species; nam si quis sit natus ex soluto, & concobina domi retenta, dicitur filius naturalis; si ex meretrice, dicitur manser, si ex conjugato, & soluta, dicitur nothus, si ex copula in Iure Civili damnata, veluti ex raptu, incestu, stupro, sacrilegio, dicitur spurcius à spurcitia in Iure reprobata: qui omnes ordinari prohibentur, c. 1. & per tot. 56. dist. cap. innotuit, de elect. c. fin. de fil. Presbyt. Concil. Trid. sess. 22. de reform. c. 20. ibi, natalibus, & sect. 25. c. 5. ibi, de ipsorum ordinandorum natalibus, & c. 7. ibi, ordinandorum genus, & c. An expositi habendi sint illegitimi, & ab Ordinibus arcendi? Vide infra alleg. 51. n. 148. cum seqq.

Deveniendò nunc ad solutionem nostræ principalis quæst. dico Episcopum dispensare posse cum illegitimis, ex quocunque etiam damnato coitu, ad minores Ordines, & ad beneficiū simplex, Papam verò solum dispensare quoad majores Ordines, & ad beneficia Curata, vel ad ea, quæ habent Dignitatem annexam, vel quæ habent Ordinem factum annexum: ita probatur in cap. 2. de filiis Presbyt. in 6. & ibi gloss. & Doctores, Coninch. de Sacrament. disp. 18. dub. 14. num. 112. & disp. 33. n. 29. dub. 1. Hieron. Venero in exam. Episc. lib. 1. c. 20. num. 28. Ugolin. de irregular. c. 44. §. 1. n. 3. Sayr. de censur. lib. 6. c. 11. n. 8. Gig. de pension. quæst. 17. in princip. Rebuff. in praxi de form. litt. consur. n. 2. & tit. de dispensat. super defectu natal. n. 8. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 50. q. 8. Henriq. in sum. part. 2. lib. 15. c. 8. num. 10. lit. B, Nicol. Garc. de benefic. part. 7. c. 2. n. 48. Carol. de Grassis de effectibus cleric. effectu 1. n. 530. Cardos. in praxi Iudicium. verb. dispensatio. n. 38. Marchin. me citato in hoc loco, de sacram. Ordinis, tract. 1. p. 10. c. 1. diffio. 2. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 48. num. 140. cum seqq. ubi dicit ob generalitatem dicti text. ad omnes cujusvis generis illegitimos extendi, novissimè Marcel. Vulpe in praxi judic. fori Eccles. c. 47. à n. 13. me citato in hoc loco, Alzedo de præmin. Episc. dignit. p. 2. c. 8. n. 32. Ioan. Mar. Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de disciplina cleric. §. 3. n. 25. novissimè Torreblanca in practica ab. Juris spirit. lib. 2. c. 13. n. 33. Campan. in diversorio Juris Canon. r. 11. c. 13. n. 81. Molfes. in sum. Theol. moralis, tract. 2. c. 16. n. 5. latè D. Felician. de Vega in relect. c. & si clerici, §. de adulteriis, n. 93. cum seqq. de judic. novissimè me citato in hoc loco, Alphons. de Leone d. praxi 6. n. 74. Quod locum habet in Episcopo dispensante cum filio suo illegitimo quoad minores Ordines, & beneficium simplex, Maiol. de irreg. lib. 1. c. 12. num. 13. Suarez de cens. tom. 5. disp. 50. sect. 5. n. 7. Fr. Emm. in sum. tom. 3. c. 38. n. 2. Alzedo d. p. 2. c. 9. num. 18.

In hujusmodi dispensatione faciendâ per Episcopum, cum sit inferior Papa, requiritur causa, & quod eorum suffragantibus meritis fiat, gloss. in cap. requisisti, §. nisi rigor, 1. quæst. 7. Navar. consil. 45. n. 2. de homic. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 13. art. 14. & 15. quem refert, & sequitur Nicol. Garc. d. c. 2. n. 49. Petr. Anton. à Petra in tract. de potest. Princip. cap. 32. dub. 2. n. 20. Carol. de Grassis de effectibus cleric. in pralud. n. 332. Valq. in opusc. de benefic. c. 3. §. 1. dub. 3. & 4. Molfes. in sum. Theologia moralis, tract. 6. c. 7. n. 18. Illud tamen advertere oportet, quod si illegitimus beneficium aliquod simplex obtineret à Papa, nequiret Episcopus cum illo super hujusmodi illegitimitate

gitimitate dispensare propter appositionem manus Papæ, ut bene observant Simon. *de reservat. q. 64. n. 6.* & Massobr. *in praxi habendi concursus, pral. 25. in princip. n. 4.* secundum Romanam impress.

19 Pro materiæ cognitione antequam ad ampliaciones & limitationes deveniamus: *Primò* est observandum, quod dispensatus per suum Episcopum, poterit etiam in diversa diocesi beneficiari, per text. *in c. cum olim*, ubi Abb. *n. 1. de cleric. conjug.* Majol. *de irreg. lib. 1. cap. 8. sub n. 8. vers. procedit eiam, & n. 9.* Lotter. *dict. lib. 2. q. 48. num. 143.* *Secundò* est observandum, quod dispensatio fiat expressè ante promotionem ad beneficium: nam Episcopus promovendo illegitimum, non censetur cum eo dispensare, ex communi opinione, de qua attestatur Rebuff. *in praxi, tit. de dispens. super defectu natal. n. 9.* Lotter. *d. q. 48. n. 144.* de quo tamen vide infra *n. 32.* *Tertiò* observandum est, ut Episcopus non excedat limites à iure sibi concessæ potestatis, quandoquidem ea restricta est ad Ordines minores, & ad beneficium non Curatum, sed simplex; in Curatis enim quæcumque subsit causa utilis, vel necessaria, non dispensat, ut voluit Gemin. *dict. cap. 1. num. 5.* Et quoad simplicia moderatas etiam habet habenas, & respectu quantitatis, & respectu qualitatis; & quidem respectu quantitatis, ut non possit dispensare ultra unum, ex quo text. in singulari loquitur, & tenent citati infra *n. 28.* Respectu verò qualitatis, ut hæc facultas non intelligatur de omnibus omnino beneficiis, quæ non habent curam animarum, sed his tantum super quibus per Episcopum valet dispensari, ut expressè habetur *in d. c. 1.* quæ omnia ex ampliacionibus & limitationibus infra scriptis patebunt.

20 *Primò* amplia supradictam resolutionem, quæ habet, Episcopum cum illegitimis posse dispensare ad beneficium simplex, procedere in Canonicatibus Collegiatarum Ecclesiarum, ut post Staphil. dicit Rota, junctâ addit. Papaz. *dec. 2. n. 15. de filiis Presbyt. in novis*, quam refert, & sequitur Bell. *d. §. n. 27.* Nic. Garc. *d. c. 2. n. 69.* Anton. Fabric. *in praxi benef. tit. de benef. Cathedral. n. 8.* Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. Canonica, §. 3.* Stephan. Grat. *disc. forens. tom. 4. c. 591. n. 16.* Squillante *d. priv. cleric. c. 4. n. 56.* Sayr. *de cens. lib. 6. c. 11. n. 13.* novissimè Marcel. Vulpe *d. c. 47. n. 15. in fine.* † cum non habeant annexum

21 Ordinem aliquem factum, etiam si sint alicujus insignis Collegiata; quia etiam ad hujusmodi Canonicatus obrinendos sufficit prima Tonsura, & quod quis attingat decimum quartum annum, ut post multos, quos refert, dicit Nicol. Garc. *d. part. 7. cap. 4. num. 39.* & latius infra dicemus.

22 *Secundò* amplia in dimidiis Portionibus, seu inferioribus beneficiis Ecclesiæ Cathedralis, prout resolvunt Gomez *de expectat. vis. p. 38* Flam. *de resig. lib. 2. qu. 1. n. 117.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5 n. 98. & seq.* Gratian. *dict. c. 391. n. 17.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 69.* Bellet. *d. §. 3. n. 6.* † Dimidiæ enim Portiones non habent sibi annexum Ordinem factum, nec illius ætatem requirunt. Nicol. Garc. *dict. cap. 4. n. 38.*

24 *Tertiò* amplia etiam si beneficio simplici, aut Canonicatui Ecclesiæ Collegiatae, vel dimidiis Portionibus, aut inferioribus beneficiis Ecclesiæ Cathedralis parochialis Ecclesia unita sit accessoriè, ex multis rationibus, & Iuribus id ipsum suadentibus, quæ refero alio in loco, quarum illa principalis est, quia quod accedit alteri, sequitur conditionem, & naturam principalis: & in hanc ampliacionem tenent Gemin. *in c. 1. n. 12. de filiis Presbyt. lib. 6.* Rebuff. *in tract. nominat. q. 16. n. 27.* Bellet. *dict. §. 3. n. 34.* Campanil. *dict. c. 13. n. 83.* Steph. Grat. *disc. forens. c. 273. n. 47. & cap. 591. n. 16 & 17.* Zerol. *part. 1. verb. Canonica, §. 3.* Anton. Fabric. *in praxi ben. tit. de ben. in*

Barbosa de Episcop. Part II.

Cathed. n. 8. Squillante *de priv. cleric. c. 4. n. 56.* Alzedo *dict. part. 2. c. 6. n. 35.* Azor. *d. c. 3. q. 14.* Gonzal. *ad reg. Cancell. gloss. 5 §. 7. n. 18.* & de hac veritate hucusque nemo dubitavit.

25 *Quartò* amplia, Capitulum Sede vacante posse, sicut Episcopum, hujusmodi dispensationem imperitari, prout resolvunt Nav. *conf. 31. incip. An Capitulum Sede vacante, sub tit. de temp. ord. in antiq. & 7. de filiis Presb. in novis.* Camp. *d. c. 13. n. 81.* Quarant. *in summa Bullarij, verb. Capitulum. Sede vacante, vers. secundò quæro.* Zerol. *in praxi Episcop. part. 2. verb. Capitulum, vers. tertiò; pag. 28.* me citato *in hoc loco,* Diana *part. 4. tr. 2. ref. 64. in fine,* Lotter. *d. lib. 2. p. 48. n. 141.* novissimè Marcel. Vulpe *d. c. 47. n. 17.* Licet contrad. Paris. *conf. 136. inc. Stante def. n. 2. vol. 4.*

26 Etenim Capitulum Sede vacante dispensare in iis potest, in quibus potest Episcopus ratione jurisdictionis Episcopalis, ut tenent Henr. *in sum. lib. 14. de irreg. c. 20. §. 1.* Gutier. *canon. lib. 2. c. 3. n. 10.* Sayr. *in Clavi Regia l. 6. c. 11. n. 84.* Cened. *ad Sext. collect. 4. n. 3.* Molin. *de justitia, tract. 2. disput. 11. num. 5.* Cardos. *in praxi judic. & advocat. verb. Capitulum, n. 2.*

27 Quia etiam generalior suppetit ratio, quod Capitulum Sede vacante succedit Antistiti defuncto in omnibus iis, quæ iure communi pertinebant ad Ordinariam Episcopi jurisdictionem, exceptis nonnullis speciatim iure prohibitis. Sylvest. *verb. Cap. §. 2.* Pavin. *de potestate Cap. Sede vacante, part. 1. c. 3. n. 3.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de dev. à n. 57.* Nav. *conf. 44. n. 1. de temp. ord. & conf. 7. de filiis Presb.* Flam. *de resign. l. 7. q. 23. n. 11. cum seq.* Suar. *de cens. disp. 7. sect. 2. n. 4.* Molin. *d. disp. 11. n. 1. 3. & 10.* Gutier. Sayr. & Card. *d. locis Aloy. Ricc. in praxi Eccl. dec. 337. n. 4. in prima edit. & ref. 305. n. 4 in 2. edit.* ubi dicit, quod Capitulum succedit in omnibus, quæ sunt jurisdictionis, tam contentiosæ, quàm voluntariæ.

28 *Primò* limita, non procedere suprapositam resolutionem, nisi ad unicum obtinendum beneficium; cum illegitimis enim non poterit Episcopus dispensare super pluralitate beneficiorum simplicium, ut probat. *dict. c. 1. §. ille verò, de filiis Presbyt. lib. 6.* ubi Gemin. *num. 8.* tenent Zetola *in praxi Episcopali, p. 1. verb. Ordo, circa finem,* Azor. *insti. moral. part. 2. l. 6. c. 3. q. 12.* Avila *de cens. part. 7. d. 3. dub. 6. concl. 1.* Nic. Garc. *d. c. 2. n. 50. & part. 8. c. 3. n. 4.* Lotter. *d. l. 2. q. 48. n. 148.* Squill. *de priv. cleric. c. 4. n. 49.* Filliuc. *tract. 41. c. 4. sub n. 5.* Alphons. à Leone *dict. q. 4. praxi 6. n. 82.* Quamvis contrarium videantur sentire *glos. 2. in fin. de filiis Presbyt. lib. 6.* Selva *de benef. part. 3. q. 12. n. 19.* Menoch. *de arbitr. casu 201. n. 156.* Nam verius est, quod supra resolvimus, quia illegitimus cum quo dispensatur ad beneficium, non potest nisi unicum obtinere, ut resolvit Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 51. num. 6. & 11.*

29 *Secundò* limita in Dignitatibus, vel Personatibus etiam sine cura, ad quos solus Papa potest cum illegitimis dispensare. Ita colligitur ex *cap. fin. de fil. presbyter. gloss. verb. beneficium d. cap. 1.* Henriq. *dict. lib. 14. c. 8. n. 10.* Avila *d. dubio 6. concl. 6.* Azor. *d. c. 3. q. 3.* & post Petr. Gregor. Molin. Ledesmam, Toler. Sayr. Lessium, & alios resolvit Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 53.* Lambert. *in tract. de jure patronat. lib. 1. part. 1. q. 9. art. 3. vers. adduco duodecimo, n. 40.* Campan. *d. c. 13. n. 86.* Benedic. Ægid. *in tract. de priv. honest. art. 16. n. 20. cum seq. ubi n. 23. vers. tertiò, subdit text. in dict. c. fin. loqui in Dignitatibus & Personatibus, qui pertinent ad Ecclesiastica beneficia.*

30 *Tertiò* limita in beneficiis requirentibus factum ordinem, ad quæ Episcopus nequaquam illegitimos dispensare valet. Ita *gloss. verb. tale, in d. c. 1.* quam sequuntur *ibi d. Ioan. Monach. n. 8. vers. & idem, Franc. n. etiam 8. Anchar. n. 2.* Campanil. *d. c. 3. n. 85.* quorum

P p resolutio

resolutionem dicit Azor. d. c. 3. *quæst.* 15. intelligendam de beneficio, quod sacrum Ordinem requirit privilegio, consuetudine, vel statuto, in quibus Episcopus nihil iuris, & potestatis habet.

31 *Quarto* limita in Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, ad quos obtinendos cum illegitimis non poterit Episcopus dispensare, ut tenent Ioan. Monach. in d. c. 1. n. 7. Rebuff. in *praxi*, tit. de dispensatione super defectu natalium, n. 10. & seq. & hanc sententiam (ut inquit Felin. in c. postulasti, vers. 2. concl. sub n. 4. de rescr.) videtur tenere Rot. Roman. decis. 136. ult. secundo, incip. *Noluerunt Domini*, de filiis Presbyt. in novis, aliàs 54 seu prima, eod. tit. in antiq. Zer. in *praxi* Episc. part. 2. verb. *Canonici*, §. 3. Anton. Fabric. in *praxi* benefic. tit. de benefic. Cathedr. n. 8. latè Lotter. d. q. 47. ex n. 253. Marcell. Vulpe d. c. 47. n. 10. Fr. Emma. in *sum.* tom. 3. c. 38. n. 1. Alzed. d. p. 2. c. 6. n. 35.

32 Contrarium tamen, immò Episcopum posse cum illegitimo dispensare ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali, tenent gloss. in dict. c. 1. verb. *benefic.* quem ibi sequuntur Ioan. Andr. vers. in gloss. intell. sub num. 3. Geminian. num. 6. Anchar. num. 1. Domin. num. 7. Franc. n. 6. Cald. consil. 1. de filiis Presbyt. Selva de beneficiis part. 3. *quæst.* 61. in fin. verbis, Azor. dist. c. 3. qu. 11. Navar. qui addit hanc opinionem esse communiter receptam cons. 3. incip. *Mulcorum* qu. n. 4. de atate. & qualis. in antiquis, & cons. 4. de filiis Presb. in novis, Torreblanca dict. 13. n. 33. Campan. dict. c. 13. n. 82. ubi asserit decisiones Rotæ suprâ allegatas non negare, licere Episcopis dispensare cum illegitimis ad Canonicatum Cathedralis Ecclesiæ, sed dicere dispensationes ab Episcopis concessas, juxta formam dict. c. 1. minime extendi ad Canonicatum prædictos, prout Franch. bene advertit dict. c. 1. n. 6. in fin. quasi procederent, illegitimum habitatum ad beneficium simplex non intelligi dispensatum ad Canonicatum, nisi fuerit expresse additum de Canonicatu, & insinuat Navar. ubi proxime n. 4. & cons. 2. n. 5. de filiis Presbyter.

33 Sed hæc contrariæ opiniones scedere distinctionis componuntur; prima enim quatenus habet ad Canonicatum in Cathedrali non posse Episcopum cum illegitimis dispensare, procedit de iure noviori Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 12. quod attento omnes Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis requirunt aliquem ex sacris Ordinibus, ad quos cum non possit Episcopus cum illegitimis dispensare, ex adductis per Lotter. dict. q. 48. ex n. 147. sequitur, quod etiam non poterit ad beneficia, quæ sibi illos habent annexos. At verò secunda opinio procedit de iure antiquo & ita distinguunt Majol. de irregular. lib. 1. cap. n. 11. Zerola in *praxi* Episc. part. 1. verb. *Canonici*, §. 3. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. n. 13. Avila eod. tr. part. 7. disp. 3. dub. 6. notab. 3. Henriq. l. 14. c. 8. §. 10. ad fin. Less. de iustitia lib. 2. c. 34. n. 86. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 65. & assentire videtur Campanil. d. c. 13. n. 85. Squill. de privil. cleric. c. 4. num. 52. cum seq. Lotter. dict. q. 48. num. 173.

Vltimò limita in beneficiis paternis, non posse enim Episcopum dispensare, ut filius illegitimus obtineat beneficium simplex in Ecclesia patris sui, probat c. cum electorem, de filiis Presb. & tenent Vasq. in opusc. de benefic. c. 3. §. 1. dub. 6. latè Lotter. d. q. 48. in n. 174. Nicol. Garc. part. 7. c. 3. à n. 6. Molfes. d. tr. 6. c. 7. n. 19. reprobantes opinionem Sylvest. & Angeli asserentium, ut post mortem patris possit Episcopus dispensare cum illegitimo. Eandem opinionem tenet Less. de iustit. l. 2. c. 34. n. 89. Layman. in *sum.* Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. c. 14. n. 5. Alphons. de Leone dict. q. 4. *praxi* 6. n. 83. qui hoc limitant in nepotibus ex filiis illegitimis clericorum, sive legitimè, sive illegitimè fuerint procreati.

Utrum autem irregularitas occulta ex defectu natalium sit ab Episcopo dispensabilis quoad sacros Ordines? Vide Dianam *resol. moral.* p. 2. tr. 2. *resol.* 64. Verùm virtute Concil. Trid. sess. 24. de reformat. c. 6. possit Episcopus dispensare in illegitimitate quando est occulta ad ordines maiores, & beneficia Curata? In quo dubio novissime Ioan. Machado in d. tr. del perfetto Confessor y Cura de Almas, l. 1. p. 3. tr. 17. doc. 2. n. 4. ita ait, *Si quando la ilegitimidad es oculta, pueda entonces el Obispo dispensar para Ordenes mayores y todos beneficios, disputan tambien los Doctores. Muchos das comunmente lo niegan, como son Suares, Sayro, Marchino, fundados en que la facultad que goza por el Concilio, es para dispensar en las irregularidades ocultas, que nacen de delito, pero esta de la ilegitimidad no proviene de delito, sino de indecencia. Mas no obstante esto, Avila, Coninch, Layman, Diana, y tros defienden que si, fundados en que aunque verdaderamente la ilegitimidad cause en la persona alguna indecencia, con todo esto intrinsecamente pende del delito de los padres, & c.*

Quæri opportunè potest, an dispensatio præsumatur, si illegitimus in habitu, & tonsura incedens Ordines suscepisse tali dispensatione præcedente alleget? In qua quæstione negativam partem amplexa est Rota Roman. in *Hispal. Canonicatus* decis. 80. lib. 3. part. 3. divers. ubi decisum fuit, teneri se clericum per litteras probare, & dispensationem removens de defectu natalium antecessisse. Facit etiam quod dispensationem allegans illam probare tenetur, cum non præsumatur, prout tenent Bellam. cons. 10. n. 43. Mascard. de probat. consil. 523. sub n. 6. Menoch. de præsumpt. lib. 3. q. 132. sub n. 72. Surd. cons. 235. n. 32. Sed stat pro contraria parte decisio eisdem Rot. Roman. in propriis terminis, quam memorat additio ad alteram Rotæ decis. secundam inc. *Voluerunt Domini*, sive 136. n. 8. de filiis Presbyter. in novis, in qua decisum fuit non probandam & verificandam elapso triennio dispensationem allegatam pro illegitimo: contradicit etiam generica resolutio Ancharani cons. 117. prope finem, ubi præsumptionem exoriri ex longa possessione beneficii, ac dispensationem intercessisse defendit, quod etiam tenet Flores de Mena *variæ* qq. lib. 3. q. 23. n. 52. Item hanc partem sequitur Gomez *super regul. Cancell. de triennali*, q. 10. vers. *nec obstat*, ubi decisione Rotæ resolutum attestatur regulam ipsam de triennali iuvare, etiam execrabilem, ita quod liceat execrabili allegare dispensationem, si triennio possedit.

Verùm in hac contrarietate Campanil. dict. c. 13. num. 107. asserit præfatam Rotæ decisionem in illa *Hispal. Canonicatus* subsistere tantum respectu proprietatis, hoc est, validitatis, seu invaliditatis clericatus, aut collationis beneficii, non autem respectu possessionis clericatus, seu beneficii; regula enim de triennali non operatur effectum, nisi quoad possessionem, & fructus duntaxat, ut à simili ex pluribus decisionibus comprobatur idem Campanil. dict. c. 13. n. 111. Tamen ne litibus via aperiatur, aut dissensionibus detur locus, si decennio saltem illegitimus in beneficio steterit, vel beneficia incompatibilia possiderit in præsentia sui Superioris, credendum est iustum titulum, & dispensationem obtinuisse, cum credendum non sit unum, vel plures Antistites sæpius visitantes possessori annuisse, nisi viderint dispensationem, alioquin prohibuissent inhabilem ministrare, sive incapacem obtinere beneficia, aut sine titulo, ut optimè infert Rota decis. 4. incip. *Fuit conclusum*, n. 8. part. 2. div. & faciunt quæ tradunt Flamin. de resign. lib. 3. q. 6. n. 74. Aloyf. Ricc. in *praxi fori Eccles.* dec. 701. in 1. edit. & res. 593. in 2. edit.

Uterius curiosus quæret lector, an Episcopus possit

fit di
non
Lam
de be
Regi
in T
De
mo
ante
requi
possi
po a
dicer
ad be
ra fin
non.
agim
tion
impe
simp
praxi
rit, u
ratur
tus, u
penf
cum,
37 U
ad O
mun
bus
falle
prim
inter
quid
inpe
fate,
doct
cleri
Mar
num
nem
res,
non
uxor
pen
adv
fatio
im
stru
tion
per
præ
posse
tute
dan
lum
tis,
apo
c. 5
de c
24.
cto
solu
ide
ver
fra
sis
ibi
pri
pra
Ste
38

fit dispensare cum clerico conjugato? Negant, quia non reperitur hoc expressum in Iure, Abb. Sylv. Lambert, & alij, quia refert, & sequitur Nicol. Garc. de benefic. part. 7. cap. 5. n. 4. & 5. Quibus addo Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30 n. 149. Molfes. in Theolog. mor. tract. 6. cap. 7. n. 27.

Deinde postulabit aliquis, an dispensatus à Summo Pontifice ad beneficium simplex obtinendum ante ætatem quatuordecim annorum, qui ad illud requiruntur per Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 6. possit aliud beneficium simplex obtinere ab Episcopo absque nova dispensatione? In qua quæstione dicendum est, quod cum obtinens dispensationem ad beneficium simplex, dicatur habilitatus ad cætera simplicia, ut resolvit Campan in divers. Juris Canon. rubr. II. cap. 13. n. 98. poterit in eventu de quo agimus, hujusmodi capax, & habilis per dispensationem factus alia simplicia ab Episcopo impetrare, dummodo Ius non resistat, ut sunt duo simplicia beneficia. Ita in terminis Aloyf. Ricc. in praxi aurea, ref. 64. Si verò à Papâ dispensatus fuerit, ut possit habere quodcumque beneficium Curatum, & virtute dispensationis unum fuerit assecutus, non poterit illo renunciato, vigore ejusdem dispensationis alterum assequi, Cardos. in praxi iudicium, verb. dispensatio, n. 19.

Ultimò quærò Verùm si Episcopus promoveat ad Ordines illegitimum, seu alium, qui de Iure communi promoveri non potest, in casibus tamè in quibus potest dispensare, intelligatur cum eo dispensasse? Quod non videatur cum eo dispensare, nisi exprimat, dicendum videbatur, faciendo differentiam inter Papam & inferiores; quia Papa faciendo aliquid quod valere non potest propter aliquod Iuris impedimentum, nisi dispenset, videtur tacitè dispensare, non autem Episcopi, nisi dicant se dispensare: doctrina est Abb. recepta in cap. diversis fallaciis, de cleric. conjug. Navar. consil. 4. n. 2 de Simon. & subdit Marcel. Vulpe in praxi judiciali fori eccles. cap. 47. num. 21. quod si illegitimus impetret dispensationem à Papâ, ut possit promoveri ad Ordines majores, eaque impetrata contraxerit matrimonium, non evanescit talis dispensatio, itaut mortua ejus uxore unica & virgine, & possit virtute dictæ dispensationis promoveri ad Ordines sacros, & n. 22. advertit clausulam illam apponi solitam in dispensationibus, Apost. dummodo paterna incontinentia imitator non sit, non importare conditionem, sed instructionem, & ejus defectum non vitare dispensationem. Contrarium verò videtur verius, ad notata per Oldrad. cof. 329. n. 4. & 5. & cof. 330. per rot. præcipuè n. 6. per text. in l. fin. C. qui admitti ad bon. possess. dum ibi dicitur, quod pupillus non potest sine tutore bonorum possessionem petere, nec Prætor dando aliquid agit, sed si Prætor scivit illum pupillum, dispensare, & supplere videtur defectum ætatis, Natta cof. 402 n. 29. Roman. cof. 216. n. 7. ubi apostasia verb. videtur, & cof. 307. Majol. de irreg. c. 51. n. 8 Henric. in sum. lib. 14. c. 17. §. 4. lit. P. Suar. de censur. tom. 5. disp. 41. sect. 3. n. 4. Decius cof. 18. n. 24. tom. 1. Tiber. Decian. res. 31. num. 8. om. 4. Ex facto enim ejus, qui potest absolvere, inducitur absolutio realis, Alex. cof. 164. num. 8. vol. 7. Et hoc ideo, quia pariter consensus ex facto elicitur, ac ex verbis, l. de quibus, ff. de leg. ibi, nam quid interest suffragio populus voluntatem suam declaret, an rebus ipsis & factis, &c. l. si quia, C. de jure delib. l. recusari, & ibi gloss. ff. de acquir. hered. imò facta potentius expriment hominum voluntatem, quàm verba, ut prædictis Iuribus communiter notatur, & videndus Stephan. Gratian. discept. forens. c. 594. num. 20.

Denique dubitari potest, an dimissi à Superiori-
Barbosa de Episcop. Pars II.

bus ex Societate Iesu, & ejecti ab alia Religione, reincidant in irregularitatem ex defectu natalium, itaut non possint exercere Ordines receptos, nec ad alios promoveri? Quoad dimissos ex Societate existimo non incidere in pristinam irregularitatem ex defectu natalium, ut post Suar. & Sanctarel. resolvimus de jure Ecclesiast. lib. 1. cap. 42. num. 192. Quicquid aliter teneat Turrian. de censur. lib. 9. disp. 71. dub. 2. quem videtur sequi Diana part. 4. tract. 2. resol. 66. Quoad ejectos (quicquid involvant Doctores,) ex declaratione sacra Congreg. sub die 21. Sept. 1624. sunt perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, ac moderandi.

ALLEGATIO XLVI.

Episcopus an possit cum illiteratis ad Ordines dispensare?

SUMMARIUM.

- 1 Litteratis viris indiget Ecclesia Dei, per quos totus mundus illuminetur.
- 2 Ecclesia semper amat sapientes.
- 3 Scientes præsumuntur à vitiis abstinere.
- 4 Ignorantia est mater omnium errorum.
- 5 Illiterati penitus non possunt fieri clerici.
- 6 Illiteratus comparatur cæco.
- 7 Illiteratus est nullus in Ecclesia Dei, nec in ea placere potest.
- 8 Illiteratus asinus nuncupari solet, & non venit appellatione hominum.
- 9 Illiteratus est magis odiosus quàm homicida. Illiteratus dicitur, qui prima Grammatica Rudimenta non didicit.
- 10 Irregularis est illiteratus.
- 11 Illiteratus defectus est omninò indispensabilis.
- 12 Litteratura jure divino requiritur.
- 13 Episcopus potest dispensare ad Ordines cum illiterato aliquod principium Grammaticæ habente, & spem addiscendi in futurum ostendente.
- 14 Religiosi bene legentes, & cantantes, etsi in lingua Latina aliquatenus deficiant, tuta conscientia possunt ab Episcopo ordinari.

ECCLESIA Dei indiget litteratis viris, quibus regitur, & sustinetur, cap. super specula, de præbendis, cap. cum ex eo, & ibi Ioan. Monach. num. 1. de elect. in 6. Abb. in cap. de multa, tom. 6. & 7. de præbendis, Carol. de Grassis in tract. de effectib. cleric. in prælud. à num. 63. Felio. in cap. si quando, num. 6. ubi Navar. except. 16. num. 5. de rescript. Hieron. Giach. in cons. syndicus num. 66. & St. Perett. ad extrav. ambitiose, verb. ex quibus Eccles. n. 11. de rebus Ecclesie non alienan Redoan. de spol. quaest. 9. ult. num. 20. cum sequentib. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disc. cleric. §. 4. num. 8. Rot. in una Meliten. Canonatus, 9. Martij 1595. coram Illustrissimo D. meo Cardinal. Millino, impressa per Marchesan de commissionibus, p. 1. §. 2. p. 611. Per quos totus mundus illuminatur, c. fin. de Magistr. dist. cap. cum ex eo, de elect. in 6. gloss. verb. viri litteratis, in Extravag. Execrabilis, de præbend. Flamin. de resign. lib. 4. cap. 11. num. 17. Carol. de Grassis d. prælud. n. 88. ob idque dicuntur radii Solis, & Stellæ, anth. habita, & ibi Bald. num. 12. C. ne filius pro patre. Mandos. in reg. 16. Cancel. quaest. 15. num. 3. Unde Ecclesia ipsos semper amat, cap. Episcopos, 41. dist. 1. c. multa. latè & eleganter Marc. Ant. Genucul. in practicabilibus Eccles. quaest. 621 ac illis

favet Flamin. *de resign. lib. 5. quest. 5. num. 78.* multaque privilegia concedit Carol. de Grassis *dict. pral. num. 89.* quia † ratione scientiæ, quæ sunt decorati, præsumuntur abstinere à vitiis, *c. cum à juventute. §. qui præterea, de presump. & quemadmodum scientia est mater virtutum. cap. presentium, 1. q. 5. Menoc. de prof. lib. 6. q. 91. n. 20. novissimè Ioan. Machado in tract. del perfetto Confessor y Cura de Alma, lib. 1. p. 3. v. 17. docum. 12. n. 1. ibi, de donde resulta que sempre derecho presune que los estudiosos y letrados son virtuosos, & c. ita † ignorantia est mater omnium errorum. *c. ignorantia, c. si laicis, 38. dist. cap. nisi cum pridem, §. pro defectu, de renunciat.**

Et hinc fit, quod Episcopus cum majori parte Capituli potest statuere, ut quilibet Canonicus de suis præbendis conferat alicui pauperi scholari studentem certam quantitatem singulis annis in subsidium, Abb. *in cap. ult. num. 2. de his que sunt à majori parte Cap. Bolognet. in auth. habita, n. 387. C. ne filius pro patre, Bottæ. de Synodo Episc. in 3. part. concl. 17. n. 6. col. 1. Rebuff. de priv. scholast. priv. 42. quos refert, & sequitur Rot. in Melitensi Canon. 9. Martij 1595. coram Illustrissimo D. meo Card. Millino, impressa per Marchesan. de commission. p. 1. §. 2. pag. 611. in ult. impress. ob quæ semper existimavi studia, & lucubrationes, quas cum summa omnium utilitate in lucem edideram, mihi non parum utilitatis allaturas in hac Curia Matritensi, quam à septem annis inhabito; sed cum in mala tempora bellis undique infesta adventus hic meus inciderit, minimè admiror quin Iura sileant, & libri non perquirantur; nam, ut inquit Plutarch. *in vita Caij Marij: Inter armorum strepitum leges non audiuntur;* prout eum refert D. Ferdinandus Pizarro y Orellana *in tr. de Viris illustribus novi Orbis, in vita Ferdinandi Cortes, c. 7. observ. 3. pag. 116.**

Peccat enim, qui non habet scientiam sufficientem ad illud officium, quod appetivit, *c. non est putandum, in fine, 1. q. 1. Iacob de Graff. d. c. 11. n. 23. & culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti, l. culpa est, ff. de regul. Iuris, c. non est sine culpa, eod. tit. l. 6.*

Penitus igitur illiterati non possunt fieri clerici, *cap. precipimus, 34. distinct. cap. illiteratos, & ibi gloss. 38. dist. cap. si quis, 77. dist. c. fin. de etate & qual. c. fin. de tempor. ordin. in 6. Bern. in pract. crim. cap. 18. alias 21. Navar. in cap. si quando, excep. 11. n. 45. & 50. de rescriptis, Menoch. de arbit. casu 425. Lambert. de jure patron. part. 1. lib. 1. art. 24. quest. 9. num. 2. Pacian. de probation. lib. 2. cap. 34. num. 79. Gutriet Canon. lib. 1. cap. 26. num. 37. Henriquez in sum. part. 2. lib. 14. cap. 8. num. 11. Flamin. de resignat. lib. 4. quest. 4. num. 2. & quest. 11. num. 17. cum sequent. & lib. 5. q. 3. num. 70. cum sequentib. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 28. quest. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. num. 41. cum sequentibus. Thom. Valasc. tom. 1. alleg. 9. à n. 7. † Illi enim comparantur cæcis, *cap. post translationem, §. item si quis, de renunt. † Et sunt nulli in Ecclesia Dei, c. congregato, & ibi Bald. n. 4. de elect. Nec in ea placere possunt. cap. illiteratos, 36. distinct. c. ignorantia, 28. dist. cap. quia frater, 7. quest. 1. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 2. p. 2. n. 72. & asini nuncupari solent. Ioan. Monach. in c. ex eo, de elect. in 6. & in cap. sicut, num. 10. de verb. signific. eod. lib. Petet. ubi supra, n. 13. Redoan. d. qu. 9. §. fin. num. 21. quinimò non veniant appellatione hominum, sed jumentorum, Gomez in reg. de anal. q. 47. in fin. † Et sunt magis quàm homicidæ, Thom. Actius de ludo schaccorum, quest. 8. num. 28. & Flamin. d. quest. 3. num. 90.**

Illiteratus omnino dicitur, qui prima Grammaticæ rudimenta non didicit, Præpos. *in cap. 1. num. 2. post med. 39. distinct. Rota Roman. divers. part. 2. de-*

*cif. 16. num. 3. Carol. de Grassis in d. pralud. n. 237. & seq. Flamin. d. qu. 4. num. 2. cum seqq. & d. quest. 3. num. 70. cum sequentib. Majol. de irregul. lib. 1. cap. 32. Campan. in divers. juris Canon. rub. 5. cap. 5. num. 1. vel qui legere, & scribere Latine nescit, Azor. d. par. 2. lib. 6. c. 6. q. 3. Garc. part. 7. c. 7. num. 13. Castr. Palao in oper. moral. tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 6. num. 9. & quoad propositum in ordinato ad primam Tonsuram dicitur talis, qui nescit legere, & scribere; ad minores verò, qui Latinam linguam non intelligit; ad Subdiaconatum, & Diaconatum, qui Latine non scit, & quæ legit, minimè intelligit; ad Sacerdotium, qui non benè legit contenta in Missa, nec mediocriter saltem intelligit. Colliguntur hæc ex resolutis per Sanch. *in opusc. mor. l. 7. c. 1. dub. 45. n. 3. cum seqq. Irregularis enim is dicitur; nam inter irregularitates connumeratur hæc ex defectu literaturæ, c. precipimus, vers. aut ignorantem litteras, 36. dist. c. ult. de et. & qual. Thom. Valasc. de alleg. 9. n. 11. Avila de cens. p. 7. disp. 4. dub. 1. Nicol. Garcia de ben. p. 7. c. 7. n. 19. Viv. in candelabro aureo, part. 2. tit. de irreg. §. 1. Tolet. in sum. c. 58. vers. irregul. ex defectu anime, Rebuff. in tit. de pacificis poss. n. 226. Gonzal. dict. gloss. 4. n. 41. Flamin. d. q. 3. n. 89. † Estque omnino indispensabilis, Rebuff. de pacificis poss. n. 264. & Flamin. d. q. 4. n. 2. novissimè Ioan. Machado d. docum. 12. n. 5. ubi citat Villab. contrarium tenentem.**

Quare Episcopum non posse dispensare cum omnino illiterato, ut tonsuram etiam suscipiat, resolvunt Rebuff. *in praxi. tit. de clericis, à quibus, & quomodo creentur, n. 28. Bern. in pract. c. 21. Sanch. d. lib. 7. c. 1. dub. 45. n. 2. nec in scientia requisita ad alios Ordines minores, ut per Navar. in c. si quando excep. 13. n. 7. de resc. Salzed. ad Bernard. d. cap. 22. vers. dispensare, Sanch. d. dub. 42. n. 14. Et quod plus est, tenet Turrec. in cap. si laicis, dist. 38. non posse Papam dispensare ut omnino illiteratus promoveatur ad Sacerdotium, quia est contra Ius divinum, refert Sanch. d. dub. 45. n. 2. in med. † Litteraturam enim Iuris diuino non requiri, videtur probari ex illo Osee Prophete *c. 34. ibi conticuit populus, in quod non habuerit scientiam; quia scientiam repulisti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi, referunt post alios Iac. de Grassis in aureis dec. part. 2. l. 1. c. 11. n. 22. Petr. Gregor. in praxi benefic. c. 37. n. 5. ad fin. Bernard. in pract. c. 21. n. 6. Vivald. d. tit. de irreg. n. 97. Azor. d. part. 2. lib. 6. c. 6. quest. 4. colum. 685. Flamin. lib. 4. q. 4. n. 7. Carol. de Grassis d. pralud. n. 64. Thom. Val. d. alleg. 9. n. 10. nihilominus tamen si de facto illiteratus ordinetur, perdit characterem, Bernar. dic. 21. n. 21. vers. si autem carens, Iac. de Grassis in aureis dec. part. 2. l. 1. c. 11. n. 19. Thom. Valasc. d. alleg. 6. n. 90. quia in ordinandis scientia requiritur; non ex necessitate Sacramentis, sed ex necessitate præcepti, Sanch. in opusc. moral. l. 7. c. 1. dub. 45. n. 1. nam quod dicunt Doctores aliqui, quod defectus literaturæ Iure divino reprobat, non est referendum ad Ius divinum naturale, æternum, atque immutabile, sed ad Ius divinum positivum, & ex causa dispensabile, ut probat Lotter de re ben. l. 2. q. 50. à n. 17. succurruntque plura exempla dispensationis huiusmodi, ut de Anacoreta ad Sacerdotium per sanctum Flavianum Episcopum Macedoninum, de sancto Antonio Anacoreta pariter ad Sacerdotium promoti, cujus meminit Aug. *lib. 1. de doct. Christ. in prol. de Spiridione etiam ad Episcopatum Cypti, de quo Cassiod. tripartita hist. lib. 1. c. 10. & 11. quorum meminit Majol. de irreg. lib. 1. c. 32. n. 5. & 6. ubi sub n. 10. refert aliud exemplum de Sanctulo Presbyt. qui nec prima elementa literaturæ, nec legis decem præcepta cum calleret, Presbyt. tamen erat, excusatorumque suæ illiteraturæ habuit Gregorium, dicentem plenitudinem legis charitatem esse,***

esse, indeque eundem Sanctulum totam legem in Dei ac proximi dilectione servasse.

13 Verum si ordinandus aliquod principium Grammaticæ habuerit, aut modicum quid sciat, & ostendat spem addiscendi in futurum potest Episcopus cum eo dispensare, quia minor scientia sufficit quando adest spes addiscendi in futurum. Rebuff. de pacificis possess. n. 215. & dict. tit. de clericis. n. 28. Henric. d. c. 8. §. 11. propè finem, Salzed. ad Bernard. d. c. 21. lit. D. in noviss. edit. Menoc. de arbitr. casu 425. n. 58. dum ait posse Episcopum arbitrari magis expedire Ecclesiæ si Ordines conferat ei, qui etsi adhuc Latinam linguam non intelligit, est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis, Sanch. d. lib. 7. c. 1. dub. 45. n. 13. Lotter. d. lib. 2. q. 50. n. 23. & 24. remissivè Mar. Alter. de cens. tom. 2. disp. 16. de suspens. cap. 1. vers. secundò in fine, Gonzal. d. gloss. 4. n. 80. cum sequentibus. Unde Alciat. de presump. reg. 2. pres. 3. & l. 1. de verborum significatione. pag. 16. quem refert Thom. Actius de ludo schaccorum quest. 8. princ. num. 82. ex Innoc. & Iason. sententia affirmat propter futuræ doctrinæ spem multa contra iuris regulas disponi, Castr. Palao d. punct. 6. n. 12. ubi subdit quod hac justa causa non intercedente, ex dispensatione Episcopi prorsus illiterato beneficium nequaquam dari poterit.

41 Religiosi bene legentes, & cantantes, etsi in lingua Latina aliquantulum deficient, tuta & secunda conscientia possunt ab Episcopis ordinari, & à Prælatibus Regularibus præsentari, ut ordinentur; hi enim, regulariter loquendo, non ordinantur ad curam animarum habendam, sed solummodo ad assistendum Choro divinisque officiis, & ad ministrandum Altari, faciendamque rem sacram, remanetque in illis spes de comparanda tali scientia & cognitione necessaria ad suum munus, & officium peragendum, propter continuam instructionem, quæ hisce de rebus habetur in cunctis Religionibus. Hanc sententiam ex doctrina gloss. verb. instructio, in c. legi, 16. q. 1. tenent Sylv. verb. clericus 2. n. 1. Iac. de Graff. in aureis decis. p. 1. lib. 3. c. 2. n. 24. Maiol. de irregular. lib. 1. c. 31. num. 5. Henric. in sum. lib. 10. de sacram. Ordinis. c. 16. in fine. Portel. in dubiis Regular. verb. Ordines sacri, n. 6. optimè Miranda in manuali Prælatorum. tom. 2. q. 8. art. 7. conclus. 1. Menoch. de arbitr. cent. 3. casu 425. n. 58. Peirinis tr. 2. de Relig. Prælato, q. 3. c. 7. n. 10. novissimè me citato in hoc loco, Ioan. Machado tract. del perfetto Confessor. l. 1. p. 3. tract. 17. docum. 12. n. 4. ubi n. 6. idem cum Villalobos sentit quoad Canonicos & Cantores Cathedralium Ecclesiarum, Hieron. Roder. in compend. qq. Regul. resol. 52. num. 22. Laurent. de Peirinis tract. 2. de Relig. Prælato, q. 3. cap. 7. n. 20. Aloys. Bariola in aphor. lit. R. verb. Regulares ad Ordines, Diana ref. moral. p. 2. tract. 16. resol. 29. & part. 3. resol. 86. & p. 4. tract. 2. ref. 74. Lotter. d. lib. 2. q. 50. n. 25. & 26. idem Peirinis tom. 1. privileg. Minor. constit. 26. Leonis X. n. 26. Lezana in sum. qq. Regul. c. 14. num. 24. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 21. dub. 34. num. 5. Licet autem gloss. dict. verb. instructio, teneat quod in Monacho bonitas, & non scientia sit necessaria; nihilominus hodie & Monachi, & clerici debent esse scientia ornati, cum distinctione supraposita, Iacob de Graffis d. part. 1. lib. 3. cap. 5. n. 10. Carol. de Graffis in tract. de effectibus cleric. in prælud. num. 64. Nam quod rudiores sunt, tantò magis laborare debent, ut quod expetunt ad finem perducant, pulchra enim, & præclara sunt difficilia, ut dicebat Plato, & illud plus diligitur, quod laboriosius quaeritur; Ioan. de Lignano de amicis. §. 4. n. 5. refert Thom. Act. de ludo schaccorum, quest. 4. num. 31.

ALLEGATIO XLVII.

Episcopus an possit dispensare cum promotum per saltum.

SUMMARIUM.

- 1 Promotus per saltum incurrit suspensionem ab executione susceptorum Ordinum, & ministrando fit irregularis.
- 2 Referuntur Doctores, qui asserunt promotum per saltum incurere irregularitatem.
- 3 Promotus per saltum recipit Ordinem, & ipsius characterem.
- 4 Beneficium obtinere non potest per saltum promotus.
- 5 Episcopus vigore privilegij sibi concessi à Trid. sess. 24. de reform. c. 6. potest dispensare cum promotis per saltum etiam postquam ministraverint.
- 6 Ordines per saltum ignoranter suscipiens, vel scienter, antequam ministraverit, potest per Episcopum dispensari.
- 7 Procedit non solum in promotis aliquo sacrorum Ordinum omisso, sed etiam in promotis ad majores Ordines, omissis minoribus, sive omnibus, sive uno tantum.
- 8 Promotus per saltum ministrans, sive scienter, sive ignoranter, indiget Apostolica dispensatione, quamvis in minoribus ministraret.
- 9 Sixti constitutio declaratur.
- 10 Suspendio qua incurritur ab eo, qui per saltum promovetur ad Ordines, an impediatur solum ita ordinatum, ne possit ministrare in Ordine, quem per saltum suscepit, vel potius afferat impedimentum simpliciter, ne actum ullum Ordinis exercere valeat, etiam illorum, quos ritè suscepit.
- 11 Promotus per saltum quando prætermissum Ordinem recepit, an in eo casu possit cum illo Episcopus dispensare, ut ministret in susceptis, & ad superiores ascendat.
- 12 Dispensatio promotis per saltum à Concilio concessa, non operatur, ut ordinatus ascendat ad superiorem Ordinem, nec in suscepto ministrare possit antequam inferiorem omissum recipiat.

U per saltum, & præpostero ordine se promoveri fecit, incurrit suspensionem ab executione susceptorum, & ministrando fit irregularis, ita per text. in c. unic. de cler. per salt. promot. Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 14. ad fin. resolvunt Abb. in c. un. n. 4. & 5. de clerico per saltum promotum, ubi Host. n. 4. Sylv. verb. irregularitas, n. 13. Greg. Lop. l. 28. verb. no de ve. tit. 6. p. 1. Salzedo ad Bernard. in pract. c. 24. lit. C. Henric. in sum. p. 2. lib. 13. de excom. c. 35. propè fin. lit. P. Navar. in man. c. 27. n. 242. Tol. in sum. lib. 1. c. 71. Suar. tom. 5. de censuris, disp. 31. sect. 1. à n. 44. Avil. eod. tr. p. 6. disp. 9. dub. 2. Fr. Emman. in sum. tom. 2. c. 17. n. 7. & seqq. Molin. in sum. Theologia moralis. tr. 2. c. 18. n. 15. Camp. in divers. juris Can. rub. 10. c. unico, n. 4. Bonac. de cens. disp. 7. q. 3. punct. 4. n. 5. Mar. Alter. de censur. tom. 2. disp. 10. c. 5. vers. verum tota difficultas, & vers. respondeo, Fill. tract. 17. c. 5. q. 8. n. 92. me citato in hoc loco idem Bonac. de cens. extra Bull. disp. 3. q. 1. punct. 2. n. 1. † Quamvis per saltum promotum fieri statim irregularem, asserant minus bene Majol. de irregul. l. 4. c. 12. Ugol. eod. tr. c. 38. §. 1. Petr. Ledesma in sum. de sacramento Ordinis, c. 60. concl. 8. diff. 2. Zerol. in praxi Episc. p. 2. verb. irregularitas, §. 3. pag. 15. Valent. tom. 4. disp. 3. q. 19. punct. 3. Sayr. de censuris l. 7. c. 10. n. 39. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. d. c. 318. in prima edit. & ref. 276. in 2. edit. Val. Regin. in praxi fori poenit. l. 20. n. 191. † Is tamen per sal-

tum etiam Sacerdotio ordinatus, recipit verum Ordinem, & Characterem Sacerdotis, quia per se non pendet ex characterem inferiori, Abb. *dict. c. un. n. 4.* Henriq. *lib. 14. c. 6. §. 3. in princ.* Mar. Alter. *d. c. 5. vers. de eo qui ordinatur*, Bonac. *d. punct. 2. n. 4.* Sed ¶ beneficia ei, cum sit suspensus, conferri non possunt, ac per consequens presentatio & provisio ad eius favorem facta non subsistit, ut fuit resolutum per Rot. in *Meliten Abbacia*, 24. *Januar. 1590.* coram D. Girsio, refert. Garc. *de benefic. p. 7. c. 14. n. 3.* & in terminis Rebuff. *tr. de pacif. poss. n. 130.* Flamin. *lib. 4. q. 2. n. 10.* Carol. de Grassis *de effect. cleric. effect. 25. n. 4.*

5 Sed à quo valeat dispensationem obtinere, qui per saltum fuit promotus, dubium est presentis quaesiti. In primis securè tenendū illum posse per Episcopum dispensari, etiam postquam ministraverit, si delictum sit occultum, vigore privilegij sibi concessi in Trident. *sess. 24. c. 6.* Ita Henriq. *l. 14. c. 6. n. 5. in fine.* Vgolin. *de censur. c. 39. n. 3.* Suar. *tom. 5. disp. 42. sect. 3. n. 5.* Coninch. *disp. 18. dub. 5. n. 43.* Sayr. *d. c. 10. n. 37.* quos refert Bonac. *d. punct. 4. n. 5. in fine.* Campanil. *d. cap. un. n. 6.* secluso tamen eo privilegio generaliter etiam statuit Concil. Trid. *sess. 23. de reformat. c. 14. in fine.* ¶

6 Episcopum ex legitima causa posse dispensare cum promotis per saltum, si non ministraverint in Ordine suscepto, quod intelligit Mar. Alter. *di. c. 6. vers. hoc loco*, sive scienter, sive ignoranter fuerint ita promouit, quia Concilium non distinguit de ordinato scienter, & ex superbia, vel ignoranter, sed simpliciter loquitur. ¶ Quod etiam verum est non solum in promotis aliquo factorum Ordinum omisso, sed etiam in promotis ad majores Ordines, omissis minoribus, sive omnibus, sive uno tantum, ut refert decretum Atmendatiz in *addit. ad recopil. legum Nav. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop. n. 53. vers. item.* & tenent Marcel. *Vulpe in praxi judic. fori eccl. c. 8. n. 15.* Molfes. *in sum. Theologia moralis, tr. 2. c. 5. n. 25. & c. 18. n. 16.* novissimè Diana *moral. res. p. 5. tract. 10. res. 29.*

8 Unde à contrario sensu aperitè constat prohiberi id facere cum eo, qui ministravit, nulla præhabita distinctione scientiæ, vel ignorantia eo quod simpliciter loquitur text. ille in *d. c. 14.* & ita vigore Concilij concludendum est, semper indigere Apostolica dispensatione, qui saltuatim Ordinibus insignitus ministraverit, & tenent Maiol. *de irregul. l. 4. cap. 12. n. 2.* Salzed. *ad Bern. d. c. 14. in addit. lit. D.* Sayr. *de censur. lib. 4. c. 14. n. 26.* Filliuc. *tract. 17. cap. 5. n. 91.* Homobon. *de Bonis de exam. Ecclesiastico, par. 2. tr. 12. c. 3. q. 15. resol. 5.* Aloyf. Ricc. *in decision. Curia Archiep. Neapol. decis. 150. n. 5. part. 4.* Filliuc. *tr. 17. cap. 5. num. 92.* Mar. Alter. *d. c. 5. vers. hoc in loco, & in vers. respondeo*, admitti censet contra Navar. *c. 27. n. 242.* ¶ Episcopum cum ordinato per saltum, si antea ministravit in Ordine suscepto, non posse dispensare, ad hoc ut exerceat actus Ordinū, nec ut ascendat ad superiores, unde nequibit Episcopus dispensare tam si ministravit in Ordine malè suscepto, quam si ministravit in Ordine prætermisso, & id contingere potest duobus modis, vel quod exerceat actus illius Ordinis antequam illum assumat, quod pertinet ad genus irregularitatis, vel postquam illum assumpsit, sed ante legitimam dispensationem; nam cum esset suspensus ab illius receptione, postquam illum suscepit sine dispensatione, manet suspensus ab illius executione: quare si in illo ministret, nõ poterit amplius Episcopus cum eo dispensare; nam irregularitatem contractam per talem usum Episcopus non potest tollere, cum nullibi ei concedatur, neque etiã auferte potest suspensionem, quæ imponitur ante talem usum, quia hæc facultas concessa ei erat sub illa conditione, nisi ordinatus ministraverit, ut constat ex Conc. Trid. *d. loco*, cujus decretum non tantum subsistit cum ad

Sacros ascendit per saltum, & in eis ministravit, sed etiam si ad minores, prout decretum refert Campanil. in *d. cap. unico. n. 6.* Aloyf. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 108. part. 4.* ubi citat Navar. *in singular. Canon. singular. 738. p. 6.*

Quamvis per Constitut. Sixti V. editam contra clericos malè promotos, fiat ipso jure suspensus, sive scienter, sive ignoranter fecerit, nisi debita diligentia adhibita justus error, & probabilis facti ignorantia eum excuset, ut in *§. ut igitur, & in §. Nihilominus*, cujus vigore neque à sola suspensione, neque postea ab irregularitate absolvit, aut dispensat Episcopus, sed Papa tantum, ut constat ex *§. ut autem*, neque etiam in foro conscientia, ut in *§. in occultis*. Tamen quia prædicta Sixti V. Constitutio non in omnibus hodie viget propter alteram Clem. VII. de qua supra, *alleg. 10. n. 1. cum seqq.* resolutioni supra posita à Concil. Trid. de prompta inhaerendum est.

Quæres opportunè, an hæc suspensio, quæ incurritur ab eo, qui per saltum promovetur ad Ordines, impediat solum ita ordinatum, ne possit ministrare in Ordine, quem per saltum suscepit, vel potius afferat impedimentum simpliciter, ne actum alicujus Ordinis exercere valeat, etiam illorum, quos ritè suscepit? In qua quaestione securè tenendum, ordinatum per saltum esse suspensum tantum ab eo Ordine, quem per saltum suscepit, & ita ministrando effici irregularem, non autem ab usu Ordinum inferiorum, quos legitime susceperat, post Sylvest. Sor. & Bernard. ita resolvunt Mar. Alter. *d. cap. 1. vers. hoc supposito*, Henriq. *lib. 14. cap. 6. num. 3.* Aloyf. Ricc. *d. resolut. 216. num. 2.* & novissimè me non citato in *decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 150. num. 8. part. 4.* Suar. *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 48.* Campanil. *in divers. Juris Canon. rubr. 30. cap. unic. me citato in hoc loco*, Bonac. *d. punct. 2. num. 10.*

Deinde quæret aliquis, quando per saltum promotus absque dispensatione prætermisum Ordinem recipit, an in eo casu possit cum illo Episcopus dispensare, ut ministret in susceptis, & ad Superiores ascendat. In qua quæstione Mar. Alter. *di. c. 5. vers. sequeres*, respondet Episcopum posse dispensare in hoc impedimento, quia Conc. Trid. solum excipit quando sic ordinatus ministravit: ergo cessante hac conditione, semper poterit Episcopus dispensare, cum suscipere Ordinem prætermisum non sit ministrare. Sed licet in eo non obstat decretum Concilij, quia cessat conditio ab eo requisita, tamen cum per illam ordinationem incuratur novum genus suspensionis, quia suscipitur Ordo cum censura, id è in hac suspensione non poterit Episcopus dispensare, nam cum excommunicato, vel alia censura innodato scienter Ordines recipiente nullus præter Papam dispensat, etiam si excommunicatio ejusmodi sit quod ab ea Episcopus absolvere valeat, *di. c. cap. 1. de ordinatis ab Episcopo*, Mar. Alter. *di. disp. 10. cap. 6. vers. sed dubitari potest*, me citato in *hoc loco*, Bonac. *d. punct. 1. num. 12.*

Facultas ergo à Concilio Tridentino concessa dispensandi cum promotis per saltum, non operatur, ut ordinatus ascendat ad superiorem Ordinem, antequam inferiorem omissam recipiat, quia repugnet institutioni de Ordinibus gradatim recipiendis, neque ut ordinatus ministrare possit in Ordine sic suscepto antequam prætermisum receperit; operatur tamen ut dispensare possit cum illo ad recipiendum Ordinem omissum, & deinde in suscepto per saltum ministrandum, atque ad superiorem ascendendum. Ita Mar. Alter. *d. c. 5. vers. probatur secundò*, Aloyf. Ricc. *in Neapol. decis. 150. n. 10. p. 4.* me citato Bonac. *d. punct. 2. n. 14.* Campanil. *d. c. unico. n. 6. & n. 7.* resolvit Ordinibus prætermisus cautè supplendum esse,

esse quod incaute fuerit omissum, asseritque in eventu, quo ordinatus ignoret, utrumne fuerit Ordo omisus, etiam tunc debere ad Ordinem assumi, & cautius agere ordinatorem si ratione dubietatis prae-mitteret illa verba, *si non es ordinatus, &c.*

ALLEGATIO XLVIII.

Episcopus proprius quando dispensare possit cum ordinatis ab Episcopo haeretico, schismatico, excommunicato, vel qui renuntiavit dignitati?

SUMMARIUM.

- 1 *Majores Ordines recipiens sciens, vel ex crassa ignorantia ab Episcopo qui loco simul, & dignitati renuntiavit, suspensus est ipso jure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem à tali suspensione solvi; secus si probabiliter ignoravit abdicationem.*
- 2 *Ordinatus ab Episcopo haeretico ignoranter, cum primum id sciverit, debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solvi.*
- 3 *Ordinatus ab Episcopo haeretico, vel schismatico, scienter, beneficium obtinere non potest.*
- 4 *Promotus ad Ordines ab Episcopo haeretico, vel schismatico verum suscepit Sacramentum, dummodo hujusmodi Episcopus in forma Ecclesiae gerat quod agit.*
- 5 *Dispensare potest Episcopus cum ordinatis ab Episcopo haeretico, vel schismatico ignoranter.*
- 6 *Ignorantiam qui allegat, eam debet probare.*
- 7 *Promotus scienter ab Episcopo haeretico, vel schismatico, à solo Romano Pont. dispensatur.*
- 8 *Ordinatus ab haeretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum, an incurrat suspensionem.*
- 9 *Ordinatus siue scienter, siue ex ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel interdicto, executionem Ordinis non recipit, & indiget dispensatione.*
- 10 *Papa solus dispensat in suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, siue ex ignorantia crassa, vel probabili, ab Episcopo excommunicato, haeretico, vel schismatico; data verò probabili ignorantia, dispensat Episcopus.*
- 11 *An plius etiam si ordinetur ab Episcopo excommunicato, aut suspensio per vim, aut metum.*
- 12 *Quid si recipiens probabiliter ignoravit Episcopum esse excommunicatum?*
- 13 *Episcopus consecratus ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis, an recipiat consecrationem.*

MAJORES Ordines sciens, vel ex crassa ignorantia recipiens ab Episcopo, qui loco simul, & dignitati Episcopali renuntiavit, suspensus est ipso jure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem tali suspensione solvi; si tamen probabiliter ignoravit abdicationem, poterit à proprio Episcopo dispensari: ita probat text. in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu (quem ab Alexand. III. Joanni Archiep. Toletan. scriptum fuisse circa annum 1150. refert Francisc. de Pisa en la description de la imper. ciudad de Toledo. l. 5. c. 7. sine) resolvunt Bernard. & Salzedo in pract. cap. 31. in noviss. edit. Nav. in manual. c. 27. n. 241. vers. tertio, Flamin. de resignat. lib. 1. q. 17. n. 5. cum seqq. Fr. Emman. in

sum. part. 2. c. 14. ad fin. Rebuff. ad l. Barbarius, n. 10. ff. de officio Pratoris, Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 48. q. 13. Suar. tom. 3. disp. 31. sect. 1. in princ. & n. 7. Vgolin. de censuris c. 40. Sayr. eod. tr. lib. 7. c. 10. n. 27. Bonac. eod. tr. disp. 7. quest. 3. punct. 4. n. 7. Molfes. in sum. Theologiae Moral. tr. 2. c. 17. n. 24. & 25. Valer. Reginaldus in praxi fori poenitent. lib. 30. n. 27. vers. quartus, & n. 190. & lib. 32. tr. 2. n. 69. late Bonac. de censur. extra Bull. disp. 3. p. 1. punct. 10. Filliuc in q. moral. tr. 19. n. 76. Mar. Alter. de censuris tom. 2. disp. 9. cap. 1. vers. secundo dubitari, ubi asserit hunc probabiliter ignorantem abdicationem absque culpa, contrahere suspensionem ab Episcopo dispensandam, quia non est privatio usus jam aliquando habiti, sed impedimentum ne recipiatur: addit ideo necessariam fuisse dispensationem, quia ordinator cum non haberet executionem sui officij, eam non poterat alteri conferre.

Quoad locum & dignitatem Episcopus renuntiare dicitur quando quoad jurisdictionem, officium & usum Ordinis Episcopalis renuntiat, ut declarat Bonac. d. punct. 9. n. 4. & tunc cum Episcopus hujusmodi abdicaverit à se usum ordinis Episcopalis quantum in se est, merito Ecclesia talis Ordinis usum impedit in recipiente: Bonac. d. n. 4. in fin. Quod procedit etiam si factos Ordines à tali loco & dignitate renunciantem quis recipiat de licentia proprii Episcopi; Suar. d. disp. 31. sect. 1. Maiol. d. lib. 4. cap. 20. num. 6. Bonac. d. punct. 9. n. 5. ubi n. 7. resolvit renunciantem Episcopatu in dubio ceteri illi renunciasse quoad locum tantum, & n. 8. tenet collationem Ordinum susceptorum ab Episcopo, qui renuntiavit dignitati, esse validam quoad substantiam, & n. 10. quod talis Episcopus ex vi text. in d. cap. 1. praecise non incurrit aliquam censuram conferendo Ordines, & n. 12. quod Episcopus consecrationem accipiens ab alio Episcopo, qui dignitati renuntiavit, non afficitur ista suspensione.

Sic etiam Ordinatus ab Episcopo haeretico ignoranter, cum primum id sciverit, debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solvi, Mascard. de probat. concl. 648 n. 46. Paul. Comit. respons. moral. lib. 6. quest. 58 num. 11. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 28. q. 10. Henriquez in sum. lib. 14. cap. 6. § 6. Valer. Reginald. d. lib. 30. num. 190. vers. quarta. † Secus verò si hoc sciebat ordinatus, qui tunc nec beneficium obtinere poterit. Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 22. Flamin. de resignat. l. 1. q. 2. num. 96. Carol. de Grassis de effect. cleric. effect. 15. num. 29. ubi n. 30. idem resolvit de clerico ordinato ab Episcopo schismatico.

Nam promotus ad Ordines ab Episcopo haeretico, vel schismatico verum suscipit Sacramentum, dummodo hujusmodi Episcopus in forma Ecclesiae gerat quod agit; non tamen recipit usum, & executionem Ordinis, ut dicit text. sic intelligendus in cap. ordinationes 9. quest. 1. & in cap. 1. de schismat. ibi, Ordinationes ab Octaviano, & Guidone haeresiar-chis factas, & ordinatas ab eis irritas censemus, est. quantum ad usum, & executionem Ordinis, consonant tex. in c. fraternitati, eodem tit. & in c. Daibertum, 1. quest. 7. & in c. convenientibus, in fine, vers. Constantinus Episcopus, eadem causa & quest.

Vnde cum hujusmodi Ordinatis dispensari potest quoad executionem tantum, cum non indigeant alia ordinatione, & haec dispensatio conceditur illis, qui ex ignorantia probabili à dictis Episcopis Ordines receperunt, & obtineri potest post dignam poenitentiam ab Episcopo: debet autem probare ignorantiam ille, qui eam opponit, ex d. c. ordinationes, ibi, nisi probare valuerint, si cum ordinarentur eos nescisse damnatos, scilicet Episcopos, ubi glos. nisi probare notat inde sumi † argumentum, pertinere ad eum, qui allegat ignorantiam, illam probare, sequuntur Menoch. de

de *presump. lib. 3. quest. 23. n. 10.* Farinac. in *praxi crimin. part. 3. q. 90. n. 105. ubi n. 106. & seq.* resoluit quod probatur per iuramentum, & signis, ac conjecturis.

7 Qui verò scienter hoc modo Ordines receperunt, à solo Romano Pontifice dispensari poterunt, sed si ordinatio fieret ab hæretico, vel schismatico, non servata forma Ecclesiæ, tunc ordinatus nedum executionem Ordinis minimè recipit, sed neque ipsum characterem, ut probatur in *c. qui perfectionem*, iuncta *glos. verb. plenitudinem, l. q. 1. Betn. in pract. c. 29. in fine. in noviss. edit. Sor. in 4. dist. 25. quest. 1. art. 1.* Majol. de *irregular. lib. 4. cap. 22.* Bonacina *dict. punct. 10. num. 7.*

8 Quæret aliquis, an ordinatus ab hæretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum, excusetur à prædicta suspensione, ita ut dispensatione non egeat? In qua quæstione Navar. in *man. c. 27. num. 241. vers. quartò.* videtur tenere talem suspensionem non incurtere. Ego verò in contrariam sententiam potius inclinarem, ex eo quia hæc suspensionis pœna non est imposita in odium ordinati, sed ordinantis, cum etiam ordinatus illam incurrat ignorans, & absque culpa: igitur cum ipse ordinans metu in maiorem incidat culpam, & executionem, qua etiam in his terminis caret, alteri dare non possit, sequitur taliter ordinatum à suspensione non excusari, majori ipsius ordinantis culpa. Idem Nav. *dict. vers. quartò.* tenet huiusmodi suspensionem incurtere ordinatum ab hæretico, vel schismatico denunciato, per *Extravag. ad evitanda.* Nam suspensio hæc & irregularitas non incurritur, si Ordo recipiatur ab hæretico, seu schismatico, etiam notoriè, & manifestè, nisi per sententiam nominatim sit denunciatus, ut probatur in *dist. c. ordinationes*, ibi, *ordinationes qua ab hæresiar- chis nominatim excommunicatis factæ sunt.* Confirmatur, quia fideles non tenentur vitare hæreticos, & schismaticos notorios, qui per consequentiam notorij juris intelliguntur excommunicati, ut tenet idem Nav. *d. c. 27. n. 35. vers. nota tertio, & conf. 10. n. 2. de hæret.*

9 Vnde ordinatus, sive scienter, sive ex ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspensio, interdicto, aut quavis alia censura innodato, executionem Ordinis non recipit, sed indiget dispensatione, *glos. verb. quandam, in cap. ab excommunicatis, 9. quest. 1. gloss. in cap. si qui à Simoniacis, l. q. 1. gloss. verb. ignorantia, in capit. 1. de ordinatis ab Episcop. qui renunc. Episcop.* *gloss. verb. dispensare, in cap. cum illorum, de sentent. excommunic.* Bernard. in *practic. cap. 28. numero 3.* Covar. in *c. alma Mater, part. 1. §. 6. numero 6. vers. nihilominus, Majol. lib. 4. de irregul. cap. 16. numero 3. & 25.* Navar. in *man. cap. 25. num. 69.* Sa *verb. suspensio, num. 7.* Suar. de *cenfur. disp. 31. sect. 1. num. 61.* Sayr. *cod. tract. lib. 4. cap. 14. num. 1.* Mar. Alter in *simili tract. tom. 2. disp. 9. cap. 2.* Filliuc. *tract. 17. num. 80. & tract. 20. capit. 7. quest. 6. num. 199.* Bonacina *dict. disp. 3. quest. 1. puncto 10. num. 1.* quia cum suspensus, vel excommunicatus non habeat usum Ordinum, ideo illum alteri conferre non potest, *argum. text. in cap. Daibertum, l. quest. 7. & in cap. qui perfectionem l. q. 1. tum etiam, quia cum hæc suspensio non sit pœna, ad eam incurrendam non requiritur culpa; ob quam rationem eandem sententiam sustinent Suar. de *cenfur. disp. 31. sect. 2. n. 62.* Filliuc. in *q. moral. tom. 1. tr. 7. c. 5. n. 81.* Quicquid contrarium teneant Turrian. de *cenfur. lib. 5. disp. 46. dub. 2.* & Diana *moral. resol. p. 5. tr. 10. res. 39.**

10 In hac suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, sive ex ignorantia crassa, vel probabili ab Episcopo excommunicato, & c. solus Romanus Pontifex dispensat, ut in simili probat *d. cap. 1. & sicut ipse excommunicatus ministrans à solo Papa est dispensandus, glos. verb. pene ipsos, in c. presbyteros, 50.*

dist. ita qui sciens, vel scire debens (quod par est, l. quod te, in fine, ubi glos. ff. si certum per. l. qui fundum §. servus. ff. pro emptore, cum citatis à Stephano Gratiano disceptation. forens. c. 194. n. 1. & in libello de principiis utriusque juris. lit. S. n. 2.) ab eo ordinator, sit particeps ejusdem delicti, & consequenter ejusdem suspensionis, vel irregularitatis, prout notatur in *cap. ult. de apost. tenent Sylvest. verb. irregularitas, §. 9. vers. septimò quaritur, Majol. dict. cap. 25. n. 1.* Bernard. *dict. cap. 28. n. 3.* Covar. *dict. §. 6. num. 6.* Suar. *d. sect. 1. n. 63.* Bonacina *dict. puncto 9. num. 8.*

Amplia etiam si ordinetur ab Episcopo excommunicato, aut suspensio, per vim, aut metum cadentem in constantem virum, per *text. in cap. constat multos l. quest. 1.* ubi agitur de ordinatis ab hæreticis per vim, qui in ordinantium odium suspenduntur; ob nullum enim metum lex est violanda, *cap. sacris, de his qua vi, & debet taliter ordinatus omnia adversa potius ferre, quàm Episcopo excommunicato communicare in Ordinibus suscipiendis, c. Inquisitioni, de sent. excom.* Quam ampliationem tenent Majol. de *irreg. lib. 4. c. 25. n. 2.* Suar. *d. disp. 31. sect. 1. n. 62.* Bonacina *d. punct. 1. n. 5.* Contra Sylvest. in *sum. verb. irregularitas, §. 9. vers. 2.* Nav. *d. c. 27. n. 244. vers. 4.* Alter. & Avil. negantes talem affici hac suspensione.

Limita si recipiens probabiliter ignorans Episcopo esse excommunicatum, aut suspensum, ordines suscipiat illos exequendo, quia tunc non est reus alicujus culpæ supposita hac probabili ignorantia, nec incurrit administrando irregularitatem. Ita Alphons. à Castro de *potest. legis pœnal. lib. 2. c. 15. concl. 3.* Panorm. Fr. Emman. & Coninek citati à Bonac. *d. puncto 9. n. 4.* Contra Covar. Bernard. Suar. Sayr. Filliuc. & Avila, quos refert & sequitur Bonac. ubi proxime, asserentes ignorantiam etiam probabilem, & invincibilem, non excusare ab ista suspensione.

Vnde postquam sic ignoranter ordinatus sufficientem habuerit notitiam, quod Episcopus à quo fuit ordinatus, erat excommunicatus, aut suspensus, abstinere debet ab usu Ordinum quousque dispensationem obtineat, quam post dignam pœnitentiam ab Episcopo prævia causæ cognitione impetrare poterit. *arg. c. 1. & 2. de ordin. ab Episc. qui ren. Episcop. gloss. verb. dispensatione, in cap. sin. de apost.* Quicquid aliter sentiat Bonac. *d. puncto 10. n. 8.*

Religiosus qui ante, vel post Religionis ingressum Ordines ab huiusmodi Episcopo suscepit, à proprio Prælato dispensari potest. Bernard. in *pract. c. 8. lit. C, in fine, Mar. Alter citato loco, dub. 2. ad finem* quamvis Bonacina *dict. puncto 10. in fine,* existimet hunc debere dispensari à Papa.

Vtrum Episcopus consecrationem recipiens ab Episcopo excommunicato, suspensio, & c. afficiatur hac censura? Affici tenet Bonac. *dict. punct. 10. num. 6.* etiam si nesciverit consecrantem excommunicatum esse, hic enim defectus est conferentis, non recipientis, Majol. *dict. c. 22. n. 2.* Mar. Alter. *d. tom. 2. disp. 9. c. 2. col. 4. vers. dixi,* Suar. *d. disp. 31. sect. 1. n. 75.* Bonac. loco proxime citato, ubi n. 8. *vers. secundò,* post Mar. Alter. *d. disp. 9. c. 2. col. 4. vers. 3.* resoluit Episcopum, qui consecrationem ab Episcopo excommunicato, vel suspensio obtinuit, dispensandum esse à summo Pont. eo quod Episcopus semper indiget Papæ dispensatione, quia immediate subiicitur Papæ, non Patriarchæ aut Archiepiscopo. Nec refert quod possit Episcopus absolvere ab excommunicatione iuris non reservata, ut alibi probavimus, quia argumentum ab absoluteione ad dispensationem non valet, Covar. in *c. alma mater, p. 1. §. 6. n. 6. vers. nec quicquam in contrarium,* absolvit enim Sacerdos ab homicidio, *c. Deus qui, de Pœnit.* & tamen irregularitatem ex homicidio contractam solus Papa tollit. *c. 1. de sent. & rejud. l. 6.*

ALLEGATIO XLIX.

Episcopus cum bigamis an possit dispensare?

SUMMARIUM.

- 1 Bigamia species triplex.
- 2 Bigamus dicitur, qui ante baptismum alteram, aut utramque habuit uxorem.
- 3 Bigamia non cadit super infidelem tempore infidelitatis.
- 4 Bigamia interpretativa cur ita dicatur?
- 5 Bigamiam interpretativam incurrit viduam à priori viro cognitam etiam invalidè ducens.
- 6 Bigamia interpretativa incurritur quando quis aliam quocunque modo corruptam ducit.
- 7 Bigamus non efficitur ducens foeminam à se solo defloratam.
- 8 Bigamiam interpretativam incurrit ducens virginem, quam postquam adulterata fuerit, etiam ignoranter carnaliter cognoverit.
- 9 Bigamus fit ducens corruptam, quam credebatur esse virginem.
- 10 Bigamus fit maritus cognoscens uxorem carnaliter, quæ etiam coactè commisit adulterium, etiam si ei debitum reddiderit à Superiore compulsus.
- 11 Bigamus interpretativus etiam efficitur, qui duo inquit matrimonia irrita, vel saltem alterum irritum, & alterum validum.
- 12 Bigamus non efficitur, qui cum pluribus, aut cum una & corrupta fornicatus fuerit.
- 13 Bigamiam non inducit multiplicitas matrimonij rati non consummati.
- 14 Bigamia incurritur per Matrimonium cum corrupta, aut cum pluribus mulieribus, non autem si vir cum pluribus copularetur meretricibus.
- 15 Bigamia similitudinaria contingit quædo quis post votum solemne castitatis emissum in professione religionis, vel in susceptione sacrorum Ordinum, Matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamque carnaliter cognoscit.
- 16 Bigamus excluditur à clericatu.
- 17 Bigamus non potest beneficia consequi.
- 18 Bigamus si ordinetur, characterem recipit.
- 19 Episcopus bigamum ordinans quæ pœnam incurrat?
- 20 Bigamia vera irregularitas solo jure Pontificio inducitur.
- 21 Pontifex Summus in omnibus Bigamia speciebus potest dispensare.
- 22 Episcopus in Bigamia vera vel interpretativa ad Ordines etiam minores, & simplex beneficium dispensare non potest.
- 23 Secunda super hoc sententia refertur.
- 24 Tertia super hoc sententia refertur.
- 25 Prima verior, quæ in certis casibus limitatur.
- 26 Episcopus valet dispensare in bigamia similitudinaria, si clericus cum unica, & virgine matrimonium contraxerit.
- 27 Episcopus in bigamia similitudinaria contracta etiam ex Matrimonio cum vidua, vel corrupta poterit dispensare, si ex delicto oriatur.

TRIPLEX à Doctoribus solet communiter bigamiæ species assignari, vera scilicet, interpretativa, & similitudinaria, de quibus Majol. de irregul. lib. 1. c. 32. n. 3. Nav. in man. c. 25. 195. Jacob de Grassis in aureis decis. l. 4. c. 27. n. 38. Ceval. comm. contra comm. q. 558. Sanch. Barbosa de Episc. Pars II.

de matrim. l. 7. disp. 83. n. 2. Thom. Valasc. tom. 1. alleg. 41. n. 9. novissimè Marcel. Vulpe in praxi judic. fori Eccles. c. 45. n. 5. latè & novissimè Trasmiera de polygamia, q. 3. l. 1. Quamvis glos. verb. in bigamis, in c. 2. de bigam. duas solas priores bigamiæ species referat.

Vera bigamia contrahitur, quando quis verè duas uxores legitime duxit, easque carnali copula cognovit, & deinde. c. Acutius, 26. dist. Covar. in Clem. si furiosus, p. 1. §. 2. n. 5. Milis in suo repert. verb. bigamus verus. Tol. in instr. Sacerdotum, l. 1. c. 70. Viv. in candelabro aureo. part. 2. ubi de irregulari bigamia, Majol. de irreg. lib. 1. c. 33. n. 2. Villadiego eod. tr. c. 13. Ugol. eod. tr. c. 56. §. 1. ad finem, Zetol. in praxi Episcop. p. 1. verb. bigami, Brunor. à Sole in locis commun. verb. bigamus 2. Fatin. fragm. crimin. p. 7. lit. B, n. 113. Sayr. de cens. lib. 6. c. 3. n. 25. Valent. tom. 4. disp. 7. & 19. punct. 5. Molin. de Justit. tom. 4. disp. 67. n. 4. Rebel. de obligat. justit. p. 2. lib. 3. de matrim. q. 20. n. 4. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 83. n. 8. Coninch. de Sacram. & cens. disp. 18. dub. 11. n. 102. Campan. in divers. Juris Canon. rubr. il. c. 6. n. 3. Nic. Garc. de benef. p. 7. c. 6. n. 15. Bonac. de cens. disp. 7. q. 2. punct. 5. num. 2. Fr. Ludov. Miranda in man. Pral. tom. 2. q. 8. art. 2. in princ. vers. 3. Thom. Valasc. d. alleg. 21. n. 10. & novissimè Trasmiera d. q. 3. n. 2. & q. 4. num. 1. lib. 1.

Aliqui tamen acriter contendunt, non dici bigamum, qui ante baptismum alteram, aut utramque habuit uxorem, eo quòd in baptismo quidquid in veteri homine gestum est, solutum apparet, ut in d. c. deinde, & sentit Abb. in c. gaudeamus, n. 26. de divortiiis, & non solum confert gratiam, qua deletur peccatum originale, & actuale, verum etiam delet omnem pœnam peccatis debitam, D. Thom. q. 69. art. 2. Pezant. Conin. & Nugn. ibid. Bon. de Sacram. disp. 2. q. 2. punct. 7. n. 5. Sed verius est bigamum dici etiam, qui ante baptismum alteram, aut utramque habuit uxorem, secundum citatos n. 1. qui prædictæ objectionis per multas tradunt rationes, & responsiones, quarum aliquas concessit gloss. verb. inter peccata, in d. c. deinde, & quæ omnium optima mihi videtur, quam refert D. Ambros. lib. 1. officiorum, & lib. 10. epist. 82. ad Vercellens. quod culpa, non lex lavacro tollitur: at qui non iterare conjugium legis est præceptum quoad inscipiendos Ordines: ergo Baptismus nequit conjugium, legemve auferre, sed tantum peccata diluere, & sequelas illorum, sequuntur Falc. de visitat. lib. 2. c. 28. n. 7. Catd. Bellarm. in controvers. Cath. tr. 2. de cleric. c. 24. vers. contra verò. Camp. d. c. 6. n. 4. Bon. de cens. disp. 7. q. 1. punct. 5. n. 13.

Nec obstat quod infidelis non sit subditus Ecclesiæ, & per consequens non obligatur legibus ab illa impositis super irregularitate bigamiæ incurrenda: respondetur enim cum Suar. tom. 5. disp. 49. sect. 4. n. 14. bigamiam non cadere super infidelem pro tempore infidelitatis, sed super ipsum jam baptizatum; nam Ecclesia hunc facit irregularem ob judicium incontinentiæ; ex eo quod contraxerit bis Matrimonium, vel ob indecentiam, ex eo quod contraxit cum corrupta. Nec etiam obstat quod infidelis occidens alium justè, vel injustè tempore infidelitatis, non est irregularis; nam respondetur hoc ita fuisse à jure constitutum, quod irregularitatem homicidii non imposuit nisi ob patratum post baptismum, c. si quis viduam, 50. dist. c. si quis post baptis. 51. dist. Ratio manifesta est, quia Ecclesia non induxit impedimentum hoc ad Ordines suscipiendos in alicujus delicti pœnam, ut ea per Baptismum unà cum delicto remittatur: sed quia id Matrimonium non est aptum ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia: qui defectus æquè invenitur in Matrimonio ante baptismum, ac post illum inito. Ita Sanch. d. lib. 7. disp. 83. num. 9.

- 4 Interpretativa bigamia ob id dicta, quod à vera bigamia partim deficiat, partim verò illi assimilatur, & secundum alios interpretativus bigamus, ita dictus quasi ex interpretatione factus una caro cum uxore diviserit carnem in plures, quatuor modis incurritur, & efficitur. Primus est, quando quis ducit viduam à priori viro cognitam, vel per fornicationem corruptam, & cum ea consummat Matrimonium. Secundus quando virginem à se ductam, ac postmodum adulterii ream carnaliter cognoscit. Tertius quando quispiam duo init, & consummat Matrimonia, alterum de Iure, idest, validum; alterum de facto, idest, irritum, sive priori conjugè vivente, sive defuncta. Quartus quando duo init Matrimonia de facto, idest, ambo irrita: de quibus infra sigillatim à nobis agendum.
- 5 Primus ergo bigamiæ interpretativæ modus est, quando quis unicam, sed corruptam duxit, nempe viduam à priori viro cognitam, c. si quis viduam c. precipimus, 34. dist. c. quisquis, 84. dist. Navar. conf. 1. n. 2. de bigamis. Gregor. Lopez l. 4. verb. que sea, tit. 1. part. 3. Henriq. lib. 12. c. 6. §. 10. Flamin. de resig. lib. 5. q. 3. n. 191. Sanch. d. lib. 7. disp. 84. n. 7. Nicol. Garc. d. c. 6. n. 15. Campanil. d. cap. 6. n. 5. Bonac. d. punct. 5. n. 5. vers. interpretativa, Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 30. n. 85. in fine, Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. clericali §. 6. n. 1. Ioan. Machado in tr. del perfecto Confessor y cura de Almas, lib. 1. p. 3. n. 17. doc. 3. n. 7. Thom. Valasc. d. alleg. 41. n. 12. Trasmiera d. tr. de polygamia, q. 1. n. 14. lib. 1. Etiam si huiusmodi viduam invalidè duxerit (loquitur de eo, qui nec professus, nec in Sacris constitutus est.) Ita Navar. in man. c. 27. n. 195. & d. conf. 1. in utraque edit. Henr. d. c. 6. n. 9. in fine, & in comment. lit. T, Fr. Emman. tom. 1. summa. c. 158. concl. 4. & alii, quos refert, & sequitur Sanchez dict. disp. 84. n. 11. & n. 12. resolvit non incurri irregularitatem, si illud unicum Matrimonium cum vidua, vel corrupta sit validum, juxta Ecclesiæ præscriptionem, quamvis in foro conscientie non sit tale.
- 6 Hoc etiam primo modo incurritur interpretativa bigamia, quando quis aliam quocunque modo corruptam duxit, meretricem scilicet, aut concubinam, cap. maritum, 33. dist. cap. qui aliquo, 31. dist. Navar. in manual. c. 27. n. 195. vers. interpretativa est, Rebuff. de pacificis poss. n. 193. vers. quintus, Flamin. dict. q. 3. n. 192. Campanil. d. c. 6. n. 6. Sanch. d. disp. 84. n. 7. ubi n. 8. resolvit ab hac irregularitate excusari contrahentem cum virgine, quam tamen credebat corruptam, quia censure nunquam incurritur ob solam intentionem, deficiente facto. Unde in hanc bigamiæ interpretativæ speciem incidit ille, qui nubit fœminæ ab alio prius cognitæ, etiam si ignoraverit ejus corruptionem, Sylvest. in sum. verb. bigamia, n. 4. Avil. eodem verb. n. 2. Sanch. d. disp. 84. n. 3. Thom. Valasc. de alleg. 41. n. 13.
- 7 At verò si ipsemet vir ducat fœminam à se solo defloratam, bigamus non efficeretur, nec promoveri detineretur; nam irregularitas ducentis corruptam ideò contrahitur, quia cum fœmina, cum qua vir efficitur una caro, diviserit carnem suam in plures, censetur etiam virum divisisse, ex Iuris interpretatione, quod hic nullatenus reperitur; uxor enim non divisit carnem suam in plures, cum ab uno solo cognita fuerit. Ita fin. in dicto c. debitum, de bigamis, glos. verb. desponsata, in c. qualis, 30. q. 5. & verb. contraxerunt, in c. unic. de cleric. conjug. in sexto, & ultra Ordinarios, citatis Iuribus, Cov. in Clem. si fur. p. 1. §. 2. n. 2. in fine, Nav. d. n. 195. Henriq. d. c. 6. §. 10. Fr. Emman. d. tom. 1. sum. c. 158. n. 3. concl. 2. in fine, Vivald. in candelabro aureo, n. 2. ubi de irregularitate bigamia, n. 4. Campan. d. n. 6. Sayr. de censur. lib. 6. c. 4. n. 17. Bellet. d. §. 6. n. 28. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d.

disp. 84. novissimè Trasmiera d. q. 4. à n. 3. novissimè Machado d. docum. 3. n. 8.

Secundus bigamiæ interpretativæ modus est quando quis ducens virginem, postquam adulterata fuerit, illam etiam ignoranter carnaliter cognoscit. Ita probant text. in cap. si unius. & in cap. si laici, 34. dist. Nav. d. n. 195. Majol. de irreg. lib. 1. c. 33. n. 6. Vivald. ubi pro x. n. 5. Matiens. ad tit. 1. in rub. glos. 1. n. 102. lib. 5. nova recop. Vega in sum. part. 1. c. 38. casu 2. & in espeio de curas, c. 12. n. 399. & c. 14. n. 37. Tolet. in sum. lib. 1. c. 66. Henr. lib. 12. c. 6. n. 10. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 158. concl. 3. n. 4. Rebuff. de pacificis possessoribus, n. 184. vers. sexto Flamin. d. q. 3. n. 189. Suarez tom. 5. d. sp. 49. sect. 3. n. 15. & 16. Sanch. d. l. 7. dist. 84. n. 15. Nicol. Garc. d. c. 6. n. 16. Bellet. d. §. 6. n. 39. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 106. n. 3. Bonac. d. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 12. vers. 3. Camp. d. c. 6. n. 7. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 21. diffie. 31. n. 6. Dianap. 4. tract. 2. resol. 40. Thom. Valasc. d. alleg. 41. n. 14. Trasmiera d. q. 5. n. 91.

Sic etiam ducens corruptam, quam credebat esse virginem, sit bigamus; nam in præsentiarum non agitur de vitio promovendi ad Ordines, ad quod desideratur scientia, sed de significationis defectu, quæ potest pati ignorans, & lex promotionis factum requirit, non voluntatem, c. ult. 15. qu. 1. Quare ita tenent multi ex suprâ citatis, & ultra eos Covar. dict. part. 1. §. 2. num. 2. vers. 3. Humad. leg. 5. super glos. 33. n. 2. tit. 5. p. 1. Cornejo in 3. p. D. Thoma, tr. 5. de irreg. disp. 10. dub. 2. q. 4. Villalob. tom. 1. sum. tr. 12. diffie. 31. n. 6. Hurtad. de censur. disp. 2. de irreg. diffie. 13. num. 49. Turrian. eod. tract. lib. 9. disp. 70. dub. 2. Avila in simili tract. par. 7. disp. 8. dub. 1. Diana p. 4. tr. 2. resol. 41. ubi reprobat Emman. Sâ, & Petr. de Ledesma contrarium tenentes, novissimè Ioan. Machado d. docum. 3. num. 8. † Idem quoque dicendum est, quamvis illa coactè cognita commisisset adulterium, nam etiam tunc maritus rem cum illa habens sit bigamus, quia vis illa præcisè excusat fœminam à culpa, sed non efficit matrimonium illud esse aptum ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia. Ita docent glos. verb. Virgo, in cap. n. 32. dist. ubi Turrect. art. 1. n. 1. Majol. d. cap. 33. n. 6. Vivald. d. part. 2. ubi de regular. bigamia, num. 7. Henriq. lib. 12. de matrim. c. 6. n. 10. Campanil. d. c. 5. n. 7. Sanchez d. num. 15. in fine, Diana ubi suprâ. Tandem idem dicendum est, etiam si debitum reddiderit uxori adulteræ à Superiore compulsus, ut tenent Navar. in man. c. 10. num. 27. Vivald. d. part. 2. ubi de irregular. bigamia, n. 6. Covar. d. §. 2. n. 2. vers. quartò, Flamin. d. q. 3. n. 189. Gutier. Canon. lib. 1. c. 25. num. 15. Majol. d. c. 33. n. 7. Sanch. d. dist. 84. n. 17. Bonac. n. 12. Camp. d. cap. 6. num. 8. ubi etiam dicit bigamum fieri, qui exteras provincias peragravit, longissimoque tempore à patria absuit, ita ut probabiliter ferè omnes suspicati sint ipsum mortem cum vita commutasse, quare præcedente iudicio Ecclesiæ, licuit mulieri alteri nubere, consummato verò matrimonio si redierit, qui absens erat, ac muliere instante ipse fuerit à iudice compulsus iterum illi iungi; nam profectò bigamus erit, de quo etiam Sayr. lib. 6. c. 4. num. 19. Bonac. d. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 11. † Tertius, & quartus interpretativæ bigamiæ modus est, quando quis duo init matrimonia irrita, vel saltem alterum irritum, & alterum validum; qui colliguntur ex ratione text. in cap. nuper, in fine, de bigamis, nam iste talis effectus est ad duo matrimonia ineunda, & ex parte sua utrumque contraxit, licet ex aliquo defectu utrumque, vel illorum aliquod sit invalidum. Ita Navar. c. 27. n. 105. Majol. d. c. 33. num. 3. Henr. d. c. 6. num. 6. Trasmiera d. q. 4. n. 13. Campan. d. cap. 6. num. 9. novissimè Ioan. Machado d. docum. 3. num. 11. plures

plures quos refert, & sequitur Sanch. *dict. disp. 84. num. 3.* ubi *num. 4.* resolvit irregularem esse, qui vera uxore nondum cognita, eaque superstite, ad aliud de facto matrimonium transit, illudque consummat, si postea coactus ab Ecclesia redire ad legitimam, eam carnaliter cognoscat.

12 Qui vero cum pluribus fornicatus est, aut cum una & corrupta, nequaquam credendus est bigamus, *cap. pen. de bigamis*, neque vero qui ante, aut post matrimonium cum meretrice rem habuit, *cap. fraternitatis, 34. dist.* Duo namque conjunctim pernecessaria sunt, ut bigamia contrahatur, matrimonium scilicet præcedens, & usus venereus subsequens, Sanch. *dist. lib. 3. disp. 83. n. 3. & 6.* ubi addit non oriri bigamiam, nec irregularitatem in foro conscientie ex copula absque seminis vitilis emissionem intra vas foemineum, sed in solo foro externo ob præsumptionem perfectæ copulæ. Vnde † consequens est multipliciter matrimonij rati nondum consummati non inducere bigamiam, sicut nec est bigamus, qui ducit eam uxorem, quæ contraxerat matrimonium cum altero morte prævento ante illius consummationem. *c. ult. 34. d. Sanch. d. l. 7. disp. 83. n. 5. Bon. d. punct. 5. n. 5.* ubi *n. 6.* dicit multiplicia sponsalia non inducere bigamiam, etiam si subsequuta sit copula.

14 Perquirenda à nobis ratio erit, cur bigamia incurratur per contractum matrimonium cum corrupta, aut cum duabus mulieribus, quamvis successive, & subsequenti copula consummatum, non autem si vit cum pluribus copularetur meretricibus, quamvis postmodum ipse fornicator aliam, & virginem sibi matrimonialiter colligaret? Cui quidem propositæ dubitationi responsionem tradidit plures afferendo rationes diversitatis, *gloss. verb. cognitã, in d. c. debitum*, quam ibi plures commendant. Quibus relictis verior illa communiter à Doctoribus adducitur ratio, quod scilicet consensus matrimonium ineuntis non cadit supra seipsum, sed fertur in alterum conjugem; atque ita ipsamet contrahens est quasi terminus à quo: is autem cum quo contrahit, est quasi terminus ad quem fertur alterius conjugis consensus: sed nullus actus sortitur speciem à termino à quo, sed à termino ad quem: vitium ergo corruptionis ipsius viti, qui est terminus à quo respectu sui matrimonij, non debet ipsi nocere, ut bigamus efficiatur, sed vitium corruptionis in termino ad quem. Ita Majol. *d. cap. 33. n. 3. vers. altera, in fine.* Covar. *d. §. 2. n. 3.* Vgolin. *de irregularit. c. 56. §. 3.* Tiraquel. *in l. 1. connub. n. 35.* plures alios refert Cened. *ad Decretal. collect. 166. num. 4. vers. item*, quibus adde Sayr. *cap. 4. n. 13.* Suar. *d. disp. 49. sect. 3. n. 9.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. l. 30. num. 86.* Bonac. *d. punct. 5. n. 7. vers. rogabis*, Sanch. *de Matrimon. lib. 7. disp. 84. n. 9.* Gutier. *cod. tract. cap. 107. n. 11. vers. ratio.* Campanil. *d. cap. 6. n. 11.* Sed adversus hanc rationem insurgit Cardin. Bellarm. *in controvers. Catholic. tract. 2. lib. 1. de clericis, cap. 24. vers. at hac*, ubi asserit quod si ipsa ratio subsisteret, certè qui duxerit secundam uxorem, & virginem, bigamus non esset; nam vitium nullum est in hoc matrimonio respectu mulieris, sed respectu viti: ergo terminatur ad mulierem bigamiæ incapax, non autem à muliere ad ipsum virum. Quare ipsemet Card. Bellarm. illam subdit rationem, affirmans prohibitam esse Ordines suscipere ei, qui duxit fornicariam, non quia bigamia oriatur ex illo matrimonio, sed quia sic placuit Ecclesiæ ob dignitatem Sacerdotij.

15 Similitudinaria bigamia contingit quando quis post votum solemne castitatis emissum in professione Religionis, vel in susceptione sacrorum Ordinum, matrimonium celebrat cum aliqua, eamque carnaliter cognoscit, *cap. quotquot 124. 27. quest. 1. ex Barbofa de Episcop. Pars II.*

ea ratione, quia adstrictus voto solemniter censetur spirituali quodam matrimonio conjunctus cum Christo, & Ecclesia, & deinde volens carnaliter cum alia conjungi per matrimonium, censetur celebrare duo matrimonia. Quamvis autem secundum, scilicet carnale, invalidum sit per impedimentum procedens à voto solemniter, vel facto Ordine; quia tamen adest effectus intencionis cum opere subsequuto, judicatur bigamus similitudinariè propter similitudinem ad verè bigamum. Ita Navar. *in manual. c. 17. num. 195. vers. similitudinaria, & conf. 1. n. 7. vers. ex quibus, de bigamis*, in utraque edit. Covar. *dict. §. 2. num. 2. vers. tertio*, Flamin. *d. quest. 3. num. 190.* Vgolin. *d. c. 56. §. 3. n. 4.* Sanch. *d. lib. 7. disp. 83. num. 11.* Bonac. *d. punct. 5. n. 2. vers. bigamia*, Nicol. Garcia *d. c. 6. n. 15.* Transmiera *d. tract. de polygamia, q. 3. n. 5. cum seq.* Campanil. *d. cap. 6. n. 12.* Bellet. *d. §. 6. n. 40.* novissimè Ioan. Machado *d. docum. 3. num. 12.* Quod idem procedit, quamvis Clericus in Sacris constitutus cum virgine, & unica contrahat, per text. *in c. 1. & 2. qui clerici vel voventes*, ut docent *gloss. fin. in c. sanè Sacerdotes, de clericis conjugatis*, Suar. *de censur. tom. 5. disp. 46. sect. 6.* Coninch. *disp. 18. dub. 11. n. 101.* Avila etiam *de censur. part. 7. disp. 8. dub. 1.* Præpos. *in 6. part. quest. 5. de irregul. dub. 7. n. 136.* Cornelio *in 3. part. D. Thoma, tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. q. 5.* & plures, quos refert, & sequitur Sanch. *d. disp. 83. n. 5.* ubi *n. 10.* asserit hanc irregularitatem clerici in Sacris constituti, aut professi matrimonium ineuntis non oriri ex delicto, de quo etiam Fr. Emman. *in sum. tom. 1. cap. 158. n. pen.* Henriq. *d. cap. 6. num. 11.* Quamvis Hurtado *de censur. disp. 2. de irregul. diff. 13. n. 47.* & Turr. *cod. tract. lib. 9. disp. 70. dub. 3.* existimaverit bigamiam similitudinariam non contingere quando clericus sæcularis in Sacris matrimonium contrahit.

Bigamus quis effectus ex aliqua prædictarum trium specierum excluditur à clericatu, *cap. 1. & per totam 26. dist. c. maritum, 33. d. c. precipimus, & c. cognoscamus, 34. dist. c. quicumque, & c. non confidat, 50. dist. c. 1. & 2. 45. dist. c. à multis, de arate, & qualis, c. 1. de bigamis*, Bernard. *in pract. c. 16.* cum citatis à Bellet. *dict. §. 6. n. 1.* † Sicut prohibetur ordinari, ita pariter Ecclesiastica consequi beneficia, Rebuff. *in tract. de pacificis possessorib. n. 193.* Corral. *de beneficiis, part. 3. c. 4. n. 2.* Sayr. *d. l. 6. c. 5. n. 9.* Avil. *de censuris, part. 7. disp. 8. dub. 1.* Nicol. Garcia *dict. cap. 6. num. 1. & 2.* & propterea collationem beneficii factam bigamo, invalidam esse observat Navar. *conf. 3. num. 1. de bigamis.* Flamin. *d. q. 3. n. 192.* etiam si accedat Episcopi consensus, Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 6. c. 4. quest. undecimo*, character tamen clericalis non tollitur per bigamiam, sicut firmat Butr. *in cap. Ioannes, num. 17.* ubi quod clerico non potest evelli character per bigamiam, Imol. *n. 18. in fine, de cleric. conjug.* & eandem opinionem sæpius amplexa est Rot. & signanter *in Veron. pensionis, 23. Februar. 1600. coram Cardin. Lancellotio, & in Casaraugustana pensionis, 18. Junij 1610. coram eod.* in quibus dicitur, & pluribus auctoritatibus firmatur, quod licet per bigamiam clericus privetur exercitio, & privilegio clericali, in fundamento tamen ratione characteris non destituitur clericatu, quoniam *c. 1. de bigamis l. 6.* non dicit quod bigamus non sit clericus, sed solum quod est nudatus omni privilegio, refert & sequitur Rota *in Ferrarien. pensionis, 14. Junij 1624. coram bone mem. Remb.*

Ordinatus igitur contra hujusmodi prohibitionem characterem recipit, non tamen Ordinum executionem habet, sic intellecto text. *in c. si quis viduam, 30. dist. rejecta restrictione gloss. verb. dispensare, in fin. in c. 3. de bigamis*, ubi tantum in suscipiente minores Ordines characterem conferri asserit. Nec obstat text. *in c. quicumque, 50. dist.* quatenus videtur probare

bigamum Ordinis executione non carere, quia procedit habita dispensatione, ut insinuant verba ejusdem text. ibi, *hac sibi conditione veniam à nobis intelligat relaxatam*, &c. Incurrit etiam sic ordinatus pœnam privationis Tonsuræ clericalis, delationis habitus, & privilegij cujusconque Ecclesiastici, nisi sit initiatus Ordine sacro, cum jam non possit vivere ut laicus. Ita Vgolin. *dict. cap. 56 §. 5. num. 3.* Sayr. *d. lib. 6. c. 5. num. 2. & 4.* Bonac. *dict. punct. 5. in fine.*

19 Episcopus si scienter bigamum ordinaverit, incurrit suspensionem annalem ipso jure à collatione ejusdem Ordinis, quem contulit bigamo, necnon à celebratione, ut per Nav. *conf. 3. n. 2. sub tit. de bigamis*, quia deponi insuper potest à potestate, & officio ordinandi, juxta *cap. 3. de bigamis*, gloss. *verb. successores*, in c. nullus pœnitentem, § 5. *dist. 1.* additio verò ad dictum *conf. 3.* Navar. attestatur à Sacra Congregat. Concil. decisum, Episcopum non posse Ordines bigamis conferre; si autem conferat, aliquam non incurtere pœnam ipso jure: & quidem de dicta pœna suspensionis à collatione Ordinis, quem contulit bigamo, nullus est Canon; nam *cap. eos*, & *cap. ultim. de tempor. ordinat. lib. sexto*, non loquuntur de ordinatione bigami, & pœnæ non sunt extendendæ ad alium casum, juxta vulgaria Iura: nec *dict. cap. nullum pœnitentem*, ponit talem pœnam suspensionis à collatione; unde potest intelligi quod non sit lata ipso jure, sed ferenda per sententiam, ut colligitur ex illis verbis, *ab ea die, qua ei poterit hoc approbari*, quæ videntur denotare eam pœnam esse imponendam, cum delictum in judicio probabitur. Ita Nicol. Garc. *d. cap. 6. à num. 8. ubi num. 11.* admonet quod quamvis ex nova Cõst. Sixti V. contra clericos malè promotos, à collatione Ordinum, exercitio Pontificalium eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existeret; illa est jam redacta ad terminos Juris communis, & Concil. Trident. per aliam Clem. VIII. prout ipse Garc. asserit *p. 2. cap. 5. num. 70.*

20 Hæc bigamiæ irregularitas solo jure Pontificio inducta est, cujus contrarium non inducit text. in *cap. 2. de bigamis*, dum habet non licere cum bigamis dispensare, quia verbum *licet*, ibi impottat difficultatem, non autem impossibilitatem: quare absque dubio tenendum, ¶ ex eo, quia solo Jure Pontificio inducta est, posse Summum Pontif. in ipsa dispensare, ut asserunt D. Thom. in 4. *dist. 27. quæst. 3. in corpore*, & ibi Rich. Palud. & alij. gloss. *verb. fiat*, in c. *lector*, § 4. *dist. 1.* Covar. in *Clem. si furiosus*, par. 1. §. 2. n. 4. Navar. in *man. cap. 27. n. 197.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 7.* Francisc. Leo in *thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 8. n. 34.* Salzed. ad *Bernard. cap. 16. vers. dispensare*, Ludov. Miranda *d. quæst. 8. art. 1. conclus. 1.* Henriq. *lib. 12. cap. 6. §. 11.* novissimè Marcel. Vulpe in *d. praxi*, cap. 45. num. 8.

Verum autem Iudex laicus possit cognoscere si clericus bigamus sit? Negativam partem tenent Alex. *conf. 149. vol. 6.* Lotter. *de re benef. l. 3. quæst. 36. num. 73.* Diana *resol. moral. part. 4. tract. 1. resol. 71.* Quicquid contrarium resolvat Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 24. num. 3.*

22 Principalis hujus allegationis quæstio hinc opportunè petit, an Episcopus in bigamia vera, vel interpretativa possit dispensare? In qua tres potissimas invenio sententias.

Prima sententia, ipsaque verior, tenet Episcopum non posse dispensare cum hujusmodi bigamis, etiam ad Ordines minores, aut primam Tonsuram, aut beneficium etiam simplex, quia *cap. unic. de bigamis lib. 6.* desumptum ex Concilio generali Lugdunensi interdicat bigamis in minoribus Ordinibus constitutis de ferre Tonsuram clericalem, nec committit dispensationem Episcopo: tum quia hoc idem indicat

generalitas Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. c. 17.* & Episcopus nequit in Decreto generalis Concil. dispensare, ut dixi *alleg. 33. num. 25.* Quare hanc sententiam tenent Greg. *l. 5. verb. dos muges, tit. 5. part. 1. novissimè Marcel. Vulpe d. c. 45. à num. 10.* Covar. in *Clem. si furiosus*, part. 1. §. 2. num. 4. Flamin. *d. quæst. 3. num. 196.* Tolet. in *sum. lib. 1. cap. 26. num. 8.* Humada *lib. 5. gloss. 33. num. 3. tit. 5. part. 1.* Salzed. ad *Bernard. cap. 16. verb. dispensare*, Villalob. in *sum. tom. 1. tract. 21. diff. 31. num. 13.* Turrian. *de censur. lib. 9. disp. 7. dub. 5.* Bellef. *d. §. 6. num. 41.* Aloys. Ricc. in *decis. Curie Archiepisc. Neapol. part. 1. decis. 331. part. 4.* Diana *part. 4. tract. 2. resol. 72.* & secundum hanc sententiam fuisse decisum in Sacra Cardin. Congreg. testantur Armendariz in *addit. ad recopil. legum Navarra, lib. 2. tit. 19. de foro comp. num. 16.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 7. cap. 6. n. 5.* Piafec. in *praxi nova Episc. part. 1. c. 1. n. 60.* Franc. Leo *d. cap. 6. num. 36.* Molfes. in *sum. Theologia moralis, tract. 6. cap. 7. num. 28.* Ricc. *d. part. 4. decis. 331. n. 8. in fine.* Barthol. de Vecchis in *praxi novitior. disp. 9. dub. 15. num. 2.* Tamburin. *de jure Abb. tom. 2. disp. 7. quæst. 3. num. 2.* D. Felician. de Vega in *d. §. de adulteriis, n. 141. cum seqq.* novissimè me citato in hoc loco, Ioar. Machado in *tr. del perfetto confessor y cura de almas l. 1. p. 3. docum. 2. tr. 17. n. 1. cum seqq.*

Secunda sententia ait, non posse Episcopum dispensare, ut bigamus promoveatur ad Ordines minores, & beneficia simplicia, posse tamen concedere, ut interserviat in Ordinibus minoribus antè susceptis; & ut beneficium simplex, quod ante possidebat, retineat. Ita Angel. *verb. bigamus, num. 8.* Abb. in *cap. super eo, num. 5. de bigamis*, Navar. in *manual. cap. 27. num. 197.* Philarch. *de officio Sacerd. tom. 1. lib. 4. cap. 7. in fine.* Valent. *part. 4. disp. 7. quæst. 19. puncto 3. in 1. specie irregularitatis.* Fr. Emman. in *sum. tom. 1. cap. 158. conclus. 5. num. 6.* Vivald. in *suo candelabro, part. 2. ubi de irregular. bigamia, num. 34.*

Tertia sententia ait posse Episcopum dispensare, ut accipiat Ordines minores, susceptisque utatur, & quoad simplex beneficium. Ita D. Thom. in 4. *dist. 27. q. 3. art. 3.* ubi Palud. *q. 4. art. 5. concl. 4.* & Durand. *q. 3. gloss. verb. dispensare, in fine, in c. 2. de bigamis*, Angel. in *floribus Theolog. part. 1. ubi de matrim. q. 1. art. ultim. difficul. 1. conclus. 2.* Petr. de Ledesma *de matrim. q. 66. art. 5. concl. 3.* Jacob. de Grassis in *auris decis. lib. 4. c. 27. num. 38.* Borgal. *de irregul. part. 5. tit. de bigamis, num. 8.* Henriq. *lib. 13. cap. 6. §. 11.* Bonacina *de censuris, disp. 7. q. 2. punct. 5. num. 15.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 20. q. 2. & lib. 6. cap. 4. quæst. 8. & 11.* Sayr. *de censur. lib. 6. c. 6. n. 11.* Avila *eod. tract. part. 7. disp. 7. dub. 4.* Fr. Ludovic. Miranda in *man. Pralat. tom. 2. quæst. 8. art. 2. concl. 2.* Sanch. *dict. lib. 7. disp. 86. num. 11.* Paul. Comitol. *resp. moral. lib. 1. q. 106. num. 5. & 6.* Cornejo in 3. *part. D. Thom. tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 1. q. 5.* Ioan. de la Cruz in *direct. part. 2. de irreg. dub. 1. concl. 1.* Alzed. in *praxi Episcop. p. 2. c. 6. num. 52.* Cevall. *commun. q. 558.*

Verum priori sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam quidem sequuta est sacra Congreg. Concilij in Feretrana, 13. Apr. 1630. in qua fuit resolutum, bigamum effectum bigamia interpretativa, etiam si antea constitutus esset in Ordine Ostiariatus, non posse mortua vxore dispensari per Episcopum, ut in Ordine suscepto ministret. Eam tamen limitare, nisi necessitas urgeat ob ministrorum penuriam, nec esset aditus ad Pontificem ob loci distantiam, quia ob similem necessitatem potest Episcopus in lege Concilij generalis, vel Pontificali dispensare, ut dixi *alleg. 33. n. 26.* Quare sic limitant Henriq. *d. cap. 6. §. 11.* Sanch. *dict. disp. 86. num. 14.* Item limitatem in bigamia interpretativa ex delicto confurgente, qualis est illa, quæ oritur ex duplici matrimonio,

nio, neutro existente valido, aut altero valido, & altero irrito, potest Episcopus, si delictum sit occultum, dispensare virtute Concil. Trident. *sess. 24. de reform. c. 6.* Ita Henriq. *d. c. 6. in fine*, Sanch. *d. disp. 86. num. 13.*

26 Circa dispensationem in similitudinaria bigamia volunt quidem in ea Episcopo non concedi facultatem dispensandi, quamvis clericus unicam, & Virginem duxerit: sic Majol. *de irregular. lib. 1. cap. 33. num. 7.* Alij è contratio tenent posse Episcopum dispensare, quamvis corruptam duxerit; sic Palat. *in 4. dist. 27. disp. 4. colum. 15.* & supponere videtur Henriq. *diēt. cap. 6. num. 11.* dum ait difficilius dispensare Episcopum quando clericus cum vidua, aliàs corrupta contraxit, Ioan. Machado *d. lib. 1. p. 3. tr. 17. doc. 4. n. 4. cum seqq.* Verùm Doctores communiter sic distinguendum censent. Si clericus ille cum unica, & virgine contraxerit, potest Episcopus dispensare, secus si cum vidua, vel corrupta, vel duplex inicit matrimonium. Primam partem hujus distinctionis probant sic necessariò intelligendam, ne aliis adversentur, text. *in cap. Sacerdotes, de clerici conjug. & in cap. 1. qui clerici, vel voventes.* Secundam verò text. *in cap. nuper, & in cap. fin. de bigamis.* Ita docent gloss. *verb. dispensativè, in cap. 1. verb. in subdiaconatu, in c. 2. qui cler. vel voventes. & verb. dispensari, in c. nuper, de bigam.* Gomez *tr. Brevium, num. 20. & 21.* Covar. *disp. part. 1. § 2. vers. secundo, Navar. cap. 27. num. 197. in fine, Selv. de benefic. part. 4. quest. 7. n. 8. vers. 13. & 14.* Borgal. *de irreg. part. 5. tit. de bigamis, n. 9.* Philarch. *de officio Sacerd. tom. 1. part. 1. lib. 4. c. 7. in fine, Ant. Cuch. l. 4. inst. major. tit. 12. n. 188.* Valent. *p. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. in 1. specie irreg. in fine, Sanc. d. l. 7. disp. 86. n. 22.* Aloyf. Ricc. *in praxi aurea, resol. 220.* Fr. Ludov. Miranda *d. tom. 2. q. 8. art. 2. conc. 3.* Coninch. *de Sacram. disp. 18. dub. 11. n. & 12. & dub. 14. n. 112.* Ugol. *de officio Episc. part. 2. c. 57. §. 4. n. 3.* Zerol. *in praxi, part. 1. verb. Irregular. n. 7.* Alzed. *d. part. 2. c. 6. n. 49.* ubi n. 50. respondit ad text. *in c. nuper, de bigam.* D. Felic. de Vega *in diēt. §. de adulter. tit. 147.*

27 At verò si ex delicto occulto oriatur irregularitas hæc similitudinaria bigamiae, poterit Episcopus dispensare, quamvis clericus in Sacris constitutus, aut professus viduam duxerit post sacrum Ordinem vel professionem, Aloyf. Ricc. *d. resol. 220. d. disp. 8. n. 23. & n. 22.* resolvit posse Episcopum dispensare in irregularitate bigamiae similitudinariae professi transeuntis ad matrimonium, quando professus est exemptus, si ex licentia sui Superioris subjiciatur Episcopo. Nam Prælatus Religionis circa suos Religiosos in eisdem casibus dispensat, quibus Episcopus, Fr. Ludovic. Miranda *d. q. 8. art. 2.* Henr. *d. c. 6. n. 11. prope finem* ubi etiam asserit, quod Abbas sæcularis non dispensat, nisi ex consuetudine sibi concedatur.

28 Prælati etiam Regulares, nec ratione sui muneris, nec privilegiorum dispensare possunt, cum novitiis, aut professis in bigamia vera, & interpretativa, etiam quoad Ordines minores; nam sicut Episcopi non habent hanc facultatem, ut supra ostendimus n. 22. ita nec ea gaudent Prælati Religionum. Quare sic in his terminis docent Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi observanda in admittendis ad Religionis statum novit. disp. 9. dub. 15. n. 2.* novissimè Ascan. Tamburin. *in tr. de jure Abbatum, tom. 2. disp. 17. q. 3. n. 2.* Sigism. à Bononia *de elect. part. 2. c. 4. dub. 71. n. 2.* Diana *part. 4. tract. 2. resol. 63.*

29 Dixi nec vi privilegiorum, quia licet post Henr. *in sum. lib. 12. c. 6. §. 12. in commento lib. Z.* scripserit Avil. *de censuris p. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 6.* Religiosos dispensare posse in bigamia præfata, nedum à Superioribus, sed etiam à quocunque Confessatio Ordinis, ex concessione Sixti IV. facta Minoribus,

quæ habetur *in compend. privileg. verb. absolutio ex traord. quoad fratres, num. 5.* ubi conceditur non professis, quàm novitiis, ut quilibet eorum possit semel eligere Confessarium de hujusmodi observantia, qui audita ejus Confessione pœnitentiam salutarem injungendo absolvat eos. &c. & dispenset cum eis in omnibus irregularitatibus, si quas fortè contraxerint, homicidio voluntario, & mutilatione semper exceptis. Ergo, infert idem Avila ubi supra, cum hoc privilegio excipiat solummodò homicidium voluntarium, quæ irregularitas est omnium gravissima, & non excipiat alia, quæ sit facilioris dispensationis bigamiae, sequitur super illam vigore memorari privilegij dispensari posse.

Attamen contrarium jure optimo sustinent Col-³⁰ lect. privileg. Mendic. *in compend. loco citato Navar. conf. 84. n. 1. de Regular. in novis, Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 158. con. 7.* Fr. Barthol. de Vecchis *d. dub. 15. n. 2. in fine,* Hieron. Roderic. *in compend. qu. Regul. resol. 16. n. 14.* Portel. *in addit. ad dub. Regularis verb. dispensare, n. 5.* Laurentius de Perinis *de Relig. Prælato tom. 2. q. 2. c. 5. §. 8. n. 99.* Ratio est, quia in generali concessione non veniunt ea, quæ quis in specie non esset verisimiliter concessurus, *c. in generali, de regulis Juris lib. 6.* non reservata Principi, *c. fin. de offic. Vicarij, l. 6.* Roland. *conf. l. n. 147. l. 1.* Ozasch. *Pedemon. dec. 29. n. 5.* Giovagn. *resp. 95. n. 3. l. 1.* at in specie facultas dispensandi generaliter super irregularitatibus, non extenditur ab bigamiam, & homicidium voluntarium, ut tradunt Nav. *sub tit. de homicid. conf. 38. in novis,* Vivald. *in candelabro aureo, tit. de irreg. n. 312.* Fr. Emman. *qq. Reg. tom. 1. q. 24. art. 15. & tom. 2. q. 105. art. 1. in fine.* Fr. Emman. Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. q. 8. art. 14. concl. 5.* Homobon. *de Bonis de casibus reservatis part. 1. c. 5. §. quintò observandum, fol. 100.* Igitur, &c.

Super impedimento verò bigamiae similitudinariae poterunt Prælati Regulares cum novitiis, ac professis sibi subditis dispensare in illis casibus, quibus id Episcopis licitum esse supra diximus n. 26. & 27. quod præter ibi citatos docent Svar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 1. c. n. 11.* Sigism. à Bonon. *de elect. dub. 71. n. 2.* Advertit D. Felician. de Vega *diēt. §. de adulteris, n. 117.* quod bigamia quælibet dispensari potest per Provinciales Ordinis Prædicatorum in Indiis, virtute concessionis Apost. de qua ibi.

Verùm quia in hac materia dispensationis super bigamiae irregularitate extat nova S. Rotæ Romanæ decisio, quæ plures decidit casus scitu dignissimos, idè pro complemento hujus secundæ partis eam hîc inferere operæpretium duxi.

R. P. D. VIRILI.

Ferrariensis pensionis, 21. Martij 1627.

ARGUMENTUM.

Bigamus amittit privilegia, sed non characterem indelebilem: bigamiae verò incurfui, & denudationi exercitij clericatûs obviatum est per dispensationem præventivam, ac derogationem *cap. 1. de bigamis, lib. 6.*

SUMMARIUM.

1 Ecclesiastica persona illa dicitur, quæ habet primam Tonsuram, & num. 2.

Qq 3 3 Prima

- 3 Prima Tonsura est Ordo, & clericalis character indelebilis.
- 4 Clericus ut quis remaneat, non tamen gaudeat privilegiis clericorum, potest insimul stare.
- 5 Dispensatio preventiva, & preservativa removens de medio obstaculum Canonis inductivi bigamia, impedit incursum bigamia, & efficit, ut remaneat non solum preservatus clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum.
- 6 Habilis de jure communi, & ex dispensatione Papa idem est.
- 7 Habilis de Jure idem est, quod ex privilegio, tam in odiosis, quam in favorabilibus.
- 8 Dispensatio clerici ad bellum preservat ab irregularitate.
- 9 Iudices in vim privilegij antecedentis preservantur ab incursum irregularitatis.
- 10 Concilia generalia indigent expressa derogatione.
- 11 Dispensatio dicitur pura, & preventiva, cum tempus dispensationis attendi debeat, licet in preventionem executionis, & effectu qui fruatur, expectandi sint casus futuri expressi in dispensatione.
- 12 Pensiones per contractum Matrimonij extinguuntur.
- 13 Dispensatio antecedens preservata subsequens tollit.
- 14 Papa voluntas declaratur ex inscriptione.
- 15 Dispensatus pro pensionibus retinet clericatum illatum ad effectum dispensatum.
- 16 Transactionis pensionis casum quando comprehendat dispensatio ad obtinendas, & consequendas pensiones reservatas.
- 17 Clericatus impressus indelebilis remanet post bigamiam.
- 18 Papa quando plenarie legitimat, vel cum derogatione obstantium, removetur omnis macula natiuitatis.
- 19 Bigamia incursum, & denudationi exercitij Clericatus est obviatum ob dispensationem preventivam, & ob derogationem cap. 1. de bigam. lib. 6.
- 20 Papa vere dispensat in defectibus Iuris positivi, & non sicut disponit, ita ut vere & proprie semper quis remaneat idem prout ab initio erat ante bigamiam, vel casum irregularitatis.

SIXTUS Papa V. Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates transferendi pensiones concessit; unam ad favorem unius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, quibus translationes suffragari voluit, perinde ac si per ipsum Pontificem consistorialiter legitimis, & urgentissimis causis de Cardinalium consilio factae fuissent; alteram ad favorem unius, vel plurium personarum, etiam Hospitalium Regularium expressè professorum, aut alias similibus de causis incapacium, aut nondum Clericali characterè insignitorum ex nunc, prout ex tunc, postquam eodem characterè fuerint insigniti.

Idem quoque Sixtus dispensavit D. Principem Perretum Pronepotem jam Clericali Tonsura insignitum ad retinendum, & recipiendum quasunque pensiones reservatas, etiam si contigerit, vel non contigerit contrahere matrimonium cum quacunque muliere etiam vidua, & successivè cum diversis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries, & ad secunda, ac etiam plura laicalia, seu matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernendo per contractum matrimonij etiam pluries, ut praefertur, reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, aut invalidari; cum derogatione Provincialium, Synodalium, Lateranensis, aliorumque etiam Generalium Conciliorum, necnon Pij

Papae V. declarantis pensiones per futuri matrimonij contractum extinctas censerent.

Virtute supradictatum facultatum Cardinalis Montaltus annuam pensionem scutorum trium millium auri in auro sibi reservatam super fructibus Episcopatus Ferrariensis transtulit ad favorem Principis Peretti ejus fratris; & disputato dubio coram Remboldo sub die 14. Junij 1624. dixerunt Domini, translationem sustineri: quo iterum repropósito sub die 15. Maij 1626. Domini steterunt in decisio. Vnde cum D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, utraque parte Informante sub die 21. Martij 1627. censuerunt Domini, non esse recedendum à decisio, tam inspectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quam dispensatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi est ad favorem unius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, & D. Princeps ad differentiam laicorum secundum subjectam materiam pensionis est persona Ecclesiastica, cum habeat primam tonsuram, quae efficit, ut dicatur Clericus, & persona Ecclesiastica, cap. cum contingat, de arat. & qualitat. cap. clericos, 20. distinct. Concil. Trid. sess. 23. cap. 2. Lap. alleg. 138. num. 12. & dixit Rota in Abul. Pensionis, 27. Junij 1608. coram Card. Lancelloto, & in Veron. Pensionis, 23. Februarij 1600. coram eodem, in qua dum ageretur de interpretatione Indulti Pij V. ad favorem Cardinalis Alexandrini, ut posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum Marchionem Bonellum uxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo habeat primam Tonsuram. Verba enim de personis Ecclesiasticis sunt intelligenda secundum subjectam materiam pensionum, de quibus Sixtus V. loquebatur. Aym. consult. 16. num. 3. Seraphin. decis. 398. num. 7. & decis. 121 num. 11. & decis. 559. num. 2. & idè ad effectum pensionis acquirendae Princeps dicitur persona Ecclesiastica, per praallegata Bass. verb. irregularitas 4. num. 6. me citato in hoc loco, Ioan. Machado in tract. del. perfetto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tractat. 17. docum. 3. num. 1.

Secunda verò facultas transferendi est ad favorem illorum, qui non fuerint Clericali characterè insigniti, ex nunc prout ex tunc postquam eodem characterè fuerint insigniti, & consequenter multò magis virtute istius secundae facultatis sat est quod Princeps jam haberet Tonsuram, cum hinc Sixtus conformet se cum eisdem verbis Concilij sess. 23. cap. 2. ibi, qui jam Clericali Tonsura insigniti essent. Vnde tales habentur pro Clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

Neque obstat, quod Princeps per bigamiam remanserit denudatus omni privilegio Clericali, cap. 1. de bigam. in 6. & idè non sit persona Ecclesiastica, sed purus laicus, & qualitas Clericalis remanserit extincta, cum secundum Theologos prima Tonsura non sit ordo, nec imprimat characterem: quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium, quam Rota pluries sequuta est, quod scilicet prima Tonsura sit Ordo, & Clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem privilegia, sed non characterem indelebilem, & remaneat Clericus, text. enim in cap. 1. dicit, quod bigamus est nudatus omni privilegio Clericali, non tamen dicit quod non remaneat Clericus. Ita tenent Butt. in cap. Ioannes, num. 17. Imol. num. 18. in fin. de Cler. conjugat. c. cum contingat, & ibi gloss. in verb. Abb. de arat. & qualitat. Host. col. 1. Ioan. Andr. col. 2. Butt. num. 6. Cardin. quest. 2. Aegid. quest. 7. Anchar. in fines Abb. num. 1. Gemin. in capit. Cleros, colum. 1. in fin. ubi Praepos. num. 4. distinct. 21. Abb. in cap. 1. num. 6. de vit. & honest. cleric. Felin. in cap. sicut pro certo, num. 2. de simon. Gabr. consil. 181. num. 3. lib. 2. Rot. divers. decis. 731.

decis. 73. n. 5. & 6. part. 1. Sylvest. in summa, in verb. Ordo, Covat. in cap. quia nos, n. 4. de testam. Card. in Clement. dudum, in 8. not. de sepult. Gregor. decis. 5. 16. n. 8. & 9. Rot. decis. 1. n. 6. de bigam. in nov. & fuit dictum in supra dicta Veronensi pensionis, & in Casaraugustana pensionis, 18. Junij 1610. coram Cardin. Lancellotto: † stant enim simul quod quis remaneat Clericus, non tamen gaudeat privilegiis Clericorum, Abb. in c. 1. n. 6. de vit. & honest. Cleric. & propterea Princeps per characterem impressum, & indelebilem habitu semper remanet Clericus.

5 Nec dicatur, quod per bigamiam amittantur Clericorum privilegia, & eorum exercitium, illisque Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus, juxta dict. c. 1. de bigamia, n. 6. Quia cum Sixtus V. ad effectum pensionis (ut supra relatam est) dispensaverit Principem ante incursum bigamiae, versamur in dispensatione praeventiva, & praeservativa, quae removendo de medio obstaculum Canonis inductivi bigamiae, impedit incursum bigamiae, & efficit, ut remaneat non solum praeservatus Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, juxta tenorem dispensationis praeventivae, ac si bigamia nunquam esset incursum, ita ut remaneat Princeps in eodem statu primaevo, prout erat ante bigamiam. Turrecrem. in cap. quisquis ante, n. 1. & ibi Praepos. n. 1. & Gemin. ibidem dist. 84. Molin. de Just. & Iure tom. 2. tract. 2. disp. 108. vers. quoniam eo ipso, Suarez de legibus l. 6. c. 11. n. 4. & 5. Sanchez de Matrim. l. 8. disp. 1. n. 1. Azor. instit. moral. l. 3. c. 1. in princip. & quod ita dispensatus remaneat idem ac si non indignisset dispensatione, Ioan. Andr. in regul. in Generali, n. 3. vers. quadragesimus septimus, de regul. Iur. in 6. † tanta enim est vis Apostolicae dispensationis praeventivae quoad defectus Iuris positivi, quod quis dicatur esse in eadem habilitate, & idem sit esse habilem de Iure communi, vel ex dispensatione Papae, Anchar. cons. 404. in primo dub. Dec. cons. 342. n. 4. Rebuff. super concord. rubr. de coll. §. praefati que Ordinarij, in verb. Idoneis. † Idemque sit esse habilem de Iure, quam ex privilegio, tam in odiosis, quam in favorabilibus. Bald. in l. cum ex oratione, in princ. ff. de excus. tut. Rol. cons. 79. num. 7. lib. 1. & propterea decisio in Casaraugustana pensionis, 18. Junij 1610. coram Cardinal. Lancellotto, num. 13. dicit quod ubi adest dispensatio Papae, praeservatur clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur Clericatus, & tradit Capr. concl. 97. n. 82. Sicuti † dispensatio Clerici ad bellum praeservat ab irregularitate, Molin. dict. tom. 2. de just. & Iure, tract. 2. disp. 108. Avila de censur. part. 7. de homicid. in bello, disp. 6. dub. 2. in concl. & † Iudices in vim privilegij antecedentis praeservantur ab incursum irregularitatis, Sayr. de censur. lib. 6. c. 18. Si ergo impeditur incursum bigamiae, pinguius jus concessit Principi Papa, quam si expresse dispensasset super bigamia.

10 Eoque magis, quia Sixtus derogavit Conciliis generalibus, & sic d. c. 7. desumpto ex Concilio generali Lugdunensi. Dec. cons. 341. n. 10. vers. & in tali clausula, Prob. ad Monach. in c. cum in tua, n. 24. de consuet. Abb. in cap. ex parte, num. 2. vers. saltem in genere, de capell. monac. Gozad. cons. 6. n. 53. & fuit dictum in Conchensi exemptionis decimarum, 17. Martij 1589. coram Orano.

11 Nec obstat, quod in dispensatione Principis adsint verba, si contigerit contrahere Matrimonium, &c. quasi cum verba sint conditionalia, effectus dispensationis fuerit collatus post incursum bigamiam, quia omisso quod verba dicunt. & si contigerit, vel non contigerit, &c. quae fuerunt apposita, ut exprime-

rentur casus dispensationis, cum Papa de praesenti dispenset, ex quo utitur verbo temporis praesentis, dispensamus, dispensatio dicitur pura, & praeventiva, cum tempus dispensationis attendi debeat, licet ut praeventivae executione, & effectu quis fruatur, expectandi sint casus futuri expressi in dispensatione, Gig. de pens. consil. 23. num. 10. vers. puto tamen, & fuit dictum in Casaraugustana pensionis, 18. Junij 1590. coram Gypso.

Et quod effectus dispensationis sit purus ante incursum bigamiae, apparet ex sequentibus verbis dispensationis, videlicet: Decernentes per contractum matrimonij etiam pluries, ut praefertur, reiterati, pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, & invalidari: ergo praeventivo, & praeservando; nam cum per contractum Matrimonij pensiones extinguerentur, Gig. de pens. q. 54. & cons. 23. n. 7. & 10. & dicitur in supra dicta Casaraugustana pensionis, 18. Junij 1610. coram Cardinal. Lancellotto, Papa non reviviscendo pensiones, sed praeventivo casum extinctionis, reliquit eas in primaevo statu, & una pars dispensationis aliam supplet. & declarat. l. qui filius ff. de leg. 1. & propterea supra dicti D. D. distinguunt tantum inter dispensationem antecedentem, & subsequentem; nam † antecedens praeservat. subse- 13 quens tollit, Suarez de legib. d. lib. 6. c. 11. n. 4. Molin. dict. disp. 108. §. est vero, instit. moral. lib. 1. cap. 15. in princ.

Nec dicatur, quod Papa dispensaverit cum Prin- 14 cipe tanquam laico, qui de Iure est capax pensionis temporalis, non autem tanquam persona Ecclesiastica, quia appetitè apparet Papam voluisse dispensare cum eo uti habente primam Tonsuram, & persona Ecclesiastica: tum quia litterae dispensationis sunt inscriptae, Michaëli Clerico; ex inscriptione enim declaratur Papae voluntas, ad ea, quae tradit Ioan. Andr. in reg. non licet, num. 2. de reg. Iur. in 6. Lap. alleg. 7. per tot. Gig. de pens. quaest. 22. num. 8. Rot. in Toletana Indulti, 14. Martij 1625. coram Remboldo: tum quia si Princeps non obstante bigamia remanebat Clericus, & habebat Characterem indelebilem, secundum opinionem Canonistarum à Rota approbatam, ut supra dictum est, fit potius verisimile, quod Papa voluerit considerare hanc qualitatem, quam Princeps habebat, & praeservare exercitium Characteris impressi ad effectum retinendi, & consequendi pensiones, cum longè facilius detur retentio, & dispensatio, ut quis ministret in Ordine jam suscepto, Seraph. decis. 625. num. 6. & in puncto bigamiae, Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 86. tum quia cum de stylo Curiae pro pensionibus requiratur Clericatus, intentio Papae, & ejus gratia recipit interpretationem à supra dicto stylo, Felin. in capite super litteris, numero 8. de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de praeb. Put. decis. 181. numer. 6. lib. 1. tum quia pro pensione ad favorem laici non requirebatur derogatio Conciliorum etiam Generalium, & ex derogatione colligitur qualitas gratiae, & intentio Papae. Bald. in l. eam quam, num. 36. Cod. de fideicom. tum quia ista dispensatio est praeventiva, & sic resistit incursum bigamiae, ut supra deductum est: tum quia sequeretur quod ante bigamiam Princeps retineret pensionem uti Clericus, postea vero uti Laicus, & ista mutatio non praesumitur, sed potius continuatio, & conservatio ejusdem status: tum quia magis convenit decori Ecclesiae, ut tanquam Clericus retineat, & acquirat pensiones, quam uti Laicus: tum quia parum, aut nihil ista dispensatio suffragaretur, si intelligeretur concessa uti laico. 15

Non obstat quod Princeps non gaudeat privilegio fori, & aliis privilegiis, seu effectibus clericatus; quia

quia sufficit quod sit dispensatus pro pensionibus; nam in hoc casu dispensationis retinet Princeps clericatum illatum. Turrecr. *in c. quisquis, in princ. vers. nisi cum tali dispensetur, & ibi Præp. vers. tamen si corrigantur, & Gemin. dist. 84.*

16 Nec obstat quod dispensatio ad obtinendas, & consequendas pensiones reservatas, & reservandas non comprehendit casum translationis pensionis, nisi exprimat, ut videtur desumi ex Verall. *decis. 322. p. 2. & ex decis. 143. n. 1. p. 2. in recent.* quia in supradicta dispensatione sub verbis *retinendi, recipiendi, consequendi, ac exigendi pensiones reservatas, & reservandas*, comprehenditur etiam casus per viam translationis, Greg. *decis. 18. n. 3.* & fuit dictum in *Romana pensionis, 17. Iunii 1622. coram Buratto;* & ratio est, quia in translatione extinguitur pensio antiqua, & reservatur nova, Gabr. *conf. 186. n. 6. lib. 1.*

17 Non obstat, quod præventio, & perseveratio dispensationis operetur quoad culpam, & pœnam, non autem quoad antiquum statum personæ Ecclesiasticæ, quo bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultaverit explicitè, aut implicitè contrarium, ut fit in postliminio, in quo fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem, fingendo nunquam quem fuisse apud hostes, §. *si ab hostibus, vers. nam postliminium, Inst. quib. mod. jus patria potest. solvitur, l. postliminij, ff. de capt. & postlimin. reu.* nam exemplum postliminij subsequitur factum, & idè per fictionem requiritur sublatio, & occultatio illius, quod habuit effectum: at in dispensatione præventiva non requiritur aliqua occultatio, cum illa præservet ab incurso bigamiæ, ut *suprà* deductum est: unde si non sequitur eventus, & factum incursum bigamiæ, non requiritur occultatio: ultra quod secundum opinionem Canonistarum post bigamiam remanet Clericatus impressus indelebilis, & sic bigamia non est contraria Clericatu, nec illi repugnat. Joan. Andr. *in cap. super, n. 12. de bigam. Rot. d. decis. unic. n. 3. de bigam. in nov. Navar. de redditib. Eccles. monit. 1. q. 57. n. 9. in fin. & n. 12. & 13. Archidiacon. in c. Lector, n. 2. dist. 34.* sed cessat privilegiorum exercitium per dispensationem, *c. 1. de bigamis, in 6.* quæ dispensatio seu obstaculum quoad exercitium, si forsan habet vim contrarij, non solum occultatur, sed de medio tollitur, & conservatur exercitium Clericatus ad effectum pensionum ex dispensatione præventiva supradicta cum derogatione Conciliorum etiam Generalium, & sic *dict. c. 1. de bigam. in 6.* de quo propterea nulla est habenda consideratio.

Nec etiam applicatur exemplum cæcorum, & mancorum, & curvorum, & spurij, qui si dispensentur ad succedendum, remanet macula, Achil. *decis. 6. n. 2. qui fil. sint legit. Seraph. decis. 351. n. 14.* prout cæci, manci, & curvi remanent cum eorum defectu, quamvis dispensentur.

18 *Primò*, quia ubi Papa plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium, removetur omnis macula natiuitatis, gloss. *in auth. quibus mod. nat. efficit sui, §. fin. in verb. participium, Castr. conf. 41. n. 2. lib. 2. Anchor. conf. 225. n. 2. Peregr. de fideicom. art. 23. n. 12. vers. secundus est, & paulò post vers. cum derogatione ob-*

stantium, Rot. decis. 105. n. 6. p. 1. divers. hic autem Papa dispensavit cum derogatione amplissima omnium Conciliorum, etiam generalium, & sic *dict. c. 1. de bigam. in 6.*

Secundò exempla supradicta sunt in casibus, in quibus macula est incurra, at hic incursum bigamiæ non evenit ob dispensationem præventivam, & ob derogationem *cap. 1. de bigam. in 6.* est obviatum denudationi exercitij Clericatus ad effectum pensionis, Oldrad. *conf. 327. in princ. Bart. conf. 17. n. 1. & 2. lib. 2. Feder. de Senis conf. 30. vers. sed dispensatio non est, Bellam. conf. 32. n. 5. & 17. Abb. in cap. fin. num. 4. de schismat.*

Tertiò, quicquid sit quoad defectus naturales, an illi per dispensationem Papæ removeantur, vel ne, & requiratur fictio, ut tradunt DD. *in leg. gallus, §. quid sit tantum, de lib. & posthum. Bartol. in l. fin. n. 2. Cod. de his qui ven. at at. impetr.* utique in defectibus iuris positivi si Papa dispensat, verè, & non fictè disponit, & præveniendò efficit, ut etiam secundum rei veritatem nunquam sit incurra bigamia, vel irregularitas inducta ex dispositione Canonis, ita ut propterea verè, & propriè semper quis remaneat idem prom ab initio erat ante bigamiæ, vel casum irregularitatis, *cap. lector, dist. 4. ubi Archid. n. 2. Turrecr. in cap. quisquis, ante n. 1. vers. nisi cum tali dispensetur, Præp. vers. tamen si corrigantur, Gemin. super 1. gloss. vers. nihilominus, dist. 84. Ioan. Andr. in reg. in generali, num. 3. de reg. iur. in 6. Oldrad. conf. 215. n. 5. Dec. in cap. at si Clerici, §. de adult. num. 168. de iudic. & conf. 206. n. 6. Rot. divers. decis. 505. num. 3. in fin. part. 1.*

Gratiâ Clementis Papæ VIII. non indiget Princeps, nisi ad effectum r. on gestandi habitum, & Tonsuram, cum (quicquid sit respectu pensionum, quas Princeps obtinebat, dum non deferbat habitum, & tonsuram, & idè intrare posset constitutio Sixti V. contra non incedentes, &c. adversus quam adest gratia Clementis VIII. & revalidatio) tamen respectu istius pensionis nuper translatae, de qua agitur, non intrat Constitutio, quia post gratiam de non incedendo in habitu, & tonsura fuerat acquisita; Constitutio enim Sixti extinguit pensiones ob non delationem habitus, & Tonsuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi pensiones futuras.

Nec obstat, quod dicta Constitutio Sixti innovet Constitutionem Bonifacij VIII. relata in *cap. unic. de Cler. conjug. in 6.* quia Constitutio Bonifacij loquitur in Clerico qui cum unica, & virgine contraxerit; nam si Tonsuram, & vestem Clericalem deferat, retinet duo privilegia, illud videlicet *c. si quis suadente, 17. q. 4.* Alterum quod non possit conveniri coram Iudice seculari pro suis delictis, juxta Parisiense Concilium; si verò non deferat, privatur istis duobus privilegiis: ex qua Constitutione Bonifacij nihil potest inferri ad incapacitatem Clerici gaudentis pensionibus, & non deferentis habitum, & Tonsuram respectu acquisitionis pensionis futuræ.

Atque ex his, & aliis, melius explicatis in duabus decisionibus Remboldi, ita fuit resolutum, &c.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

INDEX

I N D E X

Rerum, & Verborum notabilium, quæ in his tribus Partibus de Officio, & Potestate Episcopi continentur.

*Prior numerus Partem, alter paginam, tertius sectionem margini
adscriptam denotat.*

A

Abbatum potestas, autoritas, & officium.

ABBATES subditis suis Regularibus Ordines minores conferre possunt. part. 2. pag. 169 num. 40

Abbatibus ut Ordines Minores conferre valeant, quot requisita habere debeant. 2.188.6

Abbatibus hodie ex nova Tridentini dispositione non possunt Ordines minores conferre nisi illis, qui Regulares sibi subditi sunt. ibid.7

Abbatibus novitios in propriis monasteriis degentes ordinare non possunt. ibid.8

Nisi privilegium habeant concedendi suis Monachis dimissorias litteras ad quemcumque Episcopum. ibid.9

Abbatibus facultatem non habent Tonsuram, & minores Ordines conferendi aliis Regularibus sibi non subditis, vel Clericis suorum Superiorum, & Ordinariorum dimissorias asserentibus. ibid.10

Abbatibus ordinatio Ordines minores conferentis sibi non subditis Regularibus, est irrita, & invalida. 2.189.11

Abbatibus ordinanti suos subditos Regulares fas est dispensare in interstitiis. ibid.12

Abbatibus, aliique exempti hodie dimissorias clericis sæcularibus concedere non possunt. 2.205.7

Abbatibus qui subditis suis primam Tonsuram, & minores Ordines conferre, poterunt cum eisdem in interstitiis dispensare. 2.258.3

Abbatibus an cum Regularibus sibi subditis possint in interstitiis dispensare, ostenditur. 2.259.12

Abbatibus sæculares exempti, habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, possunt Sacerdotes sibi subditos ad audiendas Confessiones approbare. 2.295.9

Abbatibus generales Congreg. S. Benedicti regni Portugallia, quod privilegium super hoc habeant, refertur. 2.313.9

Abbas ex benedictione Episcopi consequitur, ut possit conferre Ordines minores. 2.323.51

Abbatibus aliqui privilegium habent benedicendi quæcumque vestimenta, & ornamenta Ecclesiastica, ac Calices consecrandi. 2.321.36

Abbas jurisdictionem habens quasi Episcopalem quando possit benedictionem populo impartiri, ostenditur. 2.324.67

Abbatibus ex privilegio Sedis Apost. de consensu Ordinarij Sacramentum Confirmationis conferre possunt. 2.339.5

Abbatibus, & Monachi non possunt esse patroni, si tamen suscipiant, peccabunt mortaliter, ac spirituales contrahent cognitionem. 2.343.36

Abbatibus qui Ordinarij sunt, & habent jurisdictionem quasi Episcopalem, possunt omnia regulariter, quæ Episcopi in sua Diocesi, circa ea quæ sunt jurisdictionis. 2.354.31

Abbatibus titulares, & Commendatarij possunt remittere denunciations. ibid.32

Abbas Ecclesie nulli Episcopo subiectæ potest facultatem concedere assistendi matrimonij suorum diocesanorum. 1.366.121. & 122

Abbatibus, & alij inferiores Prælati habentes jurisdictionem, ordinariam, & quasi Episcopalem, prædicta dispensandi, & absolvendi facultate non gaudent. 2.402.17

Abbatibus, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Ecclesiarum, licet habeant jurisdictionem in Canonicos, ad resi-

Barbosa de Episcop. Pars II.

dentiam cogi possunt per Episcopos, sub quorum diocesi sunt. 3.94.108

Abbatibus, atque alij Prælati Episcopo inferiores, ita plene subiectas sibi Ecclesias habentes ut jurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente privilegio, aut consuetudine legitime præscripta, possunt uniones facere. 3.214.14

Abbas quem Ecclesia in temporalibus recognoscit, non potest liberas beneficiorum resignationes admittere. 3.224.5

Abbas habens potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam, habet etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi, & acquisitioni juris patronatus. 3.234.11

Abbatibus, Generales, & priores, Ministri, aliique Præsidentes habent jus visitandi in Monasteriis Religiosorum suorum. 3.268.23

Abbatibus Cassinenses, Olivetani, & Camaldulenses quomodo Baldachinum ex concessione Urbani VIII. erigere possint. 3.311.19

Abbatibus, licet non exempti, quibus olim ex præscripta consuetudine, vel aliquo privilegio de clericis suæ diocesis, vel cumulatim cum Ordinario, vel privatim cognoscere competebar, etiam hodie uti possunt jurisdictione. 3.312.7

Abbatibus qui gaudeant privilegio primæ instantiæ. 3.315.5

Abbatibus habentes quasi Episcopalem jurisdictionem, & Capitulum Sede vacante, habent potestatem exequendi defunctorum voluntates. 3.325.30

Abbatibus non possunt exigere charitativum subsidium ab Ecclesiis sæcularibus, vel regularibus monasteriis sibi non pleno jure subiectis. 3.349.18

Abbatibus exempti, & qui interesse debent Synodo, quo amictu, & ornamentis uti debeant, remissivè. 3.370.9

Abbatibus, & alij Prælati habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, nullique Episcopo subiecti, possunt in suis diocesis licentiam concedere novitiis ad disponendum de suis bonis temporalibus. 3.406.6

Abbas potest Monacho licentiam concedere, ut procuratoris munus pro Episcopo obire possit. 3.451.10

Abbatibus, & Regulares Prælatos negligentes potest Archiepiscopus tanquam Sedis Apost. delegatus compellere, ut prædicatio Evangelij fiat in Ecclesiis Parochialibus subiectis monasteriis in nulla diocesi existentibus. 1.163.55

Abbatia, & Abbatissa.

Abbatia Monasteriorum, quæ Sedi Ap. reservatæ sint. 3.152.91

Abbatia dignitas concursu non confertur, quamvis unita sit ei perpetuè, & accessoriè parochialis Ecclesia. 3.181.24

Abbatissa in votis suarum Monialium dispensare non possunt. 2.188.14

Abbatissa temporalis non est jure benedicenda. 3.324.60

Abbatissa, seu Priorissa officium habere non possunt illæ quæ Virgines non sunt. 3.414.14

Abbatissarum electio.

Abbatissa debet eligi non minor annis 40. & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. 3.414.12

in Abbatissam eligi non potest bigama Monialis absque Apostolica dispensatione. ibid.15

Neque infamis. ibid.16

Abbatissæ debent eligi per vota secreta. ibid.18

Abbatissarum in electione possunt vota per Episcopum unà cum Vicario, vel alio jure assumpto, ore tenus accipi. ibid.17

Abbatissæ in electione ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent. ibid.24

R r *Abesse*

Index Rerum,

Abeſſe.
 Abeſſe ad Eccleſia juſtè poteſt Episcopuſ , occurrente tempo-
 rali perſecutione perſonæ , & non Eccleſiæ , vel aliarum
 ovium ſuarum. 3.79.8
 Abeſſe à ſua Eccleſia non poteſt Episcopuſ propter perpetuum
 morbum. ibid.9
 Abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reverſurus. 3.91.92
 Abeſſe ut poſſint Canonici per quatuor meſes, poteſt Episco-
 puſ illis facultatem concedere. 3.95.123

Abortus.
 Abortum factus animati procurantes incurrunt excommunica-
 tionem nemini reſervatam. 3.38.270
 Abortum procurantes, & conſulentes, & quocumque modo
 conſentientes, quibus pœnis per Conſtit. Sixti V. & Gre-
 gorij XIV. puniantur. 3.64.136
 Abortum conſulens ei, quæ dubitat ſe eſſe prægnantem, non eſt
 irregularis, ſi non appareat de abortu. 3.65.139
 Abortui cauſam præbens ſit irregularis, etiamſi dubium ſit an
 factus eſſet vivificatus. ibid.141
 Abortus cauſam dans, vel recipiens poculum, quando ut ho-
 micida puniatur, remiſſivè. ibid.142
 Abortum animatum cauſans, ſi Eccleſiaſticus fuerit, traditur
 Curie ſæculari. 3.486.20

Absens, & Absentia.
 Absentes ſi ex ſtatuſto non potiuntur privilegiis civitatis, ſatis
 eſt patrem eſſe in civitate, ut filius abſens privilegiis po-
 tiatur. 2.194.31
 Absens Episcopuſ an poſſit conferre in meſibus Junij, & De-
 cembriſ, quos firmos appellamus. 388.59
 Absens ex cauſa rationabili, licet peccet ob inobedientiam
 non petendo licentiam, non tenetur tamen ad reſtitutio-
 nem. 3.92.100
 Absens per annum dignitatis, canonicatus, ſeu præbendæ diſ-
 tributionibus eſt privatus, &c. 3.97.146
 Absens à ſervitio ſuæ Eccleſiæ ut poſſit fructus, & diſtribu-
 tiones lucrari, duo copulativè requiruntur, juſta cauſa ab-
 ſentiæ, & licentia Ordinarij. 3.98.153
 Absentes pro utilitate Eccleſiæ & diſtributiones quotidianas
 non amittunt, præcipuè ſtanſe conſuetudine, &c. 3.100.171
 Absenti à ſervitio Eccleſiæ, ex juſta cauſa, & pro deſenſione
 jurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij debentur fructus, &
 diſtributiones. ibid.172
 Absens cauſa ſtudij diſtributiones quotidianas non percipit.
 3.132.19
 Absens cauſa ſtudij, etiam obſenta licentia à Sede Apoſtolica,
 non excuſatur ab omiſſione diſtributionum quotidianarum.
 ibid.20
 Absentes cauſa ſtudij poſſunt percipere fructus ſuarum præ-
 bendarum, etiamſi plusquam duo Canonici ſint, dummodo
 id ſtatus Eccleſiæ patiatur. 3.133.25
 Abſentiam Episcopuſ ſuffraganei probat Archiepiscopuſ in
 ſcriptis. 1.159.11
 Abſentiæ cauſam legitimam non eſt neceſſe aſſignare, nec li-
 centiam à Prælato obtinere pro abſentia trium meſium à
 Conſil. Trident. conſeſſorum, dummodo omnes Canonici
 eodem tempore non abſint. 3.94.118
 Abſentia trium meſium Canonicis conceditur, ſi conſtitutio-
 nes Eccleſiæ ſervitium totius anni requirant. ibid.121
 Abſentia trium dierum à Conventu interrumpit annum pro-
 bationis. 3.419.25

Absolutio.
 Absolutio Sacramentalis præſtita à non Sacerdote, qui tamen
 communiter pro Sacerdote habebatur, nulla eſt. 2.184.
 12
 Absolutio Sacramentalis etiam in mortis articulo à non Sa-
 cerdote validè præſtari non poteſt, etiamſi deſit Sacerdos.
 ibid.13
 Absolutio ſuſpenſionis contractæ à ſuſcipiente Ordines abſ-
 que licentia proprij Episcopuſ, à quo ſit obtinenda, oſtendi-
 tur. 2.214.24
 Absolutio Sacramentalis invalida eſt præſtita ab eo, qui huic
 miniſterio propria authoritate ſe injecit abſque approbatio-
 ne legitimi ſuperioris. 2.305.62
 Absolutioni ab excommunicatione ratione articuli mor-
 ris, vel cujuſvis impedimenti apponenda eſt obligatio ſub
 juramento, ut ceſſante morbo, vel eo impedimento ſe præ-
 ſentet Superiori, niſi illud impedimentum ſit perpetuum. 2.
 422.15
 Absolutio Papæ ab aliquo caſu Bullæ in Cœna Domini non
 comprehendit eos, qui non deſtiterint. 3.16.79
 Absolutionem, aut revocationem excommunicationis, ſimo-
 niæ, &c. vi aut metu extorquentes. 3.32.206
 Absolutionem à cenſuris per vim, aut metum extorquentes,
 incurrunt excommunicationem nemini reſervatam. 3.38.
 270
 Absolutio quomodo ſit impertienda ſuper caſu reſervato,
 quando ſit Confefſio ei, qui facultatem non habet abſol-
 vendi ab illo, oſtenditur. 3.72.12

Absolutio Conſil. ſeſſ. 24. de reformat. c. 6. committi poteſt
 ab Episcopuſ, non tamen à Vicario generali, aut Penitenti-
 rio, vel Vicario ad id ſpecialiter deputato. 3.128.25
 Absolutio Episcopuſ an ſit danda à duodecim Episcopis, & Me-
 tropolitano, ac deſinienda per Papam, ſicut condemnatio.
 3.497.13

Absolvere quis poſſit.

Absolvit Archiepiscopuſ quem Episcopuſ non vult abſolvere,
 1.160.23
 Abſolvere ſubditos ſuffraganeorum, tam per ſe, quàm per alios
 poteſt Archiepiscopuſ dum viſitat eorum diœceſes. 1.163.48
 Abſolvere ab hæreſi, & caſibus conſeſſis Episcopuſ in Conſil.
 Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6. poteſt dum viſitat Archie-
 piscopuſ ſubditos ſuffraganei. ibid.52
 Abſolvunt Episcopuſ ab omni voto, exceptis quatuor à quibus
 ſolus Papa abſolvit. 2.171.78. & circa juramentum in caſi-
 bus, qui non ſint maximi momenti, aut valdè dubij. ibid.
 num.79.
 Abſolvere à cenſuris in quibus caſibus poſſint Episcopuſ. ibid.
 80.81
 Abſolvere ab omni cenſura legis non reſervata pertinet ad
 Episcopuſ 2.175.8
 Abſolvere à ſuſpenſione eos, qui nullius diœceſis exiſtentes
 ſine litteris diſmiſſoriis ordinati fuerint, ſpectat ad Episco-
 puſ, ad quem ex Conſil. Trid. pertinebit illis diſmiſſorias
 concedere. 2.209.30
 Abſolvere qui valet à cenſura, non poteſt eandem ad tempus
 ſuſpendere. 2.195.5
 Abſolvere præſumentes à caſibus Bullæ in Cœna Domini, ex-
 communicantur. 3.16.78
 Abſolventes à caſibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinariorum, inci-
 dunt in excommunicationem Papalem. 3.29.185
 Abſolvere præſumentes à caſibus contentis in Bulla Cœnæ,
 incurrunt excommunicationem nemini reſervatam. 3.37.266
 Abſolvere ab excommunicationibus Papæ reſervatis nullus
 Episcopuſ poteſt. 3.39.271
 Abſolvendi facultatem obtinens ab omnibus caſibus Summo
 Pont. reſervatis, non poteſt abſolvere à caſibus contentis in
 Bulla Cœnæ. ibid.274
 Abſolvendi à caſibus reſervatis etiam in Bulla Cœnæ faculta-
 tem obtinens non poteſt virtute illius abſolvere ab excom-
 municatione ob hæreſim contracta. ibid.275
 Abſolvendi à caſibus Summo Pont. reſervatis facultatem ob-
 tinens, poteſt abſolvere à cenſuris illi reſervatis ibid.276
 Abſolvendi ab omnibus cenſuris facultatem obtinens à Sum-
 mo Pont. poteſt abſolvere à cenſuris reſervatis 340.277
 Abſolvere poteſt à caſibus reſervatis, qui eos reſervavit. 3.70.1
 Abſolvendi conſeſſa generalis facultas à Sum. Pont. ab omni-
 bus cenſuris ſive ab omnibus excommunicationibus ſibi
 reſervatis, an comprehendat caſus, & excommunicationes,
 quas Episcopuſ in ſpecie ſibi reſervarunt, oſtenditur. 3.72.7
 Abſolvendi conſeſſa facultas à caſibus reſervatis ſimpliciter,
 extenditur ad præterita, & futura. ibid.9
 Abſolvere à crimine hæreſis, etiam de licentia Episcopuſ non
 poteſt Vicarius generalis. 3.116.86
 Abſolvere ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto
 occulto provenientibus, ſine particulari conſeſſione Vica-
 rii generalis non poteſt. 3.117.107
 Abſolvere à caſibus reſervatis per ipſum Episcopuſ ex gene-
 rali conſeſſione non poteſt Vicarius generalis. ibid.116
 Abſolvere condemnatum inſiſtitum Vicarius generalis non
 poteſt. ibid.118
 Abſolvendi poteſtas ex ſolo capite negligentia quo caſu ad
 Archiepiscopuſ devolvatur. 3.542.23

Absolvi qui poſſint.

Aſolvi non poſſunt incurrerentes in excommunicationem Bullæ
 in Cœna Domini, ab alio quàm à Romano Pontifice, non
 obſtantibus privilegiis &c. 3.17.80
 Abſolvi poteſt ſubditus ab Episcopuſ loci, ubi moratur à ſen-
 tentia juris, quam incurrit in alia Diœceſi 3.40.182
 Abſolvendus an ſit ille, qui orationem Angelicam & Domini-
 cam, Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi edicere
 non curat. 3.291.40

Absolutus.

Absolutus in foro conſcientiæ à crimine hæreſis, poteſt accu-
 ſari in foro judiciali, nec tueri ſe poteſt exceptione recep-
 tæ penitentia in interiori. 2.416.29
 Abſoluti ab excommunicatione ſub conditione, eam non adim-
 plentes incurrunt in excommunicationem Papalem. 3.30.
 188

Abstemius.

Abſtemij quando poſſint ordinari. 2.430.54

Abſtinentia.

Abſtinentia à vino laudabilis valdè eſt, tam in viro, quàm in
 femina. 1.93.15

Accuſatio.

Accuſatio criminalis inducit capitalem inimicitiam. 2.422.12
 Accuſare quilibet poteſt ſodomitam. 2.435.11

& Verborum.

Acolytus, & Acolytatus.

Acolytatus Ordinis character quoniam actu imprimatur. 2. 228.12
 Acolytus debet attingere annum decimumquartum. 2.226.2
 Acolytus quis dicatur, & de ejus forma, materia, & officio. 2. 228.12

Actio, Actus.

Actiones, & signa sacra, quæ in consecratione Episcopi fiunt, quid significant, ostenditur. 2.28.9
 Actus unicus contraventionis privilegio contrarius, quando videatur sufficiens ad privilegium amittendum. 2. 315.15
 Actus meræ voluntatis non præscribuntur. 2.316.20
 Actus à principio nullus nullum producit effectum. 2. 368.145

Administratio, & Administrator.

Administrandi munus suscipientes in civitate diversorum rituum, &c. incurrunt excommunicationem nemini reservatam. 3.37.266
 Administrantes Sacramenta Unctionis, & Eucharistia sine licentia Sacerd. incurrunt excommunicationem Papalem. 3. 29.186.
 Administrationis genus in Ecclesia militanti instar triumphantis Ecclesie fuit inductum. 1.31.1
 Administrationem suarum Ecclesiarum Prælati recipientes absque litteris authenticis Sedis Apostolicæ suæ promotionis, vel confirmationis, suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum. Vide *Prælati*.
 Administratores laicos Hospitalium, Confraternitatum, Montis pietatis, & quorumcumque locorum potest Episcopus compellere ad reddendam rationem suæ administrationis. 3.326.43
 Administratores etiam laici bonorum Ecclesie, si inveniuntur debitorum in rationibus reddendis coram Episcopo, possunt ab eo compelli ad solvendum. *ibid.* 7
 Administrator, seu Coadjutor datus Episcopo per Papam, vel Ecclesie Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesie exigere charitativum subsidium. 3.148.10
 Administratores universitatum censentur habere administrationem cum libera. 3.571.26

Admonitio.

Admonitio una monitoria pro rebus depositis. 3.397.84

Adulterium.

Adulteria & scelera inquirendi, ulciscendi & judicandi absque impedimento alicujus, habet Episcopus potestatem super omnes personas non exemptas suæ diocesis. Vide *Crimen*.

Adultus.

Adultus tenetur habere intentionem, & accedere ad Confirmationem contritus, vel saltem se putare contritum. 2. 341.18

Advocatio, & Advocatus.

Advocationis officium Christus Salvator noster pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac suorum discipulorum criminationibus falso impositis sustinuit. 3.305.17
 Advocationis officium utile, ac necessarium Reipublicæ est. *ibid.* 21
 Advocati hac tempestate plures sunt ad bonas causas male perdas. 3.305.15
 Advocati qui rectè, & justè utuntur legibus, multum merentur apud Deum. *ibid.* 16
 Advocata peccatorum Beatissima Virgo dicitur. *ibid.* 18
 D. Ambrosius undecim annis in Curiis, & foro causas egit. *ibid.* 19
 Advocati Germanus, & Lepandus, & D. Leonardi fratres in numerum Sanctorum relati sunt. *ibid.* 20
 Advocati militibus & equitibus comparantur. 3.306.22
 Advocati Medicis præstantiores sunt. *ibid.* 23
 Advocatus debet semper esse verax in sermone, justus in iudicio, plenus in consilio. *ibid.* 24
 Advocatus secreta clientis revelans tenetur poena falsi. *ibid.* 25
 Advocatus consulere uni ex partibus, & pro altera patrocinari non potest. *ibid.* 26
 Advocatus actoris in prima instantia, non potest esse rei in secunda, & vice versa. *ibid.* 27
 Advocatus non potest cum cliente pactum de quota litis facere. *ibid.* 28
 Advocatus domum exiens debet habere sumptus à suo clientela antequam à domo pedem moveat. *ibid.* 29
 Advocatus pro modico advocans contemptibilis habetur. *ibid.* 30
 Advocatus secundum suæ scientiæ probitatem potest mercedem querere, etiam absque librorum revolutione. *ibid.* 31
 Advocato patrocinium debetur, etiam causa finita per concordiam. 3.307.40

Advocati, & procuratoris munus, ut etiam pro se obire possint, non potest Episcopus Religiosis licentiam concedere. 3.451.9

Advocati salarium, vide Salarium.

Ædificare, & Ædificatio.

Ædificari non potest Ecclesia sine Episcopi consensu. 2. 310.1
 Ædificare si voluerint Religiosi exempti in loco non exempto, tenentur Episcopi diocessani consensum requirere. 2. 311.3
 Ædificare possunt Ecclesias sine diocessani Episcopi consensu Fratres Ordinis Carmelitarum discalceatorum, Monachi Congreg. B. Mariæ Fulcensis, & Superiores Congreg. Regularem S. Pauli decollari. *ibid.* 4
 Ædificationis locum assignat Episcopus, Crucem figit, lapidemque ponit primarium. 2.310.2
 Ædificans Ecclesiam, ei dotem competentem constituere debet. 2.317.3
 Ædificans Ecclesiam, dotem sufficientem ei assignare tenetur, alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote, ad docendum de proprio obligaretur. 3.206.2
 Ædificans Ecclesiam, si illam à principio non dotavit, potest compelli ad illam dotandam, aliàs non dotando amittit ius patronatus. 3.231.4
 Ædificationi Monasterij per testatorem relictæ, assensum, & auctoritatem Vicarius generalis Episcopi sine ejus licentia interponere nequit. 3.116.89

Æger.

Æger quacumque corporis impotentia impeditus, quando ab excommunicatione pro violenta manus injectione in Clericum possit per Episcopum absolvi. 2.414.25
 Ægri qui dicantur. *ibid.* 26

Ægyptianus.

Ægyptianam de bona, vel mala fortuna interrogare, quando sit peccatum. 3.63.131

Æqualitas.

Æqualitate data in votis patronorum presentantium ad beneficia, non tamen in meritis instituendorum, magis idoneus debet institui. 3.263.200

Ær.

Æris intemperies non excusat Parochum à residentia Parochiali. 3.91.90

Ætas.

Ætas 30. annorum requiritur in promovendo ad Episcopatum. 2.179.26
 Francie in Regno idoneus ad Episcopatum judicatur, qui in 27. constitutus anno reperitur. *ibid.* 27
 Ætas 30. annorum ad Episcopatum requisita debet esse completa. *ibid.* 28
 Ætas quæ in ordinandis requiritur, remissivè. 2.222.29
 Ætas ad suscipiendum quemlibet ex sacris Ordinibus quæ sit necessaria ostenditur. 2.251.1. & seqq.
 Ætates pro suscipiendis sacris Ordinibus positivo jure sunt constitutæ. *ibid.* 4
 Ætatis ob fragilitatem mitius quis punitur. 2.423.21
 Ætas tenera delinquentis non excusat à poena criminis sodomie. 2.435.12
 Ætas ad Vicarium generalem requisita vigintique annorum est. Vide *Vicarius*.
 Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiaro non obstat, ubi aliàs aptior pro loci qualitate reperiri non potest in civitate scilicet, aut diocesi. 3.127.8
 Ætas vigintiduum annorum, quæ requiritur ad dignitates in cathedralibus, debet esse completa, & non sufficit si vigesimus secundus annus sit inceptus. 3.181.66
 Ætas quatuordecim annorum quæ desideratur ad beneficium simplex, requiritur etiam si illud daretur per viam preservationis, electionis, aut alterius cujuscumque provisionis. 3.188.78
 Ætas vigintiquinque annorum non requiritur ad Parochialem unitam accessione, & perpetuè, sed sufficit illa, quæ ad Principalem requiritur. 3.217.41

Affectio.

Affectio per appositionem manus non intrat, quando resignatio est nulla. 2.266.38

Affinitas.

Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium usque ad quartum gradum. 3.68.164
 Affinitas ex copula illicita dirimit Matrimonium usque ad secundum gradum. *ibid.* 165
 Affinitas ut contrahatur, requiritur ea copula quæ sit sufficiens ad generationem. *ibid.* 167
 Affinitas oritur ex copula cum scemina invita, ignorante, dormiente, ebria, vel insana. *ibid.* 169
 Affinitas non contrahitur, si casu ad se traheret uterus scemineus semen viri cum ea ludens. *ibid.* 171
 Affinitas oritur ex copula cum effusione veri seminis, qualis non est eunuchorum. *ibid.* 172

Index Rerum,

- Affinitas non oritur ex copula sodomitica. *ibid.* 173
 Affinitas non oritur ex Matrimonio per verba de presenti, copula non sequuta, sed impedimentum ulterioris gradus. *ibid.* 175
- Agens.*
- Agens omne agit sibi simile. 1.62.12
- Agnus Dei.*
- Agnos Dei à Summo Pont. consecratos qui depinxerit, & aliquo colore infecerit, an in excommunicationem Papalem incidat, ostenditur. 3.26.150
 Agnos Dei à summo Pont. consecratos depingens. 3.37.262
 Agnos Dei pingentes incurrunt excommunicationem nemini reservatam. 3.38.270
- Aleator.*
- Aleatores sunt infames. 2.432.11
 Aleatoribus facta beneficij collatio, si publici sunt, est nulla: si occulti, venit irritanda. *ibid.* 12
- Alexander.*
- Alexander de Francis, vulgo Hebræus nuncupatus, Ordinis Prædicatorum, a Clemente VIII. ad Episcopatum promotus. 1.105.9
- Alexandria.*
- Alexandria civitas est in Ægypto, Africæ contermina, magna & illustris. 1.117.1
 Alexandria ante Christi adventum annis viginti supra CCC. ab Alexandro Macedone condita, & cognominata fuit. *ibid.* 2
 Alexandrina Ecclesia, vide *Ecclesia.*
 Alexandrinus Patriarcha, vide *Patriarcha.*
- Alexius.*
- D. Fr. Alexius de Meneses Bracharenfis Archiepiscopus cum Primatiali Cruce Matrici sepultus. 1.155.83
- Alienatio.*
- Alienari non possunt bona, ad quorum titulum fuit quis ordinatus. 2.271.75
 Alienationis appellatione venit promissio de vendendo. *ibid.* 79
 Alienationis appellatione venit transactio ex parte rem dimittentis. *ibid.* 80
 Alienare prohibitus non potest permutare. *ibid.* 83
 Alienare qui non potest, non potest hypothecare. *ibid.* 86
 Alienantes, seu locantes in plures annos, quam in tres bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum. 3.35.235
 Alienandi omnis modus etiam in casu licito, & servatis juris solemnitatibus, inconsulto Romano Pontifice hodie regulariter prohibetur. 3.377.2
 Alienare prohibitus si locet ad longum tempus, locatio in totum vitiabitur. 3.378.14
 Alienare, aut in perpetuam emphyteusim concedere non potest Prælati ea, quæ sunt de mensa Ecclesiæ. 3.385.69
- Alienatio patrimonij.*
- Alienatio patrimonij, aut extinctio pensionis ad cuius titulum fuit quis promotus, est invalida. 2.71.77
 Alienatio, non in generale comprehendit omnem actum per quem dominium transfertur. *ibid.* 78
 Alienatio, seu renunciatio patrimonij, an valeat facta sine Episcopi licentia, si tunc habet beneficium, seu aliàs unde commodè vivere possit. 2.272.88
- Alienatio rerum Ecclesiasticarum.*
- Alienationem Ecclesiarum procurantes incidunt in excommunicationem Papæ reservatam. 3.29.185
 Alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes ultra triennium incurrunt excommunicationem nemini reservatam. 3.37.266
 in Alienationibus, seu transactionibus rerum Ecclesiasticarum Vicarius generalis absque speciali mandato decretum interponere non potest. 3.117.106
 Alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit præsertim ab inferioribus sine justa causa, quamvis solemnitas concurrat. Vide *Prælati.*
 Alienans Episcopus bona Ecclesiarum absque licentia summi Pontif. suspenditur ab ingressu Ecclesiæ. 3.492.36
 Alienatio rerum Ecclesiasticarum nulla est. 3.508.3
 Alienationi instituentis prohibitio resistit. *ibid.* 4
 Alienationem prædecessoris Episcopum non teneri ratam habere, qui teneant. *ibid.* 6
 Alienari possunt Ecclesiarum res causa necessitatis ipsarum Ecclesiarum. 3.379.23
 Alienari possunt Ecclesiarum res ex causa majoris utilitatis. *ibid.* 24
 Alienari possunt sine solemnitatibus res Ecclesiæ, quando summa alienandi necessitas instaret, & Papa de facili adiri non possit. 3.383.58
 Alienari possunt Ecclesiarum res in remuneratione meritorum. 3.383.62
- Alienigena.*
- Alienigenarum iure gaudent, qui succedunt aliò non habituri, nec mansuri, sed solùm ne coram proprio Parocho contrahant. 2.359.77
 Alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragoniæ obtinere dignitatem, &c. an possit esse Vicarius Generalis Episcopi. 3.107.3
- Alimenta.*
- Alimenta etiam à laicis coram Episcopo peti possunt. 3.20.9
 Alimentorum causa dicitur pia. *ibid.* 10
 Alimentorum legatum dicitur pium, quando fit pauperi. *ibid.* 11
- Alphonsus.*
- Alphonsus primus Rex Portugalliæ pro confirmatione sui Regij tituli recursum habuit ad Summum Pontif. non quidem ex eo quod necessarius esset, sed ex eo quia devotione, pietate, & animi gratitudine voluit libens, & absque ulla obligatione civili se iisdem Christi Vicario B. Petro, & successoribus in suum militem peculiari quadam, sed spirituali solum subiectione submittere. 1.129.64
 D. Alphonsus de Mendosa vigilantissimus Bracharenfis Ecclesiæ Antistes coram Rege Catholico Philippo III. Ulyssipone Primatus sui jus defendit. 1.156.84
 Alphonsi Aragoniæ Regis iudicium pro cognoscenda matre ex duabus infantem petentibus. 3.61.112
- Altare.*
- in Altari portatili ut quis valeat celebrare, an possit hodie Episcopus facultatem concedere. 2.281. à n.6
 Altare dicitur quasi alta res, seu alta ara. 2.119.20
 Altare duplex, aliud stabile, seu fixum, aliud verò portatile. *ibid.* 21
 Altare saltem majus debet Orientem mundi partem respicere. *ibid.* 22
 Altaria ab Episcopis consecrantur. *ibid.* 23
 Altare lapideum debet esse, non autem ligneum. *ibid.* 14
 Altare portatile, quando exsecratur, & desinat esse sacrum. *ibid.* 25
 Altare fixum, & stabile, & an & quando desinat esse sacrum. 2.320.26
 Altare an polluat, si per Episcopum excommunicatum consecratur, seu benedicta sit Ecclesia. *ibid.* 28
- Alternativa.*
- Alternativa non gaudet Episcopus in sua diocesi non residens, quamvis ad exercitum alicujus officij Inquisitoris Generalis. 3.84.14
 Alternativa non fruitur Episcopus absens, etiam ex causa à Concilio approbata. *ibid.* 35
 Alternativam ob absentiam amittens Episcopus, an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia, ostenditur. *ibid.* 36
 Alternativa acceptatio ex quibus probetur, remissivè. *ibid.*
 Proponuntur certa dubia in hac materia resolvenda. 3.85.37
 Regulæ quatuor ad illa decidenda constituntur. *ibid.* 38
 Fundamenta prædictarum Regularum ostenduntur, & earum rationes dantur. *ibid.* 39.40.41.42.43.44
 Alternativa an possit uti Episcopus quando fuit præsens tam in principio mensis, quam tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem recessit ad modicum tempus. *ibid.* num.43
 Alternativa non gaudet Episcopus in illo mense, etiam ad illum spectante, in cuius principio absens fuit. 3.86.46
 Alternativa non est mera, simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus inter Papam, & Episcopum. 3.87.51
- Alumen.*
- Alumina ex partibus infidelium deferentes incidunt in excommunicationem Papalem. 3.30.188
- S. Amandus.*
- S. Amandus pane hordeaceo, & aqua quindecim annos mansit ad sepulchrum B. Martini. 1.71.16
- Amasia.*
- Amasia, quæ se transtulit ad domicilium concubinarij intentione ibi commorandi majori parte anni, potest coram Parocho loci celebrare matrimonium, non cum amasio, sed cum alio extraneo. 2.359.68
- S. Ambrosius.*
- S. Ambrosius temperantiæ studium coluit. 1.71.17
 S. Ambrosius, ut captivos redimeret, vasa Domini confavit. 1.84.15
 B. Ambrosius noctu secessit, ac se occultavit, ne fieret Episcopus. 1.54.16
 S. Ambrosius undecim annis in curiis, & in foro causas egit. 3.305.19
- Ambulare.*
- Ambulare quomodo debeamus, ostenditur. 1.98.4
- Amentes.*
- Amentes licitè possunt confirmari. 2.341.21
 Vide *Confirmatio.*
- Amicitia.*
- Amicitia vinculum multoties fortius est, quam sanguinis. Vide *Prælati.*

& Verborum.

Amittere.

Ad Amittat, an contineant sententiam ipso jure latam. 3.168.
240.

S. Ammonius.

S. Ammonius ne ad Episcopalem consecrationem adducere-
tur, auriculam sibi imputavit, linguam sibi rescissuram
esse adjurans, si adhuc instarent. 1.54.20

Amor.

Amor paternus omnem alium vincit. 2.68.10

Amos.

Amos Abbas Patriarcha ordinatus, sibi magnum onus, & in-
tolerabile injunctum esse proficitur. 1.58.8

Angelus.

Angeli, de Episcopis. 1.8.16

Anima.

Animarum cura probatur esse penes illum, cui incumbit spe-
cialiter jurisdictio spiritalis, id est, administratio Sacra-
mentorum. 1.108.35

Animarum curæ ubi simpliciter fit mentio, intelligitur sem-
per de cura actuali, & non habituali. 1.109.40

Animarum curam ad tempus mandans alicui Episcopus sciens,
& volens, censetur approbare. 2.296.12

Anima pulchra sæpè residet pulchro in corpore. 2.426.6

Animarum curæ incumbens imminenti suæ dignitati habetur
pro præfenti. 3.95.127

Animarum curam exercentes, quæ illi Ecclesiæ, ubi sunt
Canonici, imminet, dum sunt in actu administrandi
Sacramenta, distributiones quotidianas lucrantur. 3.99.
162

Animarum cura non infertur per actum baptizandi. 3.161.
160

Animarum cura quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per
Canonicos, vel hebdomadarios, concursu non confertur.
3.181.30

Animarum curam non censetur habere, qui beneficium cura-
rum habet accessoriè annexum alicui beneficio simplici.
3.217.35

Animarum curam in Regularium Ecclesiis exercentes, sive
seculares, sive Regulares sint, ad arbitrium ipsorum Regu-
larium poni debent, nisi quod examinari, & approbari
prius debent ab Episcopis. 3.276.24

in Animarum cura non habentium proprium Parochum ha-
bet Episcopus assistentiam Juris. 3.556.33

Animal.

Animalia, & alia bona diripientes ex Ecclesiæ statu incurrunt
excommunicationem Papalem. 3.30.188

Animatio.

Animari factus in homine dicitur per infusionem animæ ra-
tionalis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœ-
mina verò post 80. 3.64.137

Animatus factus præsumitur post 40. dies, si dubitatur an
masculus sit, vel fœmina. ibid.138

Animus.

Animi generosi est, & magnifici juvare, & prodesse. Vide
Episcopus.

Animus perpetuò manendi in aliquo loco colligitur, si verbo,
vel facto volens domicilium contrahere suam declara-
vit voluntatem, vel ibi emit domum, aut aliam pos-
sessionem, cum translatione majoris partis bonorum. 2.
124.27

Animum recedendi à civitate non habet ille, qui in ea relin-
quit filios. ibid.32

Animus maliciòse impediendum conjecturis detegitur, &
jurejurando præfinito cognoscitur. 2.353.22

Animus non nisi juramento probari potest. ibid.23

Anniversarium.

In ultima voluntate, vel pacto inter vivos, an liceant bona
temporalia Ecclesiis, aut monasteriis, sub eo modo, aut
conditione dare ut Anniversaria fiant, sacræ certis die-
bus celebrentur. 1.336.4

Anniversaria, & officia pro defunctis sub reductione cadunt.
ibid.

Reductio hæc an debeant intelligi de Missis, & legatis, tam
ante Concil. quàm post illud relictis, ostenditur. ibid.5

Anniversaria in totidem Missas potest Episcopus commu-
tare. 2.337.10

Vide *Missæ.*

Annona.

Annonæ victualia, ut justo pretio vivendi faciat, pertinet ad
Episcopum, ne pauperes fame pereant. 3.320.6

Annulus.

Annulus sacer novo Episcopo traditur, ut sanctam Eccle-
siam Sponsam suam intemerata fide ornatus custodiat. 1.
29.15

Annus.

Anni an sint computandi juxta ritum, & usum Ecclesiæ. 2.
251.3

Anni cursus, qui inter unum, & alterum Ordinem de-
Barbosa de Episcop. Pars II.

bet intervenire, quomodo computandas, ostenditur. 2.
258.2

Anni quadraginta in Pœnitentiario debent esse completi. 3.
127.9

Anni quinquaginta possessionis, quæ per scripturas authenti-
cas requiritur in probatione juris patronatus ex usurpatio-
ne, debent sumere initium ab illo die, quo apparuit factam
fuisse primam præsentationem, usque ad diem litis postre-
mò motæ. 3.247.59

Anni bissexti dies computandus non est pro legitima. Ordinis
ætatè. 2.251.2

Annus bissextilis an sit integrè finiendus ad professionem emit-
tendam, ostenditur. 3.418.20

Annus 1582. à quo Gregor. XIII. abstulit decem dies, integer
reputatur ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, vel
beneficia. ibid.21

Annus probationis, vide *Probatio.*

Antiochia.

Antiochiæ primùm sedit B. Petrus antequam Romam cathæ-
dram transferret. 1.113.11

Antiochia princeps erat, & Metropolis totius Syriæ. ibid.
16

Antiochia Syriæ Metropolis. 1.138.1

Antiochia quibus nominibus olim dicta fuerit, ostenditur.
ibid.2

Antiphona.

Antiphonam ratione oneris beneficii alteri Ecclesiæ annexi
filius illegitimus in eadem Ecclesiâ, ubi parens habet bene-
ficiam, canere non potest.

Antiquum.

Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit
tempus centum annorum. 3.245.35

Antiquiori & nobiliori competit locus honorabilior: quod si
ab eo deturbetur, fit ei injuria, quam de facto potest pro-
pellere. 3.303.41

Antistes.

Antistites, pro Episcopis. 1.7.6

Antonius Barbosa.

Antonius Barbosa, parentis Auctoris avunculus magnus, lau-
datur. 3.364.9

Apostata.

Apostatæ in absolutione obtinenda sequuntur hæreticorum
conditionem. 2.413.14

Apostatæ sunt hæretici. ibid.15

Apostatæ etiam postea ab Inquisitoribus imposita pœnitentiâ
reconciliantur, sunt infames. 2.431.9

Apostoli.

Apostolos omnes respectu consecrationis, & ordinis licet Do-
minus pares fecerit, non tamen eos respectu jurisdictionis
æquales constituit. 4.19

Apostoli, ut tenet probabilior sententia, immediate habue-
runt à Christo Domino potestatem æqualem in totum or-
bem, & ad omnes actus, quos etiam ipse Petrus agere pote-
rat, quamvis illius dispositioni, ut capituli, & Ordinarij
eorum, subordinatam. 1.531

Apostolorum dignitas, & jurisdictio personalis erat, utpote
cis propter necessitatem illius temporis, & primæ fundatio-
nis Ecclesiæ speciali privilegio à Christo Domino com-
missa. 1.6.33

Apostoli autoritate accepta à Christo Domino in sui locum
Episcopos elegerunt, & crearunt. 1.11.1

Apostoli potiori ac sublimiori gradu, & præmio gloriæ fruun-
tur, quia priores in Fide recipienda extiterunt. 1.52.20

Apostolus cur in præfenti loquatur tantùm de Episcopis, &
Diaconis, non verò de Sacerdotibus, ostenditur. 1.
64.20.

Apostoli, excepto Petro, inter castas agmen ducunt. 1.79.
10

Apostolorum limina, vide *Limina.*

Appellatio.

Appellatio gradatim, non omisso medio, est interponenda. 1.
115.27

Appellationis substantia exigit, ut de inferiori ad superio-
rem deferatur, non ad æqualem, vel ad eundem. 3.112.
45

Appellatio de Vicario generali Episcopi ad ipsum Episcopum
non datur. ibid.46

Appellationis omisso articulo, consentire non potest Vicarius
generalis, ut Metropolitanus cognoscat in principali ne-
gotio. 3.117.110

Appellatio in visitatione, etiam ad Sedem Apostol. interposi-
ta, non impedit, aut suspendit illius executionem, dum-
modo procedatur sine processu, & sine scriptis. 3.269.
32

Appellatio admittitur in visitatione à sententia definitiva,
quæ suspendit iudicatum. ibid.33

Appellatio non impedit redditionem rationem parum dis-
positionum. 3.327.53

Index Rerum,

- Appellans.*
- Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fau-
municantur in Bulla. 3.13.59
examine, vel futura executione litterarum
eam potestatem, excommunicantur in Bulla:
- Appellans à iudicio, seu electione examinatorum, quomodo
audiendus sit, ostenditur. 3.194.104
- Appellare à quibus, & ad quos liceat, vel non.*
- Appellari potest ab Episcopo ad Archiepiscopum, non solum in
spiritualibus, sed etiam in temporalibus. 1.164.63
- Appellari potest ad Archiepiscopum etiam si Episcopi jurisdic-
tio fuerit à Papa excitata in ea causa, in qua Episcopus pro-
tulit sententiam. ibid. 64
- Appellari potest à denegatione dispensationis, saltem quoad
effectum devolutivum. 2.356.52
- Appellatio auferretur à Vicario foraneo ad Episcopum, dubi-
tatur, & pro utraque parte referuntur Doctores. 3.108.21
- Appellationem à Vicario foraneo Episcopi ad ipsum dari, tan-
quam probabilius amplectitur. ibid. 22
- Appellatio de Vicario Episcopi ad Episcopum, etiam partibus
consentientibus non datur, imò processus inde sequutus
nullus, & inefficax est. 3.112.48
- Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis factæ per
Episcopum, ostenditur. 3.2.1.3
- Appellare quando contigerit in visitatione ab Episcopo suffra-
ganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet esse
ad Metropolitanum quoad devolutivam, non quoad sus-
pensivam. ibid.
- Appellari potest à commissis arbitrio iudicis, si partem lædic,
aut gravat. 3.387.5
- Appellari potest ab Episcopo differente instituere sine causa
legitima, præcedente trina interpellatione. 3.262.194
- Appellari potest ad Patriarchas in omnibus causis suarum pro-
vinciarum. 1.115.20
- Appellatur ad Papam, & non ad Archiepiscopum in causis
S. Fidei. 1.164.67
- Appellatio datur Episcoporum ab interlocutoria Vicarij.
13.112.50
- Appellatio causarum, quæ in generali vicariatus commissio-
ne continentur, datur de Vicario ad Episcopum. ibid. 52
- Appellatio dabitur à visitatione, si Episcopus procedat in
exemptos, seu alios privilegiatos contra eorum privilegia.
3.269.34
- Appellatio à mandato de residendo in visitatione edito, non
datur ad effectum suspensivum, sed ad devolutivum. 3.
270.37
- Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sententia pro-
lata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam
Sedis Apostolicæ delegatus. 3.367.13
- Appellatio quoad effectum devolutivum ab Episcopo visitante
etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, interponitur ad
Metropolitanum. ibid. 14
- Appellatione interposita ad Archiepiscopum ob absolutionem
ab excommunicatione denegatam, an, & quando debeat
excommunicatum absolvere, ostenditur. 3.543.25
- Appellatio à sententia Conservatoris, vide *Conservator.*
- Appellationis Iudex.*
- Appellationis in causa cognoscit Archiepiscopus inter subdi-
tos suffraganeorum. 1.164.61
- Appellationis in causa ab interlocutoria Archiepiscopus pro-
nuntians bene appellatum, remanet iudex in toto negotio
principalis.
- Approbatio.*
- Approbatio ad audiendas Confessiones non requiritur ut fiat
in scriptis. 2.298.22
- Approbatio ad Confessiones audiendas cuius Episcopi sit ne-
cessaria, valde dubium est. ibid. 26
- Sufficere cuiuscumque Episcopi, probatur secundum unam opi-
nionem. ibid. 27
- Approbationem Episcopi ipsius pœnitentis requiri secundum
alteram opinionem, ostenditur. ibid. 28
- Approbationem Episcopi ipsius Confessoris necessariam esse,
secundum tertiam sententiam refertur. 2.299.19
- Approbationem Episcopi illius loci in quo fit Confessio, ne-
cessariam esse tenet probabilis sententia. ibid. 30
- Approbationes generaliter & indistinctè, vel determinatè ad
locum seu tempus, quomodo dandæ, ostenditur. 2. 303.
- 51
- Approbatio Sacerdotibus sæcularibus semel per Episcopos
impensa, an possit revocari quoties Episcopi voluerint,
ostenditur. 2.304.57
- Approbans, & Approbatus.*
- Approbare aliquem Sacerdotem ad administranda Sacramen-
ta, idem est, atque illum approbare ad Confessiones au-
diendas. 2.296.13
- Approbare potest Episcopus quemcumque Sacerdotem ad
Confessiones audiendas absque ullo examine. 2.301.42
- Approbatus ad audiendas Confessiones reputatur ille qui ha-
buerit actu Parochiale beneficium, & non sufficit habuisse.
2.296.16
- Approbatus ab Episcopo absque iudicio, sciente non esse ido-
neum, non centerur approbatus. 2.301.40
- Approbatus, & electus per concursum, si non vult consentire
pensionem, quæ à Papa super beneficio reservatur, tunc Papa
soler beneficium alteri conferre absque concursu. 3.182.39
- Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, est denuò
examinandus, si ad aliam admitti procuret. 3.196.10
- Approbatus semel non est amplius examinandus in beneficiis
simplicibus. 3.197.11
- Aqua.*
- Aquam solam bibentes in inveniendis rebus sagaces, ac inge-
niosi sunt. 1.93.13
- Aqua benedicta quam vim, & effectum habeat, & quam anti-
qua sit ejus institutio in Ecclesia contra mala spiritualia,
dæmonesque, ostenditur. 2.335.58.59
- Aqua benedicta remittit peccata venialia liberat à morbis, &
confert sanitatem corporalem. ibid. 60
- Arbiter.*
- Arbiter potest esse laicus in causa Clericorum, si in ipsum in-
simul cum clerico compromittatur. Vide *Laicus.*
- Arbor.*
- Arborum, & vicium incisores tenentur ad omne damnum, quod
earum dominus ex ipsa incisione patitur, & quomodo sit fa-
cienda restitutio, ostenditur. 3.57.81
- Arborum incisor, quæ in suo solo plantata fuerunt ab alio, vel
in eo radices egerunt, an peccet, teneaturque ad restitu-
tionem, ostenditur. ibid. 82
- Archidiaconatus.*
- Archidiaconatus duos habens dignitate pares, tenetur residere
in quo magis sibi placuerit. 3.94.114
- Archidiaconus.*
- Archidiaconus potest abesse ultra tres menses ratione visita-
tionis. 3.95.126
- Archidiaconi ipso jure absque aliquo facto Episcopis absen-
tibus, & eorum Officialibus, Vicariorum munus exercent,
dimissorias litteras ad suscipiendos Ordines, ac monitoria
concedunt. 3.108.17
- Archidiaconus non sustinet Vicarij vices in illis octo diebus,
infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in il-
lis totum Capitulum administrare debet. 3.123.163
- Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel jurisdic-
tionem, omnibus Ecclesiis, ubi id fieri potest, Magistri, seu
Doctores, aut Licentiatum in Theologia, vel jure Canonico
debent esse. 3.184.60
- Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consue-
tudine, vel privilegio jurisdictionem Sede vacante exercere
potest, id poterit in vacatione vera, non autem in ficta.
3.567.19
- Archiepiscopus.*
- Archiepiscopi dicuntur quasi Principes Episcoporum. 1.33.10
- Archiepiscopi extra provinciam Crucem præ se ferre non
possunt. 1.115.24
- Archiepiscopus licet respectu Ordinis in substantia nihil plus
habeat quam Episcopus, respectu tamen executionis, &
exercitij majorem habet sollicitudinem. 1.158.1
- Archiepiscopus in subditos suffraganeorum nullam habet po-
testatem, nisi in casibus à jure expressis. ibid. 2
- Archiepiscopus potest injungere suis suffraganeis ut servare
faciant quod servatur in Metropolitana. 1.159.9
- Potest compellere Episcopum, ut quotannis Synodum faciat.
ibid. 13
- Compellere Episcopum negligentem in erectione seminarij.
ibid. 14
- Suspensere, interdiceret, & excommunicare Episcopum. ibid. 51
- Archiepiscopus potest compellere Episcopum ad faciendum
id quod debet. 1.160.22
- Archiepiscopus de civilibus tantum causis suffraganeorum
cognoscere potest. ibid. & seq. 28
- Archiepiscopus cum in provincia sua jurisdictionem exequitur,
potest punire subditos suffraganei notorios injuriantes sibi,
nunciis, ac familiaribus suis. 1.161.32
- Archiepiscopus potest cognoscere etiam inter illos, qui se
spontè offerunt liti super illa re, de qua est appellatum, non
autem inter eos invitos. 1.164.65
- Archiepiscopus non cognoscit in causa appellationis quoad
alios, qui partes non fuerunt. ibid. 68
- Archiepiscopus convenit subditum sui suffraganei Episcopi
coram ipso. ibid. 72
- Archiepiscopus dum actu visitat, potest absolvere subditos
suffraganeorum, tam per se, quam per alios. 2.295.7
- Archiepiscopus in alterius Episcopatu denunciations remitti-
tere non potest. ibid.
- Archiepiscopus non potest conjungere in Matrimonium sub-
ditos suorum suffraganeorum, vel facultatem concedere
eos conjungendi, nisi actu visitet. 2.366.125
- Archiepisco

& Verborum.

Archiepiscopus invalidè dispensat sine causa in decretis Synodi Provincialis. 2.382.8
 Archiepiscopus non potest dispensate in votis, & juramentis subditorum sui suffraganei. 2.389.20
 Archiepiscopus dum actu visitat, gaudet prædicta dispensandi, & absolvendi potestate circa subditos suffraganeorum, & cum ipsis suffraganeis. 2.402.19
 Archiepiscopus unire potest beneficia in sua Diocesi, non autem suffraganeorum. 3.214.13
 Archiepiscopus, Primas & Patriarcha ab Ecclesiis, & clericis suæ provinciæ extra diocesim suam jure subsidium charitativum exigere non possunt. 3.348.9
 Archiepiscopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam suam provinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sit in actu visitationis. 3.358.15
 Archiepiscopus nondum palliatus Synodum congregare nequit. *ibid.*
 Archiepiscopus consecratus, etiamsi nondum pallium receperit, potest licentiam impertiri in dispositionibus faciendis per novitios de bonis temporalibus. 3.406.4
 Archiepiscopi, & Episcopi possunt in locis exemptis suæ diocesis facere solemnnes benedictiones, & divina Officia celebrare. 3.419.66
 Archiepiscopus in prima instantia non habet jurisdictionem cujusque negligentiam prætextu circa causas pertinentes ad subditos suffraganeorum. 3.540.6
 Archiepiscopus non potest in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur uti Episcopali jurisdictione. *ibid.* 8
 Archiepiscopus non potest adiri in prima instantia per viam simplicis querelæ propter negligentiam Episcopi, secus per viam appellationis. 3.541.14
 Archiepiscopus per simplicem querelam adiri non potest ob negligentiam Episcopi absolutionem ab excommunicatione denegantis. 3.543.24
 Archiepiscopus non potest supplere Episcopi negligentiam in præstandis licentiis, sed solum compellere ipsum Episcopum injustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex justa causa per officium Judicis petitam. 3.344.32
 Archiepiscopus potest adiri ad effectum compellendi Episcopum, ut consentiat, quamvis eo negligente concedere pro eo consensu præstando revertendum esset ad Summum Pont. *ibid.* 33
 Archiepiscopus poterit præstare consensum denegatum ab Episcopo, & illius negligentiam in eo præstando supplere, ubi actum fuerit remedio appellationis. 3.545.36
 Archiepiscopi Coadjutor, vide *Coadjutor*.
 de Archiepiscoporum pallio, vide *Pallium*.
Archipresbyter.
 Archipresbyter, Canonici, & beneficiarij, ac clerici Basilicæ S. Petri de Urbe non applicantes integram medietatem omnium fructuum, & distributionum primi anni servitij, excommunicationem incurrunt. 3.362.51
Archibuzetos.
 Archibuzetos breviores duorum palmorum, etiam ad brevissimum tempus licentiam deferendi concedentes quicumque Sedis Apost. gubernatores, sive officiales excommunicantur. *ibid.* 253
Argemirus.
 de Argemiro Archiepiscopo Bracharensi mentio fit circa annum 863. 1.152.52
Argumentum.
 Argumentum à contrario sensu non valet, quando ex illo sequeretur absurdum. 1.132.99
 Argumentum de majori ad minus non habet locum in dispensationibus. 2.178.10
 Argumentum de majori ad minus in privilegiis particularibus, seu dispensationibus odiosis affirmativè prolaturum non valet. *ibid.* 13
 Argumentum de majori ad minus in dispensationibus non valet. 2.439.2
 Argumentum de jurisdictione ad Dominum non rectè deducitur. 3.111.38
 Argumentum à contrario sensu non valet ad inducendam correctionem juris. 3.533.39
Arma.
 Arma, & alia usui bellico idonea deferentes ad Turcas, vel alios Christiani nominis inimicos, excommunicantur in Bulla. 3.13.64
 Arma intra claustra sine licentia tenentes incurrunt excommunicationem nemini reservatam. 3.38.267
 Arma breviora tribus palmis permittentes portare in statu Ecclesiastico, incurrunt excommunicationem nemini reservatam. *ibid.* 209
Armati.
 Armatorum collectas, & cavalcatas facientes incurrunt in excom. Papalem. 3.27.164. & 3.30.188

Arreptitij.
 Arreptitij prohibentur ordinari. Vide *Ordo, Irregularis*.
Ara.
 Ara Rex, quoniam se totum humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cognitione, mortuus est. 3.365.13
Assassini.
 Assassini beneficia vacant ipso jure. 3.168.238
Assensus.
 Assensus apostolicus non requiritur in alienatione ab una Ecclesia alteri Ecclesie facta. 3.383.56
 Assensus Apostolicus super alienatione rerum Ecclesie de stylo Curie Romanæ quando concedatur. 3.385.71
 Assensus apostolicus ex lapsu triginta, vel quadraginta annorum cum possessione præsumitur. *ibid.* 72
 Assensus Capituli ultra Apostolicum requiritur in alienatione bonorum mensæ Episcopalis separatæ à mensa Capitulari. *ibid.* 70
Assessor.
 Assessorem laicum in causis criminalibus Clericorum potest Episcopus assumere. 3.479.6
Assistentia.
 Assistentiam Juris communis habens pro se, dicitur habere liquidissimam probationem. 3.557.39
 Assistentia Juris communis quando est offuscata, & redditur turbida, tunc non sufficit ut competat manentio. *ibid.* 40
Astrologia, Astrologus.
 Astrologiam judicariam exercentes quas pœnas hodie incurrant, ostenditur. 3.63.134
 Astrologi qui dicantur, remissivè. *ibid.* 133
Avaritia, & Avarus.
 Avaritia omnium malorum radix. 1.99.4
 Avarus non solum est qui rapit aliena, sed & ille, qui cupidè servat sua. *ibid.* 3
Authoritas.
 authoritas Ecclesiastici 10. Regum à gente in gentem, &c. intelligitur de sola potestate, & punitione divinæ Majestatis. 1.125.39
Auditores Camera.
 Auditor Cameræ, Gubernator, Vicarius Urbis, qui vigore facultatis aliquid præter observatum innovant, incurrunt excommunicationem Papalem. 3.28.173
 Auditor Cameræ, aut quis alius judex Romanæ Curie, non potest cognoscere de causis Ecclesiasticis in prima instantia. 3.312.3
 Auditores Cameræ causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes avocare possunt, etiamsi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis. 3.313.16
 Auditor Cameræ, seu alius delegatus apostol. quando possit de causis beneficiorum reservatorum Sedi apost. etiam immediatè cognoscere, ostenditur. *ibid.* 17
 Auditor Cameræ potest causas obligatione Camerali firmatas in quacumque instantia avocare. 3.317.19
 Auditor Cameræ habet in facultatibus ex Pontificis gratia ut possit in quacumque instantia de omnibus obligationibus Cameralibus cognoscere. 3.318.25
Auditores Rota Rom.
 Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia. 3.89.155
Augur.
 augures qui dicantur, remissivè. 3.63.127
S. Augustinus.
 S. Augustinus, ac B. Valetius successores sibi elegerunt ex concessione Rom. Pont. ut aliqui putarunt, vel melius secundum alios, sibi successores solum non elegerunt, sed potius personas à se propositas Clerus, & populus per acclamationem consensuens elegit. 1.17.41
 S. Augustinus Episcopatum invitatus suscepit, & tempore Ordinationis suæ ubertim lacrymatus est. 1.54.22
 S. Augustini Ordo est antiquior Mendicantibus. 1.71.14
 S. Augustinus usus fuit frugali, & parca mensa. 1.77.19
 S. Augustinus vigilantissimus fuit castitatis cautor. 1.79.14
 S. Augustinus omnibus pauperibus etogavit. 1.84.17
Avocatio.
 Avocatio ob lapsum biennium quomodo fiat, & quæ culpa ac defectus ex parte Judicis apparere debeant. 1.316.13
Aur.
 auris an sit membrum. 2.419.38
 auribus carens propria culpa, aut notorij peccati causa, est irregularis. *ibid.* 39
Authenticum.
 Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine aliquo adminiculo, & jure, aut consuetudine speciali. 3.244.22
Auxilium.
 Auxilium præstans in delicto, punitur prout ipse delinquens. 3.50.15

Index Rerum,

B

Baculus.

Baculus in Episcoporum manibus quid significet, ostenditur. 1.28.13
 Baculo quare Summus Pontifex non utatur. 1.29.14

Balbus.

Balbus, ac blæsus, qui detinetur loqui, & verba explicare, non est ad Ordines assumendus. 2.429.35

Baldachinum.

Baldachinum erigere in Ecclesiis regularibus licet Episcopis Pontificalia exercentibus. 3.310.17
 Baldachinum erigere non possunt Abbates S. Benedicti, & ceteri omnes similes, quando solemniter in propriis Ecclesiis celebrant. 3.311.18
 Baldachinum quomodo ex concessione Urbani VIII. erigere possint Abbates Cassinenses, Olivetani, & Camaldulenses. ibid. 19

Balthazar.

Balthazar Dazeredo regni Portugallie Protomedicus, laudatur. 3.364.9

Banniens.

Bannientes personas Ecclesiasticas incidunt in excommunicationem Papalem. 3.29.87

Baptismus.

Baptismus solemnis familiarum cujusdam ex primariis inter Judæos à Pio V. Pont. Max. factus. 1.105.10
 Baptismi Sacramentum, tam parvulis, quam adultis tempore interdicti administratur, benedicto fonte, & patrinis adhibitis. 2.347.22

Baptizandus.

Baptizandus sicut susceptores habet ut eum erudiant in Fide, ita Confirmatus, cum in Chrismate conscribatur in pugna, magistro militie eger. 2.343.32

Baptizatus.

Baptizatum se credens, cum re vera non fuerit, si Ordines procuraverit, an eos recipiat, Christive corpus celebrando conficiat. 2.184.9.10
 Baptizatus quis probatur unico teste. 2.318.8
 Baptizati per Confirmationem plenè fiunt Christiani. 2.340.8

Barba.

Barbam habens corrosam, aliave deformitate maculatam, non est ordinandus. 2.429.41

Baro.

Baro assumi potest ad Ordines ab eo Præsule, in cujus diocesi habet feudum. 2.194.32
 Baronum filij adipiscuntur domicilium in eo loco, in quo genitor propter dictum feudum. ibid. 33
 Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptaverit protexerit, &c. in excommunicationem Papalem incidit. 3.25.145
 Baro, vel Dominus Sedis Apostolicæ subditus, frumentum, & fruges ultra usum sibi, familiarique suæ necessarium emens, in excommunicationem Papalem incidit. ibid. 146.

Baronum defunctorum regalia an pertineant ad Episcopum ubi habent baronias, an verò ubi moriuntur, ostenditur. Vide *Regalia.*

Bartholomæus.

Bartholomæus à Martyribus Superiorum jussu coactus Archiepiscopatum Bracharensis. invitatus suscepit, quo postea renunciato, in monasterium sui Ordinis se recipit, ubi vitam cum morte feliciter commutavit. 1.55.26
 D. Fr. Bartholomæus à Martyribus bracharensis Archiepiscopus eminenti virtute, & spectata fide insignis, Primatiali cruce erecta per Toletanam civitatem liberè deambulavit. 1.155.82

S. Basilii.

S. Basilii victu & cultu fuit abstinentissimus. 1.77.20
 S. Basilii secundus bracharæ Episcopus passus est anno 581. 1.151.41.

Beguini, & Beguina.

Beguini, sive qui sequuntur eorum statum. 3.34.226
 Beguinarum statum foventes incurrunt excommunicationem nemini reservatam. 3.38.267
 Beguinarum statum assumentes, seu sequentes, incurrunt excommunicationem nemini reservatam. ibid. 270

Benedictio.

Benedicere populo per totam provinciam potest Archiepiscopus. 1.161.42
 Benedicens inadvertenter Episcopus calices, vel corporalia in alia diocesi, à suspensione non excusatur. 2.202.7.
 Benedicti Episcopus Abbates, Abbatissas, & moniales. 2.323.51
 Benedictio Episcopi efficit ut Abbas possit conferre Ordines minores. ibid. 52

Benedictio Episcopi dari debet Abbatibus illis diebus, quibus Ordines minores conferri possunt, & sine aliquo examine. ibid. 53

Benedicere Abbatem renuens Episcopus tertio monitus, poterit nunc Abbas non expectata benedictione Ordines conferre, & officium suum ministrare. ibid. 54

Benedictio Episcopi est Ordinis Episcopalis, & non potest delegari non habenti illum Ordinem. ibid. 55

Benedicendi virgines consuetudinem non amplius esse in usu censuit Sacra Congreg. 2.324.58

Benedici in Abbatissas prohibentur minores annis quadraginta, quæ per octo ante professæ non fuerint. ibid. 59

Benedicenda jure non est Abbatissa temporalis. ibid. 60

Benedicens vestes Episcopus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, est irregularis. ibid. 62

Benedictionem solemnem dare potest Episcopus in sua diocesi in fine divinarum Officiorum, & simplicem suis populis in itineribus. ibid. 63

Benedictionem dare potest Episcopus extra suam diocesim privatim celebrans. ibid. 64

Benedictionem dare non potest Presbyter præsentem Episcopo sine ejus assensu. ibid. 66

Benedictionem populo dare quando possit Abbas jurisdictionem habens quasi Episcopalem. ibid. 67

Benedictiones non tenentur in secundo matrimonio recipere, qui semel contraxit, & mortuo primo conjugè aliud init, etiamsi forte primum matrimonium fuerit invalidum. 2.373.183

Benedictio solemniter fit ex consuetudine recepta, si femina solum nondum fuisset benedicta. ibid. 184

Benedictiones matrimoniales possunt fieri à Parocho utriusvis contrahentis. ibid. 185

Benedictionem secundis nuptiis impertiens in causa non permissa, ab officio, & beneficio suspenditur. 2.374.186

Sacerdos hanc suspensionem incurrit, si benedicat secundum matrimonium, non dissoluto primo. ibid. 187

Benedictiones matrimoniales tempore interdicti fieri prohibentur. 2.376.205

Benedictiones, & matrimonium an tunc fieri possint, servata moderatione cap. alma mater, §. adjicimus, de sentent. excommunicat. in 6. ibid. 206

Benedictionem privatam in itinere licet Episcopo dare tempore interdicti. 2.397.20

Benedictus.

Benedictus Ægidius Lusitanus laudatur. 1.127.46

Benefacere.

Benefacere, & egenis subvenire, ita est Episcopi proprium, ut hoc plusquam alij ex officij obligatione, & dignitatis sublimitate teneantur. 1.87.35

Beneficialia.

in Beneficialibus ultimus rei status inspicitur. 1.155.81. & 3.161.169

Beneficiarius, & Beneficiatus.

Beneficiarius perpetuò absens ab Ecclesia justa de causa, potest Summi Pontif. concessione fructus beneficii percipere. 3.10.26

Beneficiarius testator si absolute legat Episcopo, cur tunc non possit ipse Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere, ostenditur. 3.344.32

Beneficarij an habeant dominium suorum beneficiorum, ostenditur. 3.500.4

Beneficariis in ægritudine constitutis an liceat immoderatas facere donationes, ostenditur. 3.507.35

Beneficiatus qui habet annexam Parochialem suo beneficio, non intulatur in Parochiali, sed in beneficio, cui est annexa accessorie, & in perpetuum. 1.109.43

Beneficiato ad effectum, effugiat forum sæculare non sufficit probare titulum beneficii, nisi etiam probet illius possessionem. 2.232.4

Beneficiatus, qui propter intrusum non fuit adeptus possessionem, si collatio beneficii sit valida, fori privilegio gaudet. ibid. 5

Beneficiatus gaudet privilegio fori in civilibus, & criminalibus, etiamsi habitum clericalem, & Tonsuram non deferat. 2.233.6

Beneficiatus gaudet fori privilegio, etiamsi beneficium sit modici valoris. ibid. 6

Beneficiatus corpore impeditus habet justam causam resignandi beneficium coram Ordinario. 3.226.35

Beneficiatus corpore vitiatus habet justam causam resignandi coram Ordinario. ibid. 36

Crimini obnoxius Beneficiatus habet justam causam resignandi coram Ordinario. ibid. 37

Beneficiatus, qui nequit, aut non debet Ecclesiæ, vel beneficio inservire, habet justam causam resignandi coram Ordinario. 2.227.40

Beneficiatus ex consuetudine torius Hispaniæ potest testari de acquisitis intuitu beneficiorum. 3.500.6

Beneficium

& Verborum.

Beneficium.

Beneficia potest conferre Episcopus electus, & confirmatus. *Vide Episcopus.*
 Beneficia homines ligant. 1.85.21
 Beneficium ingratum est, quod diu inter manus dantis hæret. 1.87.37
 Beneficiorum multitudine se onerantes, cupiditatis, & avaritiam barathro merguntur. 1.100.6
 Beneficij uniti nomen & titulus extinctus & suppressus est, ita ut amplius non censetur vacare, nec in eo ullus possit institui. 1.108.36
 Beneficia illa dicuntur curam animarum habere, quæ eam habent actu, non verò habitu. *ibid.* 39
 Beneficia Ecclesiastica personis idoneis, & habilibus legitime conferre spectat ad Episcopum. 2.169.52
 Beneficij etiam tenuis ratione efficitur beneficiatus subditus illius Episcopi, in cujus Episcopatu illud extat. 2.196.44
 Beneficium etiam tenue possidens gaudet privilegio clericali. *ibid.* 45
 Beneficij requirentis residentiam ratione acquirit beneficiatus domicilium in loco ubi illud possidet. *ibid.* 46
 Beneficium habens in commendam, maximè perpetuam, potest ordinari ab Episcopo loci ubi situm est. *ibid.* 50
 Beneficia plura habens in diversis diocæsibus, ab unoquoque illarum Antistite promoveri potest. *ibid.* 51
 Beneficij ratione unius diocæsibus, uniti alteri diversæ diocæsibus, efficitur quis subditus Episcopi, ubi extaret beneficium principale. *ibid.* 54
 Beneficium obtentum in fraudem non juvat quoad susceptionem Ordinum. 2.197.57
 Beneficia ante suspensionem obtenta retinentur. 1.214.23
 Beneficium ad cuius titulum quis est ordinandus, debet esse tantum, ut sufficiat ad honestè vivendum, nec opus est attendere ad qualitatem ordinandi. 2.263.8
 Beneficij valor, ut ejus titulo quis ordinari possit, debet pertinere summam, quæ Clerico sustentando sibi, & suis, quin & pauperibus, ac peregrinis, juribusque Episcopalibus persolvendis sufficiat. *ibid.* 13
 Beneficium insufficientis patrimonio adjunctum potest constituere sufficientem titulum. *ibid.* 14
 Beneficium ad cuius titulum quis est ordinandus, debet pacificè possideri. 2.264.15
 Beneficium litigiosum, & non pacificè possessum, sit citatione. *ibid.* 17
 Beneficij consistentis in distributionibus quotidianis ad titulum potest quis promoveri. *ibid.* 18
 Beneficium ad cuius titulum quis promotus fuit, resignari non potest, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus, aliàs resignatio erit nulla. 2.265.32
 Beneficium Ecclesiasticum sufficiens non habens, ad cuius titulum ordinari possit, cum titulo saltem patrimonij, permittente Episcopo, ordinari potest. 2.268.53
 Beneficium ubi sit tenue, & extra patriam, qui ad congruam sustentationem jungatur patrimonium, ad quem spectabit tunc ordinatio, num ad Episcopum beneficij, vel ad Episcopum patrimonij. *ibid.*
 Beneficium, patrimonium, aut donationem non habens, potest cum penuria Sacerdotum existit, ad sacros Ordines promoveri, dummodo adsit, qui illi spondeat necessaria subministraturum. 2.270.73
 Beneficium simplex habens non potest cogi residere in diocesi ubi illud habet. 2.279.6
 Beneficium Episcopus scienter conferens excommunicato, non potest dispensare, ut illud retineat. 2.424.35
 Beneficium ad certum tempus conferre solus Papa valet. 3.10.25
 Beneficia in Curia Romana vacantia Papa solus confert. *ibid.* 27
 Beneficia quæ incompatibilia jure dicuntur, uni eidemque clerico conferre solus Papa potest. *ibid.* 28
 Beneficium primum incompatible ita vacat adepta prioris possessione, ut illud statim possessor dimittere teneatur in manibus Ordinarij, aliàs utrumque vacat à Romano Pont. conferendum. *ibid.* 30
 Beneficiorum Ecclesiasticorum in provisione vel collatione, vel in eorum possessione admissionem aliquid exigentes, in excom. Papalem incurrunt. 3.25.125
 Beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in confidentiam, incurrunt in excommunicationem Papalem. 3.25.138
 Beneficium in confidentiam retinentes incurrunt in Excommunicationem Papalem. 3.29.185
 Beneficia fictè resignantes incurrunt in excommunicationem nemini reservatam. p.37.266
 Beneficium in dubio non censetur curatum, sed simplex. 3.90.69
 Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi per Episco-

pum ad aliquod servitium personale in eis faciendum. 3.102.181.
 Beneficium conferendi potestas non conceditur in generali vicariatus commissione. 3.114.60
 Beneficia conferendi data vicario specialiter facultate, non intelligitur concessa potestas conferendi ea facultate, quæ Episcopus jure speciali, aut privilegio conferre potest. *ibid.* 62
 Beneficia conferendi concessa vicario specialis potestas est larè interpretanda. *ibid.* 63
 Beneficia conferendi speciali vicario data potestate, intelligitur data potestas commendandi. *ibid.* 64
 Beneficium suppressum absque speciali mandato non potest vicarius. 3.115.71
 Beneficia unire, revocare uniones, & Ecclesias dividere sine speciali concessione non potest vicarius. *ibid.* 72
 Beneficia conferre potest Vicarius ante scientiam mortis Episcopi, si conferendi potestatem habebat. *ibid.* 73
 Beneficiorum omnium in diocesi existentium collatio, & institutio de jure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, & in jure ea conferendi fundatam habent intentionem. 3.140.1
 Beneficia in quolibet mense vacantia poterant olim conferre Episcopi. *ibid.* 2
 Beneficia omnia respectu Summi Pontificis sunt naturalia, & in eis uti potest plenitudo potestatis. 3.141.8
 Beneficij collationem à Papa unus habens, alius verò ab Ordinario, si non apparet de prioritate, præferetur qui à Papa impetravit, propter prærogativam concedentis. *ibid.* 14
 Beneficij collatione facta una die à Papa, & Ordinario, prævalet collatio Ordinarij, si in ea appolita sit hora, & in collatione Papæ non. *ibid.* 15
 Beneficia apud Sedem Apostolicam vacare dicuntur non solum per obitum, sed etiam per resignationem. 3.142.2
 Beneficia in curia vacare dicuntur, quando ibi privatio, aut alij vacationis modi inducuntur. *ibid.* 24
 Beneficia Jurispatronus laicorum non dicuntur vacare in curia, ut dispositioni Summi Pont. reserventur. 3.143.25
 Beneficia Jurispatronatus laicorum non comprehenduntur in reservationibus, etiamsi sint generales, & in corpore juris clausæ, quamvis adsint in reservatione verba illa, ad cuiuscumque collationem, provisionem, electionem, præsentationem, &c. *ibid.* 26
 Beneficia quæ sunt mixta Jurispatronatus clericorum, & laicorum, cum ad propositum laicalia censentur, non comprehenduntur sub reservatione beneficiorum in Curia vacantium. 3.144.27
 Beneficia Jurispatronatus laicalis competentia ex privilegio vel præscriptione, non tamen fundatione, constructione, vel donatione, dicuntur vacare in Curia. *ibid.* 28
 Beneficia regularia non veniunt in reservatione vacationis in curia. *ibid.* 29
 Beneficia curam animarum habentia, si vacant in curia ante collationem, Apostolica Sede vacante, collatio ad Ordinarium ob animarum periculum pertinet. *ibid.* 30
 Beneficia illorum, qui in Urbe degunt ratione ordinis, vel domicilij, non comprehenduntur sub reservatione beneficiorum in curia vacantium, nisi etiam curiam sequantur, & curiales existant. *ibid.* 31
 Beneficia de Urbe non comprehenduntur sub reservatione de beneficiis vacantibus apud Sedem Apostolicam. *ibid.* 32
 Beneficia dispensationi Romani Pontificis reservantur per solam appositionem suæ manus, quamvis inutiliter factam. *ibid.* 33
 Beneficia vacantia, sede Episcopali vacante, cujuscumque speciei & qualitatis sint, reservantur dispositioni Summi Pontificis. *ibid.* 35
 Beneficiorum collatio, quæ vacant propter crimen hæresis, cum cura, & sine cura, secularia, & Regularia, reservantur Summi Pontif. dispensationi. *ibid.* 36
 Beneficia per crimen hæresis an vacent ipso jure, vel post sententiam latam, ostenditur. *ibid.* 38
 Beneficia vacantia per privationem, sunt reservata dispositioni Summi Pont. 3.145.39
 Beneficia collata personis prohibitis propter suum genus, ad novam Romani Pont. provisionem pertinent. *ibid.* 40
 Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, vacant ipso jure, & sunt Apostolicæ Sedi reservata. *ibid.* 41
 Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, non solum vacant ipso jure, sed etiam quæ obtinebat confidentiaris. *ibid.* 42
 Beneficia parochialia collata, non servata forma Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. sunt Sedi Apostolicæ reservata. *ibid.* 43
 Beneficia, quæ intra sex menses à die, qua novit beneficium vacare, Ordinarius conferre nolit, & similiter Archiepiscopus, statim ad Papam devolvuntur. *ibid.* 44
 Beneficium

Index Rerum,

- Beneficium ob Episcopi negligentiam devolutum ad Papam potest Episcopus unire. 3. 213. 5
- Beneficium, cuius collatio vigore concordie spectaret ad Capitulum, potest Episcopus unire. ibid. 6
- Beneficia reservata uniri possunt per Episcopum, dummodo ex huiusmodi unione praedictum non fiat expectanti auctoritate Apost. beneficia illa. ibid. 7
- Beneficia exempta a jurisdictione Episcopi non valet ille unire. ibid. 9
- Beneficiorum appellatione non veniunt dignitates. 2. 440. 13
- Beneficium obtinere non potest per saltum ad Ordines promotus. 2. 446. 4
- Beneficia diversae diocesis nulla ratione hodie Episcopus unire valet. 3. 215. 29
- Beneficium in una diocesi situm, si permutatur cum alio alterius diocesis, requiritur in ea permutatione utriusque Episcopi, ad quos illa beneficia spectant, auctoritas & consensus. 3. 224. 10
- Beneficia exempta visitant Episcopi delegati Sedis Apost. in qua jurisdictione, cum sit delegata, non succedit Capitulum. 1. 275. 9
- Beneficium habens, sed nullos fructus aliquo fortuito casu percipiens, ad subsidium caritativum non tenetur. 3. 351. 50
- Beneficia omnia, quae per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica conferuntur cum decreto, quod provisus beneficium tunc obtentum in manibus Papae intra duos menses dimittere tenetur, illis elapsis, non facta huiusmodi dimissione, Sedi Apostolicae reservantur. 3. 145. 45
- Beneficia vacantia ob non publicationem resignationum, reservantur Sedi Apostolicae. ibid. 46
- Beneficia vacantia per violationem sequestri, lite pendente in curia, reservantur dispositioni Summi Pontificis. ibid. 77
- Beneficia litigiosa ad effectum, ut Ordinarius non possit providere, dici possunt dispositioni Summi Pontificis reservata. 3. 146. 49
- Beneficia consistentia in Urbe, soli Papae, veluti Episcopo Rom. reservantur. ibid. 51
- Beneficia collata a Cardinalibus vigore suorum indultorum reservantur Summo Pontifici, quando intra sex menses Provisi a Sede Apostol. novas provisiones non impetraverint. ibid. 52
- Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Calmadulensis sunt reservata dispositioni Romani Pont. ibid. 53
- Beneficia Regni Germaniae vacantia, & vacatura in mensibus Januarij, Maij, Julij, Septembris, & Novembris, sunt reservata Summo Pontifici. ibid. 54
- Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, Advocatos, & Procuratores, testes, vel Notarios, reservantur dispositioni Summi Pontificis. ibid. 55
- Beneficia illorum, qui seipos examini pro aliis supponunt, reservantur dispositioni Sedis Apostolicae. ibid. 56
- Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, reservantur dispositioni Sedis Apostolicae. ibid. 57
- Beneficia vacatura per dispositionem, privationem, translationem, ac muneris consecrationis susceptionem auctoritate Apostolica factas reservantur dispositioni Summi Pontificis in d. Extravag. Ad regimen. 3. 147. 65
- Beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, vel Monasteriorum regimina, sunt reservata dispositioni Summi Pontificis in d. Extrav. Ad regimen. ibid. 66
- Beneficia obrenta vacant ipso jure per promotionem ad Episcopatum post adoptionem possessionis, & consecrationem sequutam. ibid. 67
- Beneficia provisi per Romanum Pontificem ad Episcopatum, statim ac ad eum promotus est, possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione. 3. 148. 68
- Beneficia obtenta prorogatione, vel retentione, non vacant per promotionem ad Episcopatum. ibid. 69
- Beneficiorum sub retentione, quae alias vacabant per promotionem ad Episcopatum, non comprehenditur facultas transferendi pensiones. ibid. 70
- Beneficia etiam simplicia vacant per promotionem ad Episcopatum. ibid. 71
- Beneficia promoti ad Episcopatum in terris infidelium existentem, seu titularis, cum per eum non sit assequi illius possessionem, non vacant. 3. 149. 74
- Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratum, dignitatum, &c. auctoritate Apostolica provisorum, dispensationi Sedis Apostolicae reservantur. ibid. 77
- Beneficia vacantia per execrabilitatem, dispositioni Summi Pontificis reservantur. 3. 150. 79
- Beneficia de quibus ordinarij, & alij collatores contra Conc. Trident. decreta disposuerunt, & disponent in futurum, reservantur Summi Pont. dispositioni. ibid. 80
- Beneficiorum reservationis declaratio per assecutionem pacificam vacaturorum refertur. ibid. 83
- Beneficia vacantia tempore vacationum Episcopatum, reservantur dispositioni Summi Pontificis, etiam si ad Episcopum spectaret electio, nominatio, seu praesentatio, & collatio, vel institutio ad alium: limitatur hoc tribus casibus ibi relatis. 3. 152. 90
- Beneficia vacantia post renunciationem Episcopatus a Papa admissam, vel post translationem ad alium Episcopum, quando Sedi Apostolicae reservata censentur. ibid. 92
- Beneficia omnium Subcollectorum sunt reservata, si deputantur in aliqua civitate, vel diocesi successivè, ita quod eodem tempore unus tantum fuerit. 3. 157. 121
- Beneficia omnia Collectorum, seu Subcollectorum, quae habuerunt tempore officij, sunt reservata, etiam si ante officium illa obtinissent. ibid. 123
- Beneficia Ecclesiarum S. Joannis Lateranensis, ac S. Petri, & Mariae Majoris de Urbe, cur Papa reservavit, cum sit Urbis Episcopus, ostenditur. 3. 158. 133
- Beneficium Ecclesiasticum ut dicatur, quae conditiones requirantur. 3. 159. 141
- Beneficia manualia non cadunt sub reservatione regulae nonae Cancellariae. 3. 160. 152
- Beneficiorum collationem sibi Papa reservans, videtur intelligere propriè de collatione, quae sit perpetuè de beneficio. ibid. 153
- Beneficia de mensa non censentur reservata sub dispositione regulae nonae Cancellariae. ibid. 155
- Beneficia unita accessorie non censentur reservata sub dispositione regulae nonae Cancellariae, si sint aequè principaliter. ibid. 158
- Beneficium curatum ut dicatur, quae concurrere debeant. 3. 161. 159
- Beneficium curatum non dicitur ex jure sepeliendi. ibid. 161
- Beneficium curatum potest dici quod habet curam jurisdictionalem, etiam fori exterioris. ibid. 163
- Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum. ibid. 164
- Beneficium curatum non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deserviri solitus. ibid. 166
- Beneficia omnia praesumuntur saecularia, nisi Regularia probentur. ibid. 167
- Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum fuit, ut per Religiosos regerentur, vel illa quae per quadraginta annos consueverunt regi per viros Regulares. ibid. 168
- Beneficia Regularia Regularibus conferri debent. 3. 162. 170
- Beneficia Regularia non possunt conferri novitiis, sed expressè professis. ibid. 171
- Beneficia Regularia defectu Regularium saecularibus conferri possunt. ibid. 172
- Beneficia omnia, cujuscumque generis & qualitatis fuerint, & ubicumque existentia, comprehenduntur sub reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 176
- Beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, non includuntur sub reservatione regulae nonae Cancellariae. 3. 163. 179
- Beneficium monoculare comprehenditur sub reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 180
- Beneficia creata & fundata post promulgationem Regulae nonae Cancellariae, comprehenduntur sub illius reservatione. ibid. 181
- Beneficia ubicumque existentia, sive in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, sive alijs, comprehenduntur sub reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 182
- Beneficium si vacet circa mediam noctem ultimi diei, ita ut minimè constare possit, an finitus sit unus mensis Apostolicus, & coeptus alius Ordinarius, provisus a quo debet prevalere, ostenditur. 3. 164. 188
- Beneficium vacans mense Ordinarij potest ab ipso Ordinario conferri, coepto jam mense Apostolico. ibid. 189
- Beneficia consistentia in Romana Curia, ibique vacantia, non cadunt sub reservatione regulae nonae Cancellariae. 3. 167. 193
- Beneficia renunciata in manibus Ordinarij, non cadunt sub reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 194
- Beneficia vacatura de jure & facto, & de jure tantum, aut de facto tantum, includuntur sub reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 195
- Beneficium vacans per habentem tantum jus ad rem, non comprehenditur in reservatione regulae nonae Cancellariae. ibid. 196
- Beneficium dicitur vacare per obitum habentis jus in re ad illud. ibid. 198

& Verborum.

Beneficium vacat per obitum beneficiarij, ita ut si miraculosè resurgeret, non recuperaret illud. ibid. 199
 Beneficij jus, titulus & possessio amittitur per renuntiationem. ibid. 200
 Beneficium vacat ipso jure per assecutionem alterius incompatibilis, quod quando verum sit ostenditur. ibid. 201
 Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verba de presenti, etiam sequuta culpa. 3.166.202
 Beneficium ita vacat per Matrimonium, ut eo jam contracto resignari non possit in favorem tertij. ibid. 203
 Beneficium vacat per Matrimonium, etiam si uxor non illo consummato religionem ingrederetur. ibid. 204
 Beneficium amittitur ipso jure per Matrimonium, etiam irritum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, quod ibi limitatur aliquibus casibus. ibid. 207
 Beneficium ipso jure vacat per ingressum religionis, sequuta professione, non antea. ibid. 208
 Beneficium curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio unius anni. ibid. 210
 Beneficium vacat ipso jure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam. 3.167.215
 Beneficium vacat ipso jure per malitiam sequutam. ibid. num. 216
 Beneficium non solum vacat ipso jure, sed etiam pensio illius, qui tonsuram, & habitum clericalem non assumit. ibid. 217
 Beneficium vacat ipso jure per electionis cessationem. ibid. 218
 Beneficium vacat per postulationem, vel repulsionem. ibid. 219
 Beneficij jus eo ipso perdit quis per violentam ingressionem in possessionem illius. ibid. 220
 Beneficium vacat per violationem sequestri impositi vigore sententiæ definitivæ in Romana Curia prolata in causa beneficiarij, & quomodo hoc procedat, ostenditur. ibid. 221
 Beneficium vacat ipso jure per non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit. ibid. 222
 Beneficium vacat ipso jure per alienationem rerum Ecclesiæ sine solemnitate factam in extravag. *Ambitiosa*, §. *inferiores* *verò*, de rebus Ecclesiæ non alienandis. ibid. 226
 Beneficium vacat si habeatur pro derelicto. 3.168.227
 Beneficium an vacet ipso jure propter crimen hæresis, ostenditur. ibid. 228
 Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum, vacant ipso jure. ibid. 230
 Beneficium per crimen realis simoniæ commissæ vacat ipso jure. ibid. 231
 Beneficium vacat ipso jure per crimen læsæ majestatis. ibid. 233
 Beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostol. vacat ipso jure. ibid. 234
 Beneficia percutientis Cardinalem vacant ipso jure. ibid. 235
 Beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum vacat ipso jure. ibid. 237
 Beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ vacant ipso jure. ibid. 239
 Beneficium illius, qui carceraverit clericum, donec resignaverit beneficium, vacat ipso jure. 3.169.241
 Beneficia committentis crimen sodomix vacant ipso jure. ibid. 242
 Beneficium ob non publicationem resignationis vacat ipso jure. ibid. 244
 Beneficium Curatum ob non servatam formam Constit. Pij V. vacat ipso jure. ibid. 245
 Beneficium per dispensationem, & privationem vacat ipso jure. ibid. 247
 Beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem, vacat ipso. ibid. 248
 Beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, vacant ipso jure. ibid. 249
 Beneficia offendentium litigantes in Romana curia, eorumque Judices, Advocatos, &c. vacant ipso jure. ibid. 250
 Beneficia per confidentiam vacant ipso jure. ibid. 251
 Beneficij privatio ipso jure non inducitur, nisi in casibus à jure expressis. ibid. 252
 Beneficium quando vacat ipso jure, vacat in ipsomet puncto, quo actus, vel delictum fit per quod talis pœna imponitur. ibid. 253
 Beneficium quo quis est privatus ipso jure, statim, non expectata sententia potest conferri, seu impetrari. 3.170.255
 Beneficij privatus ipso jure, non potest ea in favorem alicujus resignare. ibid. 256
 Beneficia jurispatronatus Ecclesiastici comprehenduntur sub reservatione regulæ nonæ Cancellariæ. ibid. 257

Beneficia etiam ad unius tantum collationem pertinentia, sub reservatione regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur. ibid. 258
 Beneficia omnia vacantia etiam in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ab Episcopo, ad quem collatio spectat, sunt conferenda. 3.171.2
 Beneficium de mensa Prælati illud dicitur, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali. 3.172.16
 Beneficia devoluta lapsa semestri concessa Ordinatio ad conferendum, non dicuntur de novo vacare. ibid. 17
 Beneficium curatum, quod verè est dignitas, non est conferendum per concursum. 3.181.28
 Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri consueverunt, concursu non sunt conferenda. 3.182.33
 Beneficia simplicia concursu non conferuntur. ibid. 36
 Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas Horas recitare, & construere sciat. 3.186.72
 Beneficium simplex nullus ante decimumquartum annum potest obtinere. ibid. 73
 Beneficium simplex ex dispensatione Summi Pontificis infanti potest conferri. 3.187.74
 Beneficium simplex ut possit obtineri, sufficit quod decimusquartus annus sit cœptus, quamvis non sit expletus. ibid. 76
 Beneficia curata quam peritiam flagitent, ostenditur. 3.188.80
 Beneficia curata qui vult obrinere, debet esse constitutus in ætate viginti quinque annorum incœptorum. ibid. 81
 Beneficij curati collatio potest fieri prima tantum tonsura initiato, dummodo in ea sit ætate, ut intra annum ad Sacerdotium promoveri possit. ibid. 82
 Beneficium curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio unius anni, aliàs vacat Parochia ipso jure. ibid. 83
 Beneficium superius qui est adeptus, examinari denuo debet, vel si ad simile beneficium promoveatur, in Ecclesia tamen, vel loco ampliori, majorive, aut non nobiliori. 3.189.90
 Beneficium digno diocæsano, omisso digniore alterius diocæsibus, absque peccato conferri potest. 3.191.99
 Beneficium digno ubi confertur, omisso digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale. 3.192.100
 Beneficium quando dicatur pater obrinere, ut in eo filius succedere non possit, ostenditur. 3.209.7
 Beneficia simplicia plura obtineri non possunt, sed unum tantum singulis conferendum, vel ad summum duo, quando primum ad honestam non sufficit sustentationem. 3.200.1
 Beneficia simplicia obtinens ultra unum, quod sufficiat ad honestam sustentationem, peccat mortaliter. ibid. 2.
 Beneficij secundi sufficientis habitæ possessione, vacat primum sufficiens per sententiam, nisi sit magna beneficiorum coarctatio, quia tunc vacabit ipso jure. ibid. 3
 Beneficium simplex insufficientis habenti, quod residentiam non requirat, licet aliud Curatum conferre. ibid. 4
 Beneficia duo simplicia quando unum sufficit ad vitam Clerici commodè sustentandam, ex indulgentia & auctoritate Episcopi nullus potest habere. 3.201.6
 Beneficium potest Episcopus conferre habenti jam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem. ibid. 7.
 Beneficia duo, tria, aut plura simplicia, quando non sufficiunt ad honestam sustentationem, potest de stylo Curix aliud simplex obtinenti conferri, si nec commodè Clericum alant. ibid. 10
 Beneficium ad congruam sustentationem sufficiens quod dicatur, ostenditur. ibid. 11
 Beneficium uniforme sub eodem tecto quando dicatur ad inducendam incompatibilitatem. 3.202.13
 Beneficium situm in Capella, Claustro, Cœmeterio, seu ambitu contiguus Ecclesiæ, censetur esse in eadem Ecclesia. ibid. 14
 Beneficium primum simplex vacat ipso jure ubi secundum simile adipiscitur in eadem Ecclesia. ibid. 16
 Beneficia duo simplicia sub eodem tecto si sint difformia, possunt ex dispensatione Episcopi obtineri, dummodo unum sufficiat ad vitam Clerici. ibid. 17
 Beneficij primi requirentis residentiam inducitur vacatio ipso jure per adeptionem secundi pacificè possessi. 3.203.28
 Beneficium liberum beneficio jurispatronatus potest Episcopus unire. 3.216.32
 Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi. 3.217.36
 Beneficium curatum annexum simplici assumit naturam simplicis. ibid. 40
 Beneficium principale in impetratione sufficit tantum exprimi, nec opus est exprimere accessorie unitum. ibid. 41
 Beneficia de sui natura præsumuntur congrua. 3.218.7
 Interpretatio illa fieri debet, quæ sit favorabilis & augmento cultus divini. ibid. 8
Beneficium

Index Rerum,

Beneficium curatum quando dicatur, ut in simplex converti non possit per Episcopum, remissivè. 2. 222. 14

Beneficium à compertante resignatum, & alteri collatum, potest compertante decedente ab altero retineri, etiam si suum postea non resignet. 3. 229. 53

Beneficium Ecclesiasticum sit, ubi in erectione accedit auctoritas Episcopi. 3. 234. 37

In beneficio institui potest ex lege fundatoris. 3. 235. 41

Beneficij Rector ex lege fundatoris potest sibi designare successorem. ibid. 42

Beneficiorum pluralitas non reprobatur, ubi eam permittunt fundatores. ibid. 43

Beneficium vacat ob delictum Rectoris, privationem, seu depositionem inducens. 3. 241. 12

Beneficium primum vacat ipso jure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo, ita ut patroni possint presentare. ibid. 13

Beneficium primum quando vacet per affectationem secundi, remissivè. ibid. 14

Beneficium juris patronatus quando situm est in confinibus duarum diœcesum, coram quo Episcopo presentatio sit facienda, ostenditur. 3. 256. 150

Beneficium non est devolutum ex eo quod Ordinarius distulit instituere. 3. 261. 192

Beneficia vacantia per obitum Protonotariorum participantium, & non participantium, sunt Sedi Apost. reservata. 3. 277. 32

Beneficia simplicia cujuscunque dignitatis fuerint, & qualitatis, possunt Seminario uniri, ut commodè regi valeant, sine tamen præjudicio obtinentium. 3. 296. 28

Beneficia reservata, vel affecta Sedi Apostolicæ, an possunt Seminario uniri, ostenditur. ibid. 30

Beneficia certo modo impetranti debet Episcopus semper consulere, & defectum obtinentem monere, ut impetret dispensationem. 3. 304. 2

Beneficij possessio quando per Breve Apostol. capitur, potest causa in prima instantia in Romana Curia tractari. 3. 313. 12

Beneficia Sedi Apost. reservata, seu affecta Episcopi conferentes suspenduntur à divinis & ab ingressu Ecclesiæ. 3. 494. 53

Beneficiorum omnium super collatione habet Episcopus intentionem fundatam de jure in tota sua diœcesi. 3. 536. 32

Beneficia spectantia ad solam collationem Episcopi non potest visitator Episcopi Sede vacante deputatus ab inferiore à Papa conferre. 3. 571. 28

Beneficia instituendi practica, vide *Institutio*.

Beneficiorum collatio, vide *Coadjutor*.

Beneficiorum permutatio, vide *Permutatio*.

Beneficij renunciatio, vide *Renunciatio*.

Benemeriti.

Benemeritos remunerare utile est Ecclesiæ, ut invitentur homines ad illi benefaciendum. 3. 339. 12

S. Bernardus.

S. Bernardus bis, aut ter Episcopatum sibi ultrò oblatum respuit. 1. 55. 23

S. Bernardus gravius, & periculosus periculum cum ad Episcopatum promoveretur, deplorat. 1. 58. 13

Biennium.

Biennium intra quod causæ Ecclesiasticæ coram Ordinariis locorum in prima instantia terminari debent, currit data culpa, apparenteque defectu. 3. 312. 9

Bigamia, & Bigamus.

Bigamiæ species triplex. 2. 449. 1

Bigamia non cadit super infidelem pro tempore infidelitatis. ibid. 3

Bigamia interpretativa cur ita dicatur. 2. 450. 4

Bigamiam interpretativam incurrit viduam à priori viro cognitam etiam invalidè ducens. ibid. 5

Bigamia interpretativa incurritur quando quis aliam quocumque modo corruptam ducit. ibid. 6

Bigamiam interpretativam incurrit ducens virginem, quam postquam adulterata fuerit, etiam ignorantè carnaliter cognoverit. ibid. 8

Bigamia incurritur per Matrimonium cum corrupta, aut cum pluribus mulieribus; non autem si vir cum pluribus copularetur meretricibus. 2. 451. 14

Bigamia similitudinaria contingit quando quis post vovum tolemne castitatis emissum in professione religionis, vel in susceptione sacrorum Ordinum, Matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamque carnaliter cognoscit. ibid. 15

Bigamiæ veræ irregularitas solo jure Pontificio inducta. 2. 452. 20

Pontifex Summus in omnibus Bigamiæ speciebus potest dispensare. ibid. 21

In Bigamia vera, vel interpretativa ad Ordines etiam minores, & simplex beneficium non potest dispensare Episcopus. ibid. 22

Secunda super hoc sententia refertur. ibid. 23

Tertia super hoc sententia refertur. ibid. 24

Prima verior, quæ in certis casibus limitatur. ibid. 25

In Bigamia similitudinaria dispensare valet Episcopus, si clericus cum unica & virgine Matrimonium contraxerit. 2. 453. 26

In Bigamia similitudinaria, contracta etiam ex Matrimonio cum vidua, vel corrupta, poterit dispensare Episcopus, si ex delicto oriatur. ibid. 27

Bigamiæ incursum, & denudationi exercitij Clericatus est obviatum ob dispensationem præventivam, & ob derogationem cap. 1. de bigam. lib. 6. 2. 456. 17

Bigamis quare ad Ecclesiasticos Ordines ascendere non conveniat, expenditur. 1. 67. 1

Bigami non possunt ordinari: quod multipliciter declaratur. 2. 223. 43

Bigamus dicitur, qui ante baptismum alteram, aut utramque habuit uxorem. 2. 449. 1

Bigamus non efficitur ducens feminam à se solo defloratam. 2. 450. 7

Bigamus sit ducens corruptam, quam credebatur esse virginem. ibid. 9

Bigamus sit maritus cognoscens uxorem carnaliter, quæ etiam coactè commisit adulterium, etiam si ei debitum reddiderit à Superiore compulsus. ibid. 10

Bigamus interpretativus etiam efficitur, qui duo init matrimonia irrita, vel saltem alterum irritum, & alterum validum. ibid. 11

Bigamus non efficitur, qui cum pluribus, aut cum una & corrupta fornicatus fuerit. 2. 451. 11

Bigamiam non inducit multiplicitas matrimonij rati, nondum consummati. ibid. 13

Bigamus excluditur à clericatu. ibid. 16

Bigamus non potest beneficia consequi. ibid. 17

Bigamus si ordinetur, characterem recipit. ibid. 18

Bigamum Episcopus ordinans quam pœnam incurrat. 2. 451. 19

Bigamus Episcopi vicarius esse non potest, etiam si effectus sit clericus, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamiæ. 3. 108. 11

Bigamum, vel solemnem pœnitentiam peragentem scientes ordinans, suspensionem incurrit per annum à celebratione. 3. 490. 15

Bigama Monialis non potest eligi in Abbatissam absque Apost. dispensatione. Vide *Abbatissa*.

Bizantium.

Bizantium cur primùm Constantinopolis appellata fuit. 1. 135. 2

Vide Constantinopolis.

Blasus.

Blasus an ordinandus, vide *Balbus*.

Blasphemans, & Blasphemator.

Blasphemantibus quæ pœna imponatur apud Neapolitanos. 3. 59. 100

Blasphemantes à pœnis ordinariis quando possint excusari, remissivè. 3. 60. 101

Blasphemare est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto. 3. 57. 86

Blasphematores apud Gallos quomodo multantur. 3. 60. 104

Blasphemia, & Blasphemus.

Blasphemia est de reservatis Episcopo. 3. 57. 85

Blasphemia alia hæreticalis, alia simplex. 3. 58. 87

Blasphemia hæreticalis est illa quæ cum hæresi connexionem habet. ibid. 88

Blasphemia simplex est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenemur credere. ibid. 91

Blasphemiæ simplicis quæ jurationes sint ostenditur. ibid. 92

De Blasphemiis, quæ hæreticales non sunt, cognoscunt Episcopi, & eas puniunt. ibid. 93

Blasphemiæ simplicis crimen est mixti fori. ibid. 94

Blasphemiæ peccatum quàm detestabile sit in sacra Scriptura ostenditur. 3. 59. 96

Blasphemi quibus pœnis jure Pontificio puniantur. ibid. 97

Blasphemi in Synodo Later. quibus pœnis afficiantur. ibid. 98

Julius III. quas pœnas adversus eos inflixerit, ostenditur. ibid. 99

In Blasphemos quomodo inquirendum, & animadvertendum Pius V. sua Constit. sancivit. ibid. 100

Blasphemi jure Civili mortis pœna puniebantur. 3. 60. 101

Blasphemi quibus pœnis apud Lusitanos, & Hispanos puniuntur. ibid. 102

Blasphemum patrem tenetur filius denuntiare. 3. 394. 58

S. Bonaventura.

S. Bonaventura Episcopatum sibi oblatam semel quantum potuit

& Verborum.

potuit refutavit, sed postea tandem Sum. Pont. jussu coactus accepit. 1.55.23

Bononia.

Bononiae domo alterius Scholastici, vel Doctoris conducen-tes incidunt in excommunicationem nemini reservatam. 3.38.270.

Bonum.

Bonum amabile, unicuique autem proprium. 1.85.21

Bonorum assignatio an valeat in præjudicium legitimæ aliis debita, si pater totum patrimonium ad sacros Ordines assumendos alicui irrevocabili donatione donaret, remissive. 2.269.62

Bona, ad quorum titulum fuit quis ordinatus, alienari non possunt. 2.271.75

Quoad decimam parochialem certum est clericum de hujusmodi bonis patrimonialibus illum solvere debere. 2.272.92

Bona Ecclesiastica per vim, vel suppositas personas in proprios usus convertentes, incidunt in excommunicationem Papalem. 3.24.130

Bona Ecclesiæ occupantes incurrunt excommunicationem Papalem. 3.30.188

Bona Christianorum naufragio perdita capientes. 1.31.198

Bona acquisita ex beneficio Parochi absentis, extra suam Parochiam morientis, tanquam spolia ad Cameram Apostol. pertinent. 1.92.94

Bona si sint solita venire in divisionem, sufficit ut in futurum etiam dividi debeant. 3.380.31

Bona relicta, & donata Ecclesiæ, quæ est incapax retinendi etiam in communi, possunt alienari sine solemnitatibus, & pretium converti in Ecclesiæ necessitatem. 1.38.59

Bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter ad illius sustentationem sunt deputata, & nullum alium Rectorem habent præter ipsum Episcopum. 3.384.67

Bona de mensa Ecclesiæ dicuntur ea, quæ perpetuo unita fuerunt Ecclesiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Ecclesiâ post à se quæsitum dominium concessa fuerunt. ibid. 68

Bona patrimonialia clericorum hæreticorum applicantur fisco Episcopi, secus in Hispania, & Francia. 1.475.17

Bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum subjiciens Episcopus laicis sine licentia Capituli, & Sedis Apost. nisi modo, & casibus à Jure permissis, suspenditur. 3.493.45

Bona Ecclesiarum, & dignitatum vacantium usurpans Episcopus sine titulo, suspenditur ab administratione suæ Ecclesiæ. ibid. 46

Bona quando censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, ostenditur. 3.501.11

Bona intuitu Ecclesiæ acquisita præsumuntur, quando tempore promotionis constat Episcopum nihil habuisse ibid. 11

Bona si inveniuntur penes Prælatum, & nesciatur utrum acquisita fuerint ante, vel post Episcopatum, tunc præsumuntur intuitu Ecclesiæ fuisse comparata. ibid. 13

Bona penes Prælatum reperta, potius ex ipsius bonis, quam Ecclesiæ, quæ sita præsumuntur, si de tenuitate beneficii, & de propriis divitiis Prælati constet. ibid. 14

Bona exempta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus, an ipso jure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, ostenditur. 3.505.17

Bona acquisita ab Episcopo Monacho post adeptum Episcopatum, eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiam, cujus est Episcopus, pertinent, quamvis jure hæreditario, vel donatione, aut propria indulgentia, & labore post Episcopatum acquisita sint. 3.506.18

Bona Ecclesiasticorum, vide *Ecclesiasticus*.

Bonus.

Boni in consilio, obsequio, ac contubernio habendi. 1.101.7

Brachara.

Brachara à Carthaginensibus illic appulsis, & ab Humilione relicta intium sumpsit, à Flavio Africæ Bragada cognominata. 1.147.5

Brachara Augustæ titulo ab Augusto Imperatore sibi imposto honestata fuit. ibid. 6

Brachara dives appellabatur ex magnitudine, & antiquissima negotiatione. ibid. 7

Brachara habuit unum è septem conventibus juridicis Hispaniæ. ibid. 8

Bracharæ descriptio Gregorij Braunij refertur. 1.148.12

Brachara primum S. Evangelij prædicationem, primum Episcoporum, primamque totius Hispaniæ Ecclesiam ex S. Jacobi jussu obtinuit. 1.151.37

Bracharensis civitas caput Provinciæ juridico conventu ornata Archiepiscopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis, secundum dignitatum gradus à S. Petro constitutos adeptæ est. 1.148.11

Barbosa de Episcop. Pars II.

Bracharensis Senatus ex longissima consuetudine initium sumpsit. ibid. 13

Bracharensis suffraganei qui. ibid. 14

Bracharensis Archiepiscopus Vicarios quinque in quinque diocesis provinciis triennales creat. ibid. 15

Bracharensis Archiepiscopus temporalem habet jurisdictionem circa omnes judices annuos in decuriones, magistratus, & scribas. ibid. 16

Bracharensis Archiepiscopus cur aliquando ad Hispalensem Ecclesiam translatus fuerit, ostenditur. ibid. 17

Causæ civiles quantumcunque graves, in amplissimo Bracharensi Senatu sine ulla appellatione concluduntur, criminales verò per appellationem ad Regiam jurisdictionem deferuntur. ibid.

Laudantur DD. Senatores Bracharenses. ibid. 18

Brachium sæculare.

Brachium sæculare implorare valet Episcopus, ubi per se duas sententias exequi non potest. 3.476.24

Brachij sæcularis auxilium si sæcularis neget, potest ad illud præstandum censuris compelli. ibid. 25

Brachij sæcularis auxilium antequam sit præstandum, an possit ipse judex laicus causæ cognitionem sumere, ostenditur. ibid. & seq. 26-27

S. Bruno.

S. Bruno Archiepiscopatum Rheginensem sponte oblatum reculavit. 2.54.14

Bulla.

Bulla in Coena Domini cur ita dicatur. 3.12.55

Bulla in Coena Domini refertur. ibid. 57

Bullarum Apost. executionem injuste impediens, ultra excommunicationem Papalem, quam incurrunt, tenentur ad fructus deperditos, & expensas factas. ibid.

Bullæ Conservatoriæ sunt incipiendæ, nam in ampliori forma sunt aliquibus Religionibus, quam aliis concessæ. 3.470.51

Bulla prædicta Julij III. an sit usu recepta in statu Mediolanensi, ostenditur. 3.514.10

C

Cadaver.

Cadavera hominum exhumans, in frustra incidens, vel carnes ab ossibus separans, incidit in excommunicationem Papalem. 3.20.103

Caducitas.

Caducitatis remissionem emphyteutæ Ecclesiæ potest solus Prælatus, seu Rector absque solemnitatibus facere. 3.384.64

Cæcus.

Cæcus quamvis retineat dignitatem, & testificari possit de iis, quæ ante cæcitatem vidit, si tamen Parochus sit, vel testis, ad Matrimonium contrahendum ejus præsentia non sufficit. 2.362.87

Cæcus non potest fieri Clericus: at in susceptis Ordinibus, in quibus visu non est opus, ministrare potest. 2.428.27

Cælestini.

Cælestinorum Ordo ab omni Episcoporum jurisdictione exemptionem obtinuit à Cælestino V. Vide *Cassinenses*.

Cæsaraugusta.

Cæsaraugustana civitas primam Hispaniæ Ecclesiam in honorem Beatissimæ Virginis adhuc vivæ obtinere meruit: Brachara verò in honorem ipsiusmet Christi Domini, ac B. Petri Apost. adhuc vivi Ecclesiam constructam prius obtinuit. 1.151.39

Calix.

Calices, Patenas, Corporalia, & vestimenta sacerdotalia ex privilegio, vel consuetudine benedicere potest non Episcopus. 2.169.43

Calix, & Patena consecrationem amittunt, si notabiliter frangantur, ita ut non possint inservire ad usum constitutum. 2.321.37

Vasa hæc, si deaurata sint, & usu aurum amittant, si postea deaurentur quoad illam superficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Christi, nova consecratione indigent. ibid. 38

Calicis consecratio non amittitur per aliquot ictus à fabro inflictos. 2.322.39

Calix amittit consecrationem, si cuppæ separatio fiat cum fractione, secus verò si tornatili ingenio. ibid. 40

Calicem alicui Monasterio dare si quis juret, vel voveat, potest ex commutatione Episcopi dare alteri Monasterio, vel pio loco. 2.387.3

Camera Apostolica.

Camere Apostolicæ libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes incidunt in excommunicationem Papalem. 3.23.122

Index Rerum,

- Camera Apostolica ministri, & alij rationes integrè, & fideliter non reddentes, incidunt in excommunicationem Papalem. ibid. 123
- Camera Apost. Clerici, & Notarii, qui in causis juxta propriam eorum tribunalis naturam non spectantibus quodammodo se intromittere præsumunt, &c. excommunicationem Papalem incurrunt. 3. 29. 187
- Camera Apost. libros, vel scripturas occultantes incidunt in excommunicationem Papalem. ibid. 188
- Camerales.*
- Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, incidunt in excommunicationem Papalem. 3. 28. 175
- Campana.*
- Campanas benedicunt, & chrismate ungit Episcopus. 2. 323.
- Campanæ quare benedicantur. ibid. 47. 49
- Campanarum benedictionis effectus quales sint, ostenditur. ibid. 48
- Campanæ tempore interdicti non pulsantur. ibid. 50
- Campanas plures non possunt habere Mendicantes sine speciali Sedis Apost. consensu. 3. 12. 55
- Cancellaria.*
- Cancellaria regulas aliquas tulit, easque in scriptis redegit primus omnium Joannes XXII. 3. 146. 59
- Cancellariæ regulæ expirant morte cujusque Pontificis, reviviscunt per novos Papas renovatæ. ibid. 60
- Cancellariæ regula quælibet facit legem separatam, diversamque reservationem. ibid. 61
- Cancellariæ regulæ ut ligent, non est necessaria illarum publicatio, quia statim ab initio quando sunt factæ, ligant, quamvis publicatæ non sint. ibid. 62
- Cancellariæ Regula prima refertur. 3. 147. 63
- Cancellariæ Regula secunda refertur. 3. 150. 81
- Ratio cur hæc Regula secunda addita fuit de novo à Sanctissimo Domino Nostro Gregorio XV. assignatur. ibid. 82
- Cancellariæ Regula tertia refertur. 3. 151. 84
- Cancellariæ Regula quarta refertur. 3. 152. 94
- Cancellariæ Regula quinta refertur. 3. 156. 115
- Cancellariæ Regula sexta refertur. ibid. 117.
- Cancellariæ Regula septima refertur. 3. 157. 120
- Cancellariæ Regula octava refertur. 3. 158. 132
- Cancellariæ Regula nona refertur. ibid. 140
- Cancellariæ Regula nona non est perpetua, sed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris. 3. 164. 190
- Cancellariæ Episcopi officium exercens gaudet fori privilegio. 3. 475. 13
- Cancellarius.*
- Cancellarius Episcopi, sive Notarius, quas expeditiones gratis præstare debet. 3. 477. 28
- Et quod salarium, sive stipendium ex aliis accipere potest, ostenditur. ibid. 29
- Cancellarius Judicis à quo, an teneatur gratis exhibere copiam processus criminalis reo appellanti, &c. ibid. 30
- Canon.*
- Canones generales condere est Papæ. 3. 11. 32
- Canonici, & Canonicatus.*
- Canonica Episcopalis est de lege dicecesana. Vide *Portio*.

 Canonica portio nihil aliud est, quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet. 3. 342. 1
- Canonica portio sic dicitur, eo quod sit in Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum jure. ibid. num. 2
- Canonice portio quantitas juxta diversa tempora, diversasque diversarum provinciarum consuetudines assignata fuit. ibid. 3
- Canonica portio nulla debetur ex consuetudine spatio 40. annorum præscripta. ibid. 4
- Canonica portio Episcopo debetur de legatis relictis Ecclesiis, vel piis locis. ibid. 7
- Canonica portio est de lege jurisdictionis. ibid. 9
- Canonica portio Episcopo non debetur de legato relicto loco exempto. ibid. 10
- Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Episcopo, ostenditur. 3. 342. 11
- Canonica an debeatur, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subjectæ verò tempore testamenti, ostenditur. ibid. 16
- Canonica portio, seu quarta Episcopalis, ex quibus bonis, quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obvenerint, deduci non possit, ostenditur. 3. 343. 20
- Canonica portio non detrahitur de relictis personis. ibid. 22
- Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Ecclesiæ luminariis, anniversariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis, quæ ad perpetuum divinum cultum legantur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis. ibid. 23
- Canonica portio an debeatur de relictis pro restauratione, vel ædificatione Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, vel aliorum piorum locorum, si illa non egeant, ostenditur. ibid. 24
- Canonica portio non debetur quando aliquid legatur, ut omni anno fiat solemnitas alicujus Sancti. ibid. 25
- Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ. ibid. 26
- Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis singulis annis factis. ibid. 27
- Canonica portio an debeatur ex his, quæ hospitalibus, vel confraternitatibus relinquuntur, remissivè. ibid. 28
- Canonica portio non debetur, si quis subditus Episcopo legerit aliquid Ecclesiæ extra dicecesim constitutæ. 3. 344. 29
- Episcopus, cui legatum absolute relictum est, poterit infirmis canonicam vindicare portionem. ibid. 30
- Canonicatum, & Parochialem obtinens, in parochiali residere tenetur. 3. 91. 83
- Canonicatum, & Monasterium in commendam obtinens debet in canonicatu residere, nisi monasterium habeat curam animarum. 3. 94. 110
- Canonicatum, & Parochialem habens in duabus dicecesibus, & non residens in Parochiali ex permisso Episcopi, cogendus est ad residentiam in Canonicatu. ibid. 123
- Canonicatum, & Parochialem habens, & residens in Parochiali, quomodo quotidianas distributiones lucretur. 3. 95. 128
- Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias residere, permittitur ut in canonicatu resideat. ibid. 130
- Canonicatus, ac dignitates obtinentes, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, Episcopo solemniter celebranti assistere tenentur. 3. 96. 138
- Canonicatus, & præbendæ Magistrales, & Doctorales in regnis Castellæ, & Legionis, quomodo providendi sint. 3. 131. 5
- Canonicatus, & præbendæ Metropolitanæ Casaraugustæ in mensibus Januarij, Aprilis, Julij, & Octobris sunt reservatæ Sedi Apostolicæ. 3. 146. 50
- Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania conferuntur per concursum, non comprehenduntur sub reservatione regulæ nonæ Cancellariæ. 3. 163. 178
- Canonicatus in Cathedralibus quam requirit ætatem, sub distinctione demonstratur. 3. 186. 70
- Canonicatus Collegiarum Ecclesiarum obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum ex dispositione juris, etiamsi habeant Parochiales sibi accessorie unitas. ibid. 71
- Canonicatum obtinens, cui est unita Parochialis ad vitam, debet in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de utroque beneficio sic annexo. ibid.
- Canonicus.*
- Canonici eligunt Ecclesia viduata Pastorem, Sede vacante, sepulto mortuo Episcopo, non prius. 1. 13. 15
- Canonici proprie dicuntur, qui de capitulo sunt. ibid. 17
- Canonicus dum in Subdiaconatus Ordine constitutus non est, nec vocem habet in capitulo, nec eligere potest, cum declarationibus ibi positis. ibid. 22
- Canonici supernumerarij, irem suspensi, vel excommunicati, an possint eligere, remissivè. ibid. 23
- Canonici clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos ad colligendum an possint admittere, sub distinctione resolvitur. ibid. 24
- Canonici beneficiati, & clerici Basilicæ S. Petri de Vrbe eam ingredienti absque habitu quem in choro deferre solent, incurrunt excommunicationem Papalem. 3. 28. 179
- Canonici, & clerici beneficiati Basilicæ S. Petri de Vrbe illam ingredienti absque habitu, incurrunt excommunicationem Papalem. 3. 29. 185
- Canonici in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis ita tenentur ad residentiam, ut eis non liceat vigore cujuslibet statuti, ultra tres menses, etiam continuos, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse. 3. 93. 107
- Canonici ultra tres menses absentes, licet in civitate, ubi ipsa Ecclesia existat, sint præsentis, incidunt in pœnas Concilij. 3. 94. 122
- Canonici an pro tribus mensibus sibi concessis in absentia distributiones quotidianas consequantur. 3. 95. 124
- Canonici curam animarum habentes, quæ illi Ecclesiæ imminet, habentur tanquam præsentis in choro, dum sunt in actu administrandi Sacramenta. ibid. 129
- Canonici, & dignitates in Ecclesiis cathedralibus & collegiatis,
 tis,

& Verborum.

eis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, tenentur justo cessante impedimento psallere in choro. *ibid.* 131
 Canonici debent interesse omnibus diebus, & horis præterquam in tribus mensibus singulorum annorum. 3. 96.
 133
 Canonici personaliter ad canendum Missam sunt cogendi illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur. *ibid.* 137
 Canonici associantes Prælaturam quandoque volentem audire Missam in Ecclesia extra cathedrali, non sunt participes distributionum quotidianarum. *ibid.* 141
 Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem sancti canonum, non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consistere omnes fructus. 3. 97. 142
 Canonici Ecclesiæ cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices Synodales designatus, potest post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & de causa fideicommissa cognoscere. 3. 98. 155
 Canonici Theologali quo tempore, & Hora, & super qua materia, lecturus sit, arbitrio Episcopi relinquitur. 3. 131. 6
 Canonici Theologali vacare potest à lectione tribus mensibus, Julij, Augusti, & Septembris. *ibid.* 7
 Canonici Theologali diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentis in choro, non modò pro illis horis, ut si mane legant, pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die. *ibid.* 8
 Canonici Theologali, quamvis toto die, quo legit, habeatur pro præsentis, non censetur tamen præsentis matutino, quod dicitur pro die sequenti in vespere præcedenti. *ibid.* 9
 Canonici Theologali, nec retento, nec dimisso officio potest optare aliam præbendam. *ibid.* 10
 Canonici Theologali potest ab Episcopo occupari in suo servitio, & fructus in absentia percipit. *ibid.* 12
 Canonici in Cathedralibus, quam requirit scientiam, ostenditur. 3. 186. 69
 Canonici exempti coram Episcopo, & capitulo Fidei professionem intra duos menses emittere tenentur. 3. 196. 5
 Canonici Regulares Ecclesiarum cathedralium inter duos menses à die electionis deobligantur Fidei professionem emittere. *ibid.* 6
 Canonici duo à capitulo eligendi, dum ab Episcopo visitantur, non sunt quotidianis distributionibus privandi, si quando ea de causa tempore divinorum officiorum adsint. 3. 266. 6.
 Canonici absque adjunctis per Episcopum privati possunt ex causa, quod Ordines suis præbendis annexos non susceperint. 3. 167. 12
 Canonici de quotidianis distributionibus non tenentur Seminario distribuere. 3. 294. 13
 Canonici electus ad Seminarii administrationem, perpetuò illam habere debet, nec removeri potest, nisi ex legitima & justa causa. 3. 296. 31
 Canonici, & alios Presbyteros beneficia Ecclesiastica obtinentes potest Episcopus cogere, ut accedant ad processiones, & vocari non debeant. 3. 299. 12
 Canonici Regulares Sanctæ Crucis Conimbricensis veniunt appellatione eorum, qui in strictiori clausura vivunt. *ibid.* 17
 Canonici Ecclesiæ cathedralis, vel Collegiæ locantes fructus suarum præbendarum, nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt. Vide *Locatio*.
 Canonici Ecclesiarum cathedralium delegati Sedis Apostolice constitui possunt, non tamen valent Conservatores deputari. 3. 464. 9
 Canonici in cathedralibus licet secundum latam interpretationem dicantur in dignitate constituti, non ita ex propria significatione. *ibid.* 10
 Canonici in cathedralibus, attentis specialibus Religionis privilegiis, in conservatores elegi valent. *ibid.* 11
 Canonici Ecclesiæ Collegiæ Synodales iudices constitui non possunt. *ibid.* 12
 Canonici sunt compellendi ut Coadjutori Episcopi solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant. 3. 517. 11
 Canonici non debent accedere ad circulos cum coadjuto. *ibid.* 12
 Canonici ut prodeant obviam coadjutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti, maxime decet. *ibid.* 15
Canonista.
 Canonista Theologo præferendus est in assecutione Episcopatus, si doctus & prudens sit, & ubi hæreses non pullulant. 1. 180. 30
Canonizare, Canonizatio.
 Canonizare Sanctos solus Pontifex potest. 3. 11. 43
 Canonizatio Sanctorum soli Romano Pontif. est reservata. 3. 398. 5
 Nemini licet publico, aut solemniter cultu absque Sedis Apostolice *Barbosa de Episcop.* Pars II.

autoritate personam non canonizatam venerari. 3. 400.
 13. 14
Capacitas.
 Capacitas tempore præsentationis in beneficiis attenditur. 3. 249. 78.
Capellania, & Capellanus.
 Capellania quæ est perpetua, & in titulum collata, inter Ecclesiastica beneficia connumeratur. 2. 196. 49
 Capellania obrinens in Capella Papæ, licet sit ad nutum amovibilis, potest ad illius titulum ordinari. 2. 265. 30
 Capellania Sacerdotalis iudicanda est, si illius verba essent, ut in ea præsentaretur, aut nominaretur Presbyter, sive Sacerdos. 2. 290. 37
 Capellania ita fundata, quod Capellanus celebret, seu debeat celebrare tot Missas, an debeat esse actu Sacerdos. 2. 291. 43
 Capellania non requirit residentiam personalem, cui est annexum onus celebrandi certas Missas singulis hebdomadis. 2. 292. 44
 Episcopus de consensu patroni an possit pro una vice capellaniam requirentem actu Presbyteri.atum non Presbytero conferre. *ibid.* 45. 46
 Capellania an & quando sit incompatibilis cum alio beneficio. *ibid.* 47
 Capellanix, seu Oratoria, quæ sunt fundata absque Episcopi, vel alterius Superioris autoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica. 3. 159. 142
 Capellanix erectæ auctoritate Summi Pontificis, vel Episcopi, sunt beneficia Ecclesiastica. *ibid.* 143
 Capellanus, cui capella in perpetuum, vel titulum fuerit assignata per Papam, aut Episcopum, gaudet fori privilegio. 2. 233. 10
 Capellanus tenetur sub mortali, nisi iusta de causa, Missas celebrare juxta institutionem Capellanix, & intentionem fundatoris. 2. 288. 28
 Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, quando possit per substitutum satisfacere. 2. 289. 31
 Capellanus obligatus singulis diebus Missas celebrare, potest in quolibet anno aliquando pro se, vel pro aliis sacrificium applicare. *ibid.*
 Capellanus qui tenetur quotidie celebrare, si per mensem sit infirmus, an teneatur pro illo tempore Missas compensare. *ibid.*
 Capellanus qui ex permissione, vel fundatione tenetur celebrare certas, & peculiare Missas, malè agit, si alias celebret. *ibid.* 12
 Capellanus, qui ex titulo, vel conventionione tenetur in aliqua Ecclesia, vel altari celebrare, non potest absque peccato mortali alibi celebrare. 2. 290. 33
 Causæ legitimæ non celebrandi in Altari designato referuntur. *ibid.* 34
 Capellanus etiam de consensu hæredum celebrans alibi, quam in Altari designato, malè agit. *ibid.* 35
 Capellani, & coadjutores Rectorum Parochialium instituti auctoritate Apostolica tenentur ad personalem residentiam, ut Rectores ipsi. 3. 90. 78
 Capellanus Ecclesiæ noviter erectæ, quibus concurrentibus recipere debeat obventiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit instituta, ostenditur. 3. 221. 5
Capiens.
 Capiens christianos habitantes inter Turcas, incidunt in excomm. Pap. 3. 30. 188
Capillus.
 Capillorum defectus ob morbum gallicum, aut similem procedens, irregularitatem potest operari arbitrio Episcopi. 2. 428. 24
Capitulares.
 Capitularium peccata, & excessus potest Episcopus absque adjunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem, quam punitionem respiciat. 3. 267. 113
Capitulum.
 Capitulum an possit Episcopo contradicente administrare Episcopatum, tanquam sedes vacet, eo quod literæ provisionis intra tempus assignatum non fuerint ostensæ remissivè. 1. 120. 10
 Capitulum excludens provivum ob impuritatem sanguinis, tenetur probare causam exclusionis. 1. 110. 45
 Capitulum volente repellere provivum tanquam impurum, quando incumbat ipsi provivo onus probandi se purum, ostenditur. *ibid.* 48
 Capituli negligentiam supplere quandoque potest Episcopus. 2. 69. 56
 Capitulum Sede vacante non nisi elapso anno à die obitus Præsuli potest dimissorias concedere, nisi archæis beneficiis sub certis pœnis. 2. 106. 10
 Etiam si Capitulum haberet territorium distinctum ob immemorabilem possessionem. *ibid.* 11
 S f 2 Capitulum

Index Rerum,

- Capitulum Sede vacante ante lapsum anni vacationis Sedis potest obtinenti facultatem à Sede Apostolica de suscipiendo Ordines cum licentia sui Ordinarij, hujusmodi facultatem subordinatam concedere. 2.207.14
- Capitulum Sede vacante potest concedere litteras testimoniales, licet concedere nequeat dimissorias. ibid. 16
- Capitulum Sede vacante potest extero Episcopo concedere exercitium Pontificatum, & ordinationem propriorum subditorum, non tamen subditorum vacantis Sedis. ibid. 17
- Capitulum Sede vacante, & ejus Vicarius possunt dispensare in interstitiis. 2.259.6
- Capitulum Sede vacante, vel ejus vicarius litteras dimissorias concedens ad Ordines sacros non habenti unde viveret, tenetur illi providere prout Episcopus. 2.275.21
- Capitulum Sede vacante potest approbare, & exponere Confessores per Vicarium à se electum. 2.295.10
- Capitulum Sede vacante habet hujusmodi potestatem dispensandi in votis, & juramentis. 2.384.8
- Capitulum Sede vacante potest ea omnia exercere, quæ pertinent jure communi ad ordinariam Episcopi jurisdictionem, exceptis nonnullis speciatim jure prohibitis. ibid. 9
- Potest etiam dispensare in iis, in quibus Episcopus ratione Episcopalis jurisdictionis valet dispensare, in delegata verò Episcopi jurisdictione non succedit. ibid. 10
- Capitulum Sede vacante eandem habet potestatem dispensandi, & absolvendi, quam habet Episcopus virtute Concilij *A. cap. 6.* 2.401.10
- Capitulum Sede vacante dispensare in iis potest in quibus potest Episcopus ratione jurisdictionis Episcopalis. 2.441.26
- Capitulum Sede vacante succedit Antistiti defuncto in omnibus iis, quæ jure communi pertinebat ad Ordinariam Episcopi jurisdictionem. ibid. 27
- Capitulum Sede vacante succedit in omnibus, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis, in casibus jure expresso vetitis. 3.71.2
- Capitulum Sede vacante potest confessarium instituere, qui absolvat à casibus reservatis. ibid. 3
- Capitulum, seu clerici inferiores sine Episcopo non possunt statuere de quotidianis distributionibus. 3.96.139
- Capitulum Sede vacante intra octo dies post mortem Episcopi eligere tenetur Vicarium, aliàs deputatio devolvitur ad Metropolitanum. 3.122.158
- Capitulum Sede vacante an possit plures vicarios sibi constituere, ostenditur. 3.123.161
- Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum revocare. 3.124.172
- Capitulum si constituit Vicarium simpliciter absque temporis præfinitione, ejus officium durabit durante Sedis vacatione. ibid. 174
- Capitulum Sede vacante in deputatione sui Vicarij potest apponere clausulam, ut in causis canonicorum procederet cum voto certi consultoris. ibid. 174
- Capitulum in commissione Vicarij potest sibi aliqua reservare. ibid. 176
- Capitulum Sede vacante, si suspensionis censurâ sit irretitum, principalis ejus vicarius jurisdictionem exercere non potest. 3.125.180
- Capitulum non potest habere pro præsentibus dignitates, vel canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emisissent. 3.198.24
- Capitulum Sede vacante potest unire ea beneficia, quæ potest Episcopus, dummodo per eam unionem jurisdictioni Episcopali nihil detrahatur. 3.213.11
- Capituli Ecclesiæ cathedralis consensus in unione per Episcopum faciendâ accedere debet. 3.215.21
- Capituli consensus in unione faciendâ per Episcopum satis est si postea accedat. ibid. 22
- Capituli consensus an exigatur in unione per legatum faciendâ, ostenditur. ibid. 26
- Capituli consensus an sit necessarius cum Episcopus uniones facit tanquam Sedis Apost. delegatus. ibid. 29
- Capitulo Sede vacante non licet suppressere portiones vigore Concilij *sess. 24. de reformat. cap. 11.* 3.218.3
- Capitulum Sede vacante potest dare licentiam ædificandi Ecclesias, ut acquiratur jus patronatus. 3.224.32
- Capituli consensus in translatione jus patronatus non requiritur copulativè cum consensu Episcopi. 3.237.14
- Capitulum Sede vacante non potest confirmare donationem jus patronatus. ibid. 24
- Capitulum Sede Episcopali vacante, non potest beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant. 3.260.182
- Capitulum Sede vacante potest præsentatos clericos à patronis admittere, seu instituere. ibid. 184
- Capitula cathedralium, & aliarum majorum Ecclesiarum quomodo sint visitanda, ostenditur. 3.265.4
- Capitula cathedralium cum visitantur coram adjunctis, ac Episcopi notario, processus est fulminandus. 3.266.7
- Capitulum potest Episcopus convocare, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante. 3.267.16
- Capitulum convocare potest Episcopus in casibus in quibus potest esse iudex. ibid. 18
- Capitulum Sede vacante non potest visitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin potest Episcopus, ut delegatus Sedis Apostolicæ visitare. 3.269.25
- Capitulum aliquando superstitè adhuc Episcopo ex præscriptione, vel privilegio visitandi jus habet. ibid. 26
- Capitulum Sede vacante habet privilegium cognoscendi causas in prima instantia. 3.272.6
- Capitulum de administratis per se bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationem suæ administrationis Episcopo. 3.326.46
- Capitulum Sede vacante potest, sicut Episcopus, compellere Religiosos piarum voluntatum executores ad reddendas administrationis rationes. 3.327.49
- Capitulum Sede Episcopali vacante potest charitativum subsidium exigere. 3.348.13
- Capitulum Sede vacante non potest statutum condere quo charitativum subsidium in futurum ex parte minuat. ibid. 14
- Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ cathedralis tenentur Episcopo suo præstare charitativum subsidium. 3.350.43
- Capitulum Sede vacante potest facultatem concedere assistendi matrimoniis suorum diœcesanorum. Vide *Matrimonium Parochus.*
- Capitulum Sede vacante an valeat indulgentias concedere. 3.358.21
- Capitulum Sede vacante, an possit procedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur ut procedat tanquam delegatus Sedis Apost. ostenditur. 3.368.17
- Capitulum Ecclesiæ cathedralis de necessitate debet invitari ad Synodum, cujus pars tantum debet venire, alia verò remanere in servicio Ecclesiæ. 3.370.11
- Capitula collegiatarum quasi Episcopalem jurisdictionem habentia, ad Synodum sunt vocanda. ibid. 12
- Capitulum Sede vacante potest licentiam concedere, ut novitij possint disponere de bonis temporalibus. 3.406.5
- Capitulum tanquam Sede vacante statim debet uti jurisdictione, ac Vicarium constituere, cum Episcopus translatus est ad alium Episcopatum. Vide *Vicarius.*
- Translatus sine suo consensu non desinit esse Episcopus primæ Ecclesiæ. Vide *Episcopus.*
- Capitulum Sede vacante exercere potest omnem potestatem, administrationem, & jurisdictionem Episcopalem Ordinariam, exceptis casibus in jure expressis. 3.568.21
- Capitulum Sede vacante potest exercere jurisdictionem Episcopalem Ordinariam, si necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præjudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia, alioquin imminens. ibid. 22.
- Capitulum occasione Sedis etiam si vacantis non potest ita liberè etiam in necessariis administrare, quin teneatur reddere rationes novo Episcopo. ibid. 23
- Capitulum Sede vacante non potest exercere nisi necessaria 3.569.4.
- Contrarium tamen quod Capitulum Sede vacante possit visitatorem deputare, tenent plures, quod probatur ibid. num. 5
- Distinguunt inter visitationem generalem, & particularem, illam capitulo negantes, hanc verò illi concedentes. ibid. 8
- Capitulum Sede vacante posse deputare visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus, & temporalibus, receptior tenet opinio. ibid. 9
- Capitulum Sede vacante non potest Visitatori generali in spiritualibus, & temporalibus à se constituto plenam omnino, & undique liberam administrationem concedere. 3.570.13
- Capitulum Sede vacante habet etiam jus visitandi in ordine ad morum correctionem, & potest ad hoc munus particularem visitatorem deputare. ibid. 14
- Capitulum Sede vacante potest in ordine ad morum correctionem deputare non solum visitatorem particularem, sed etiam generalem totius diœcesis. ibid. 19
- Capitulum Sede vacante, secundum communem opinionem, non potest deputare visitatorem respectu exemptorum, & Sedi Apost. immediate subditorum. ibid. 20
- Distinguitur cum Molina. 3.571.21
- Capitulum Sede vacante potest succedere etiam in jurisdictione

& Verborum.

Aione delegata commissa in perpetuum episcopali muneri.
 ibid. 22
 Capituli assensus, vide *Assensus*.
Capucini.
 Capucini recipientes Minores de Observantia incurrunt ex-
 comm. nemini reservatam. 3.38.267
Carcer.
 Carcerem debet episcopus habere, tum ad custodiam delin-
 quentium, tum etiam ad pœnam. 3.476.20
 Carceris custos æquiparatur depositario. ibid. 21
 Carceris custos si carnaliter cognoscat mulierem, etiam me-
 retricem, sub sua custodia carceratam, acerrimè punitur.
 ibid. 22.
Cardinalatus, & Cardinalis.
 Cardinalatus an sit verus Ordo. 2.177.19
 Cardinalatus ad celsitudinem legitimitati per subsequens ma-
 trimonium non possunt ascendere. 2.181.35
 Cardinales Papam soli eligunt, non Concilium generale, si
 tempore, quo fuerit congregatum, Apostol. Sedes vacaverit.
 1.12.13.
 Cardinales an peccato commaculentur, restitutionique vin-
 ciantur, qui non impediunt nominatum, si alterum dignio-
 rem arbitrentur, ostenditur. 1.67.33.
 Cardinales S.R.E. etiam non Episcopi, ex privilegio Ordines
 minores conferre possunt. 2.169.40
 Cardinales Presbyteri ex consuetudine possunt Ordines mino-
 res suis familiaribus tradere. 2.189.15.
 Cardinalis etiam Episcopus familiarem ordinat, sicut Episco-
 pus non Cardinalis. 1.200.19
 Cardinales S.R.E. & alios Prælatos offendentes, excommu-
 nicantur in Bulla. 3.14.68
 Cardinalium bona rapiunt dum in Conclavi sunt, incidunt
 in excom. Papalem. 3.21.109
 Cardinalis, vel assistentis, qui se finxerit nepotem, aut fami-
 liarem, seu commensalem, aut litteras Apostolicas gratis
 expediat, in excom. Papalem incidit. 3.22.117
 Cardinales, qui Sede vacante contraverint iis, quæ ordinata
 sunt à Julio II. incidunt in excommunicationem Papalem.
 3.23.127.
 Cardinales revelantes aliquid de actis secreto in Consistorio,
 existente præcepto Papæ, ut non revelentur, incidunt in ex-
 com. Papalem. 3.24.128.
 Cardinales contravenientes Bullæ Gregorij XV. de electione
 Papæ in novem actionibus incurrunt excom. Papalem. 3.28.
 183.
 Cardinales non servantes statuta à Julio II. incurrunt excom-
 municationem Papalem. 3.29.187
 Cardinales revelantes gesta in secreto consistorio, in eandem
 excommunicationem incidunt. ibid.
 Cardinales ambientes Papatum, & simoniaci ejus causa inci-
 dunt in excommunicationem eandem. ibid.
 Cardinales simoniaci in Ordine & beneficio, in eandem inci-
 dunt. ibid.
 Cardinales contravenientes Bullæ de electione Pontificis, in-
 cidunt in eandem. ibid.
 Cardinalis personam offendentes in excommunicationem Pa-
 palem incidunt. 3.30.188
 Cardinalium in conclavi bona occupantes incurrunt excom-
 municationem Papalem. ibid.
 Cardinalibus Inquisitoribus in officio ipsorum non parentes
 incurrunt excomm. nemini reserv. 3.38.269
 Cardinales dum sunt in Conclavi secreto alloquentes, incidunt
 in excomm. nemini reserv. ibid. 270
 Cardinales sunt pars corporis Papæ, illique assistere tenentur,
 ita ut à Curia sine ejus licentia illis discedere non liceat.
 3.99.12
 Cardinales Romano Pontifici assistentes justam habent cau-
 sam, ut absint ab Ecclesiis suis. ibid. 13
 Cardinales an comprehendantur sub reservatione Regulæ ter-
 tiæ Cancellariæ. 3.152.93
 Cardinales à Curia Romana sine legitimo Romani Pontificis
 consensu abesse non possunt. 3.158.135
 Cardinalium officium est Papæ assistere, & ob id pars corporis
 ipsius dicuntur. ibid. 136
 Cardinales obtinentes Episcopatus, vel Archiepiscopatus, &
 in eis residentes, solent habere indultum à Papa ut omni-
 bus gratiis, prærogativis, & favoribus, &c. concessis Cardi-
 nalibus præsentibus in Curia gaudeant. ibid. 137
 Cardinales offendentes filij ac nepotes privantur omnibus
 beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas imposte-
 rum obtinendas efficiuntur inhabiles. 3.168.236
 Cardinales S.R.E. tenentur contribuere Seminario de fructi-
 bus beneficiorum, quæ habent in diocesi, ubi est Semina-
 rium. 3.294.5
 Cardinales in Ecclesiis suorum titularum charitativum subsi-
 dium petere possunt. 3.348.15
 Cardinalium electio, vide *Electio*.
Barbosa de Episcop. Pars II.

Carmelita.
 Carmelitas discalceatos esse ex Ordine Mendicantium, decla-
 ravit Clemens VIII. 3.295.21
Caro.
 Carnis afflictiones in diversis pœnitentiæ operibus fugiendæ.
 1.80.20
 Evaristus Presbyter hybernis noctibus in puteum se merge-
 bat, ut carnis afflictiones effugeret. ibid. 21
Carthusienses.
 Carthusiensium Ordo plenariam exemptionem obtinuit à Bo-
 nifacio IX. 3.452.12
Cassinenses.
 Cassinensis Abbatia exempta fuit à Zacharia Papa. 3.451.12.
Castitas.
 Castitatis eminentia inter omnia virtutum ornamenta debet
 Episcopus habere. 1.67.3
 Castitas pretiosissima omnium, maximeque possessio. 1.78.1
 Castitas omnibus pernecessaria, sed maxime ministris Christi
 Altaris. 1.79.7
 Castitas dignitas magna. ibid. 8
 Castitas honorem Deo simillimum reddit. ibid. 9
 Castitas Dei gratiâ occurrente, nobis operantibus tuenda est.
 1.80.19
 Castitatis amor in intimis animi recessibus occultari non po-
 test. ibid. 23
 Castitas sicut omnes virtutes, donum Dei est. ibid. 17
Castitatis exempla.
 Paulus Apostolus perpetuum coluit cœlibatum. 1.79.12
 Cyprianus à suæ conversionis initio castitatem coluit. ibid. 13
 Augustinus vigilantissimus fuit castitatis cautor, ibid. 14
 Gregorius Nazianzenus in viginicitatis amorem summopore
 exarsit. ibid. 15
 Ursinus Presbyter ea fuit castitate, ut nec quidem à sua muliere
 sibi ministrari pateretur. 1.80.16
Castratio.
 Castrari se permittentes sunt irregulares, nec possunt esse cle-
 rici, etiam quod hoc fecerint ut castè vivant. 2.427.13
 Castratus, vel sectus, non sponte, sed casu, potest fieri clericus,
 & si jam sit, in susceptis valet Ordinibus ministrare, nisi id
 sua culpa acciderit. ibid. 14.
 Castratus ab adulteræ marito, quia ipsum invenit cum suæ
 uxore coire, non potest fieri clericus, cum id sua culpa acci-
 derit. ibid. 15
Casus.
 Casuum reservationem de gravioribus possunt delictis Epis-
 copi sibi facere. 2.171.82
 Casus directè, & reductivè ad tribunal Sanctissimæ Inquisitio-
 nis spectantes quales, remissivè. 2.49.44
 Litteræ sacræ Congreg. referunt, in quibus circa casuum
 reservationem regulæ dantur utilissimæ. 3.43.288
 Declaratio ejusdem S. Congregationis circa facultatem
 absolvendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reservatis.
 3.44.289
 Casus in quibus tantum cadat Episcoporum reservatio, nulli
 certi dari possunt. 3.47.1
 Casus numerantur quos Episcopi sibi reservare consueverunt.
 3.48.2
 Casus omnes sibi reservados concedens, non videtur concede-
 re facultatem absolvendi à censuris. 3.71.5
 Casus proponitur, qui accidit in vacatione Thesaurariæ di-
 gnitatis, de qua Auctor provisus fuit, circa commendatio-
 nem Parochialium dictæ Thesaurariæ annexarum, inter
 Illustris. Archiepiscopum Bracharen. & Colleg. Vimar. Prio-
 rem. 3.178.4
Cathedra.
 Cathedram in loco exempto possunt Præsules erigere pro co-
 rum ornatu, & dignitate. 3.310.16
Cathedraticum.
 Cathedraticum, quod ob honorem cathedræ Episcopalis sic
 dicitur, ultra procurationem Episcopis debetur. 3.346.
 40
 Cathedraticum debetur per Presbyteros suis Episcopis, &
 solet dari in festo Nativitatis, & Resurrectionis Domini.
 ibid. 41.
 Cathedraticum non potest præscribi, licet contrariam con-
 suetudinem possit alter introduci. ibid. 42
 Cathedratici taxa sunt duo solidi. ibid. 43
 Solidi duo pro Cathedratico solvendi sunt secundum taxam,
 quæ antiquitus solvi consuevit, atenta semper in hujusmo-
 di taxatione consuetudine illa, quæ bona & rationabilis
 fuerit. ibid. 44
 Cathedraticum non censetur remissum, licet pleno jure libe-
 raretur Ecclesia, nisi expressè ponatur. ibid. 45
 Cathedratici pro credito habet episcopus juris assistentiam
 contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu pro-
 curationis usque ad duos solidos. 3.556.36
Catholicus.
 Catholicus Regis titulus proprius Regum Hispaniæ. 1.138.7
 Si 3 *Causa*